राप्ती सोनारी गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
अगैया, बाँके
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजना तर्जुमा कार्य

अन्तिम प्रतिवेदन

२०७९

कार्यकारी सारांस

विशेष गरी तराई, पूर्व पश्चिम राजमार्गको आसपासका भेगहरुमा व्यापक रुपमा वस्ती विस्तार भएका छन् । नेपालको तराई भेग तथा मुख्य शहरी क्षेत्रमा शहरीकरणको विभिन्न आर्थिक-सामाजिक, राजनैतिक, नीतिगत तथा भौतिक कारणहरु रहेका छन् । शहरी केन्द्रहरुमा व्यवसायिक तथा रोजगारी, शिक्षा, स्वास्थ्य, यातायात, सन्चार लगायतका समस्त क्षेत्रहरुमा सेवा सुविधा तथा अवसरहरु बोकेको हुनाले ग्रामीण भेग एवम् पहाडी भेगका मानिसहरु शहरी केन्द्र तथा सो आसपासका क्षेत्रहरुमा बसाइँ सरेर जाने क्रम बढ्दो छ । साथै जनसङ्ख्याको प्राकृतिक वृद्धि साथै बसाइँसराइको कारण ती भेगको जनसङ्ख्या बढिरहेको छ भने तीव्रतर रुपमा बढिरहेको जनसङ्ख्याहरु कृषियोग्य जमिनमा नयाँ वस्तीहरुमा व्यवस्थापन भईरहेका छन् । जसका कारणले ठूला ठूला खेतीयोग्य जमिनमा वस्ती विस्तार भईरहेका छन् । खेतीयोग्य जमिनको खण्डीकरणले उत्पादन र उत्पादकत्वमा ह्रास आएको छ भने खाद्यान्न संकटको जोखिम पनि बढ्दो छ ।

राप्ती सोनारी गाउँपालिका कृषि, लघुव्यवसाय, उद्योग, पशुपालन तथा मत्स्यपालनका हिसाबले सम्भावना बोकेको स्थान हो जहाँ कृषि पेशा अँगाल्ने घरपरिवारको सङ्ख्या बढी छ । यहाँको खेतीयोग्य जमिन तरकारी, फलफुल, उखु, तोरी साथै अनाज समेत उत्पादन गर्न सकिन्छ तर एकातिर आधुनिक कृषि औजार, मल, विउ तथा अर्कातिर समस्याको रुपमा रहेको छ भने उपलब्ध जमिनको पनि वैज्ञानिक उपयोग हुन सकेको छैन । यो गाउँपालिका बाढी तथा भू-क्षयका हिसाबले सम्वेदनशील क्षेत्र हो । राप्ती नदी यहाँको मुख्य नदी हो भने उत्तरको चुरे तथा भावर हुँदै ठाडा खोलाहरु वर्षायाममा बग्दछन् । उपयुक्त हावापानी, माटो, पुर्वाधार आदिका आधारले यो गाउँपालिकाले व्यवसायिक कृषिको धेरै सम्भावना बोकेको छ तथापि राप्ती लगायतका अन्य खोलाहरुले सिमित परिमाणमा रहेको खेतीयोग्य जमिन वर्षेनी कटान गर्ने गर्दछ । वैज्ञानिक भू-उपयोग योजनाको अभावमा जथाभावी हुने वस्ती विस्तारलाई व्यवस्थित गर्न सकिएको छैन । जडीबुटी, दुग्ध उत्पादन, अन्नबाली, तथा पशुजन्य उत्पादनका योजनावद्ध विकास एवम् विस्तारका खाकाहरु पनि भू-उपयोग योजनाका अभावमा वनन सकेका छैनन ।

त्यस्तै जैविक विविधताले भरिपूर्ण यस गाउँपलिकामा पर्यटनको पनि व्यापक सम्भावना रहेको छ । यस गाउँपालिकामा मध्यवर्ती वन क्षेत्र लगायत ७४ वटा सामुदायिक वन छन् । यस गाउँपालिकामा बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज, ८ वटा पारिस्थितिकीय प्रणाली, १२४ वनस्पति, ३०० पंक्षी, ५८ माछा, ३२ स्तनधारी, २२ सरिसृप र ६ उभयचर उपलब्ध छन् । यहाँ जङ्गली हात्ती, पाटेबाघ लगायतका ११ प्रजातिका दुर्लभ स्तनधारी र ५० अन्तर्राष्ट्रिय दुर्लभ पंक्षीहरु छन् । यस सन्दर्भमा गाउँपालिकाको वन क्षेत्र तथा कृषियोग्य जमिनको संरक्षण एवम् सम्वर्द्धन अति नै अपरिहार्य रहेकाले गाउँपालिकाको दीगो विकास गर्न वैज्ञानिक भू-उपयोग योजना नै मुख्य आधार हुने भएकाले यसको थप महत्व महशुश गरिएको छ ।

भौगोलिक विविधताले भरिपुर्ण राप्ती सोनारी गाउँपालिका बाँके जिल्लाका सबै पालिकामध्ये ठुलो पालिका हो । २०७३ सालमा साविकका ६ वटा गाविसहरु खासकुश्मा, कचनापुर, वैजापुर, विनौना, फत्तर र महादेवपुरी गाभेर राप्ती सोनारी गाउँपालिका निर्माण गरिएको हो । कुल १,०४१.४२ वर्ग

कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको यो गाउँपालिका ९ वटा वडाहरुमा विभाजन गरिएको छ । यस गाउँपलिकाको पुर्वमा दाङ, पश्चिममा कोहलपुर नगरपालिका र डुडुवा गाउँपालिका, उत्तरमा दाङ र सल्यान र दक्षिणमा नरैनापुर र भारतसँग जोडिएको छ । यसको उत्तरमा भावर र चुरे पर्वत श्रृंखला तथा बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज पर्दछ । मुख्य जलाधार क्षेत्रहरुमा राप्ती नदी जलाधार क्षेत्र, करेकुवा खोला जलाधार क्षेत्र, पथहरिया, खोला जलाधार क्षेत्र, गोजरहवा खोला जलाधार क्षेत्र र भुतहुवा खोला जलाधार क्षेत्र रहेका छन् । २०७८ को जनगणनाको प्रारम्भिक नतिजा अनुसार यस गाउँपालिकको जनसख्या ६७७८२ रहेको छ । बसोबास गर्ने मध्ये ५४.२ प्रतिशत जनजाति, तथा २८.२ प्रतिशत बाहुन क्षेत्री रहेका छन् । कुल जनसङ्ख्याको ९५.५ प्रतिशत हिन्दु धर्मावलम्बी, ४७.२ प्रतिशत नेपालीभाषी, र ४१.६ प्रतिशत थारुभाषी छन् ।

राष्ट्रिय गौरवको सिक्टा सिंचाईको आयोजना यसै भेगमा परे तापनि हालसम्म यस स्थानका किसानहरु आकाशे पानीमा नै निर्भर रहेका छन् । तर उपयुक्त हावापानी, माटो, पुर्वाधार आदिका आधारले यो गाउँपालिकाले व्यवसायिक कृषिको धेरै सम्भावना बोकेको छ । यस गाउँपालिकाको ठुलो भू-भाग वन क्षेत्रले ओगटेको छ र खेतीयोग्य, झाडी र घाँसे मैदानले पनि केही क्षेत्र ओगटेको छ । यहाँ जनसङ्ख्याको खासै चाप छैन । वस्तीहरु तराइका भू-भागमा छरिएर बसेका छन् । उपलब्ध खेतीयोग्य जमिनमा धान, मकै, गहुँ, चना, मुसुरो, आलु उत्पादन हुन्छ । जसमध्ये शमशेरगञ्जमा तरकारी, वडा नं. ३ धान पकेट क्षेत्र, भवानीपुर आँप पकेट क्षेत्र, र फत्तर मकै पकेट क्षेत्रको रुपमा रहेका छन् । यसरी आम्दानीको मुख्य श्रोतका रुपमा कृषि व्यवसाय रहेको छ ।

यसका साथसाथै, जैविक विविधताले भरिपुर्ण यस गाउँपलिकामा पर्यटनको पनि व्यापक सम्भावना रहेको छ । यस स्थानमा बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज, सिक्टा सिंचाई बाँध, राप्ती नदी, खस्रे ताल लगायतका ताल एवम् वनस्पति उद्यान, गाइलेक र मठमन्दिर पर्यटनका आकर्षणका केन्द्र वनन सक्दछन् । यी स्थानहरुमा, जङ्गल सफारी, होमस्टे, फिसिंग, डुंगा सयर, लगायत पर्यटन सम्वन्धी व्यवसायहरुको सम्भावना रहेको छ । साथसाथै यस स्थानका आकर्षणका अन्य केन्द्रमा ढकेरी वनस्पति उद्यान, सिक्टा बाँध जलाशय, राप्ती पकरील, झोलुङे पुल, गौशाला, कन्याराज, खरभन्टी गुफा, खर्चे ताल आदि छन् । तसर्थ यस गाउँपालिकालाई साँस्कृतिक संग्रहालयका रुपमा समेत विकास गर्न समेत सकिन्छ ।

राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्थालाई हेर्दा गाउँपालिकाको सबभन्दा ठुलो भू-भाग वन तथा वनस्पति (८८,०७४.८९ हेक्टर वा ८४.३८%) र कृषि क्षेत्रले (८,८५२.८५ हेक्टर) ओगटेको छ । सबैभन्दा धेरै वन तथा वनस्पतिले ओगटेको क्षेत्र वडा नं. ४ (८,५९९.४४ हेक्टर) र वडा नं. ९ (८,४९९.१० हेक्टर) मा रहेको छ भने सबैभन्दा धेरै खेतीयोग्य जमिन वडा नं. ७ मा १०५.७२ हेक्टर रहेको छ ।

राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्दा अर्को उल्लेख्य पाटो भनेको जोखिमका क्षेत्रहरु पनि हो । यस गाउँपालिकाका हरेक वडाका विभिन्न स्थानहरु स्थानीय खोला खोल्सामा आउने बाढीका कारण डुबान र कटानको जोखिममा रहेका छन् । साथै वस्तीहरुमा वन्यजन्तुले पार्ने असर पनि उत्तिकै छ । जस्तै वडा नं. ६ को बल्छैया खोलाको कारण

जुरोपानी, जबरपुर डुबान कटान हुने गरेको छ भने घुमैया खोलाले सन्तपुर, चिलाची, तरुवा, विनौनामा कटान गर्छ । त्यस्तै मंसाही खोलाले वनजरिया, विनौना, टदुवा क्षेत्रमा, छरहवा खोलाले चाचारफर्का, रिहार डाँडा, रमावनपुर आसपासमा, वनौरे र नुथाला खोलाले गोधुईमा एवम् झुसिली र अफीस खोलाले अलिनगरमा डुबान कटान गर्दछ । वडा नं. ४ को लालपुर, भगवानपुर, सिम्रैया, धामपुर धेरै डुबानमा रहेको छ साथै जमुनिया टोलमा भने राष्ट्रिय वनको वनयजन्तुले असर गरेको छ । वडा नं. ८ को अम्रुवा, टिकुलीपुर, सम्सेरगंजमा डुबान र वालापुरमा डुबान कटान हुने गरेको छ । राष्ट्रिय निकुञ्ज भएको कारणले वडा नं. ९ का वस्तीहरुमा वन्यजन्तुले मानवीय एवम् अन्न बालीमा असर गर्ने गरेको छ भने भक्ता खोला र चुके नालाको डुबान कटानको जोखिम पनि रहेको छ ।

राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्थालाई भू-उपयोगको आगामी ५-१५ वर्षको तथ्याङ्कसँग तुलना गर्दा कृषि, व्यवसायिक तथा आवासले ओगटेको क्षेत्रफलमा व्यापक परिवर्तन आएको हुनेछ । कृषियोग्य जमिन हालको अवस्था भन्दा १,७७४.०९ हेक्टरले घटेर ७०७८.७७ हेक्टरमा सीमित हुनेछ भने व्यवसायिक क्षेत्र ५४७.०८ हेक्टरले वृद्धि भई ५६५.२४ हेक्टरमा फैलिनेछ। त्यस्तै आवास क्षेत्र ७९७.१४ बाट वृद्धि भई १९८७.११ हेक्टरमा फैलिनेछ । यसरी कृषियोग्य जमिन मासिनु र व्यवसायिक तथा आवास क्षेत्र बढ्नुमा जनसङ्ख्याको प्राकृतिक वृद्धि साथै बसाईँसराइको कारण मुख्य छन् । तीव्रतर रुपमा बढिरहेको जनसङ्ख्याहरु कृषियोग्य जमिनमा नयाँ वस्तीहरुमा व्यवस्थापन भईरहेका छन् । जसले गर्दा ठूला ठूला खेतीयोग्य जमिनमा वस्ती विस्तार भईरहेका छन् र आवास, व्यवसायिक र खेतीयोग्य जमिनको क्षेत्रफलमा व्यापक परिवर्तन हुने विश्लेषण गरिएको हो । यी भू-उपयोगका वर्ग बाहेक धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र, उत्खनन, वन तथा वनस्पति, नदी तथा ताल तलैया, सार्वजनिक, तथा अन्य क्षेत्रको क्षेत्रफलमा भने आगामी ५ देखि १५ वर्षको अवधिमा खासै परिवर्तन नआउने देखिन्छ ।

राप्ती सोनारी गाउँपालिका प्राकृतिक श्रोतमा धनी क्षेत्र हो । विभिन्न भौतिक, सेवा, सुविधा, जस्तै शिक्षा, स्वास्थ्य, आर्थिक सम्भावना एवम् उब्जाउ भू-भाग साथै भौतिक पूर्वाधारहरुको विकासका कारण यो क्षेत्रमा धेरै सम्भावना रहेका छन् । विकास निर्माणका क्रियाकलापहरुले भू-उपयोगमा परिवर्तन आउनु स्वभाविक रहेका र सोही अनुसार जनसङ्ख्या वृद्धि रं वस्ती विकास हुने क्रम जारी रहने सजिलै पूर्वानुमान गर्न सकिन्छ । कृषि योग्य भू-भागहरु आवासीय क्षेत्रमा रुपान्तरण हुँदै गएका छन् भने नयाँ वस्तीहरु कृषि योग्य जमिनहरुमा विस्तार भइरहेका छन् । मानिसहरु बजार आसपासका क्षेत्रहरु तथा सडक सञ्जाल आसपासमा बढी केन्द्रित भएको पाइएको छ ।

राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगलाई प्रक्षेपण गर्दा कृषि क्षेत्र, व्यवसायिक क्षेत्र र आवास क्षेत्रमा व्यापक परिवर्तन आउने देखिन्छ । कृषियोग्य जमिनमा वस्ती बस्दै जानाले जमिनको चक्लावन्दी हुन गई क्षेत्रफल, उत्पादन र उत्पादकत्व घट्ने निश्चित छ । व्यवसायिक तथा आवसीय क्षेत्रमा भने व्यापक बढोत्तरी हुनेछ । यस बाहेक अन्य भू-उपयोग बर्ग हरु वन तथा वनस्पति क्षेत्र, धार्मिक एवम् सॉस्कृतिक, सार्वजनिक, नदि तथा ताल तलैयाले ओगटेको क्षेत्रफल भने ५-१५ वर्षका अन्तरालमा पनि लगभग उस्तै नै रहने समेत प्रक्षेपण गरिएको छ । यस गाउँपालिकाका प्रत्येक यडाका निश्चित स्थानहरु नदी कटान र डुबानको जोखिममा रहेका छन । राष्ट्रिय निकुञ्ज भएको कारणले वन्यजन्तुले मानवीय एवम् अन्न बालीमा असर गरेको छ ।

तसर्थ ती जोखिमका स्थानहरुमा जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अपनाउने तथा विकास निर्माण एवम् वस्ती विकासका सन्दर्भमा विशेष सम्वेदनशीलता अपनाउन तथा प्राथमिकतामा राख्न जरुरी छ ।

यसरी प्राकृतिक श्रोतको सन्तुलित एवम् दीगो उपयोग गर्दै गाउँपालिकाको विकासार्थ तयार गरिएको यो भू-उपयोग योजनालाई भू-उपयोग परिषद् गठन गरी कार्यान्वयन गर्न सकिने छ । यस अघि सरोकारवालाहरुसँग छलफल गरी भू-उपयोग परिषद्को निर्णय अनुसार कार्यान्वयन गर्न वा वर्गीकृत भू-उपयोगलाई परिवर्तन गर्न सकिने छ ।

विषयसुची

परिच्छेद १: परिचय......1
१.१ भूमि, भू-उपयोग र भू-उपयोग योजना......१
१.२ भू-उपयोग योजना तर्जुमाका विधिहरु......२
१.३ भू-उपयोग योजनाको आवश्यकता......३
१.४ भू-उपयोग योजनामा सरोकारवालाहरु......४
१.५ चुनौती तथा अवसर......४
१.६ कानुनी/नीतिगत प्रावधानहरु......५
१.७ स्थानीय भू-उपयोग योजनाका काम, कर्तव्य र अधिकार......८
१.८ उद्देश्य......८

परिच्छेद २: विधि......९
२.१ विज्ञ समूह गठन......१०
२.२ स्थानीय सरोकारवालासँगको छलफल......१०
२.३ वर्तमान भू-उपयोगको नक्साङ्कन......१२
२.४ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन......१३

परिच्छेद ३: गाउँपालिकाको संक्षिप्त विवरण......१४
३.१ गाउँपालिकाको परिचय......१४

परिच्छेद ४: वर्तमान भू-उपयोगको अवस्था......१९
४.१ वर्तमान भू-उपयोग......१९
४.२ गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था......१९
४.३ गाउँपालिकाको आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको वडागत प्रक्षेपण......३०

परिच्छेद ५ : निश्कर्ष......४२
५.१ निश्कर्ष......४२

अनुसूची १ गाउँपालिकाले निर्धारण गरेका आगामी भू-उपयोगका आधार माईन्यूट......४४

तालिका सूची

तालिका १ : गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था १९
तालिका २ : गाउँपालिकाको वडागत भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था २०
तालिका ३ : वडा नं .१ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था २१
तालिका ४ : वडा नं .२ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था २२
तालिका ५ : वडा नं .३ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था २३
तालिका ६ : वडा नं .४ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था २४
तालिका ७ : वडा नं .५ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था २५
तालिका ८ : वडा नं .६ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था २६
तालिका ९ : वडा नं .७ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था २७
तालिका १० : वडा नं .८ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था २८
तालिका ११ : वडा नं .९ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था २९
तालिका १२ : गाउँपालिकाको आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण ३०
तालिका १३ : वडा नं .१ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण ३१
तालिका १४ : वडा नं .२ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण ३२
तालिका १५ : वडा नं .३ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोग प्रक्षेपण ३३
तालिका १६ : वडा नं .४ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण ३४
तालिका १७ : वडा नं .५ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण ३५
तालिका १८ : वडा नं .६ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण ३६
तालिका १९ : वडा नं .७ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण ३७
तालिका २० : वडा नं .८ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण ३८
तालिका २१ : वडा नं .९ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण ३९

फोटो सूची

फोटो १ : सरोकारवालाहरुसँग छलफलका झलकहरु ११

नक्सा सूची

नक्सा १ : हालको भू-उपयोग वर्गीकरणका लागि भू-उपग्रह नक्सा १०
नक्सा २ : गाउँपालिकाको अवस्थिति नक्सा १५
नक्सा ३ : गाउँपालिकाको प्रशासनिक विभाजन नक्सा १५
नक्सा ४ : गाउँपालिकाको DEM नक्सा १६
नक्सा ५ : गाउँपालिकाको Slope नक्सा १६
नक्सा ६ : गाउँपालिकाको Aspect नक्सा १७
नक्सा ७ : गाउँपालिकाको Drainage नक्सा १७

नक्सा ८ : गाउँपालिकाको सडक सञ्जाल नक्सा १८
नक्सा ९ : गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था नक्सा २०
नक्सा १० : वडा नं .१ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था नक्सा..२१
नक्सा ११ : वडा नं .२ को भू-उपयोगको नक्सा...२२
नक्सा १२ : वडा नं .३ को भू-उपयोगको नक्सा...२४
नक्सा १३ : वडा नं .४ को भू-उपयोगको नक्सा...२४
नक्सा १४ : वडा नं .५ को भू-उपयोग नक्सा २५
नक्सा १५ : वडा नं .६ को भू-उपयोग नक्सा २६
नक्सा १६ : वडा नं .७ को भू-उपयोग नक्सा २७
नक्सा १७ : वडा नं .८ को भू-उपयोग नक्सा २८
नक्सा १८ : वडा नं .९ को भू-उपयोग नक्सा २९
नक्सा १९ : गाउँपालिकाको आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा ३१
नक्सा २० : वडा नं .१ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण ३२
नक्सा २१ : वडा नं .२ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा ३३
नक्सा २२ : वडा नं .३ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा ३४
नक्सा २३ : वडा नं .४ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोग प्रक्षेपण नक्सा...................................३५
नक्सा २४ : वडा नं .५ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा ३६
नक्सा २५ : वडा नं .६ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा ३७
नक्सा २६ : वडा नं .७ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा ३८
नक्सा २७ : वडा नं .८ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा ३९
नक्सा २८ : वडा नं .९ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा ४०
नक्सा २९ : राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको प्रकोप तथा जोखिम नक्सा ४१

चित्र सूची

चित्र १ :भू-उपयोग योजना तर्जुमा विधि ९

परिच्छेद १: परिचय

१.१ भूमि, भू-उपयोग र भू-उपयोग योजना

सामान्यतया पृथ्वीको धरातलमा रहेको प्राकृतिक अवस्थिति जस्तै पानी, माटो, खनिज, वनजङ्गल आदिलाई भूमि भनिन्छ । भूमि सुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयद्वारा प्रकाशित शब्दकोष अनुसार भूमि शब्दकोशले भूमि शब्दलाई "जग्गा, माटो, पृथ्वी, स्थल भाग, धर्ती, ठाउँ, स्थान आदि भएको सबै किसिमको जग्गा" भनेर जनाएको छ (श्रोतः भूमि सुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयद्वारा प्रकाशित शब्दकोष) । यसै भूमिलाई मानव जातिले विभिन्न उपयोगमा ल्याउने गर्दछन् । भूमि मानव जीवन यापनका हरेक चरणहरुमा अनोन्याश्रित रुपमा सम्वनध भएको प्राकृतिक स्वरुप हो जसलाई मानवले विभिन्न तरिकाले उपभोग गर्दछन् ।

विश्व वातावरण परिवर्तनको एक प्रमुख कारक तत्वमध्ये भूमि तथा भू-उपयोगमा आएको परिवर्तन एक हो । पारिस्थितिकीय प्रणालीमा देखिने परिवर्तन, जलवायु परिवर्तन तथा जैविक विविधतामा आउने ह्रास आदि जस्ता घटनाहरुलाई प्रभाव पार्ने विविध तत्वहरु मध्ये पनि भू-उपयोगमा आउने परिवर्तन प्रमुख रहने गरेको छ । विश्वको जनसङ्ख्या वृद्धिसँगै शहरी क्षेत्रको विस्तार र कृषियोग्य जमिनको क्षेत्रमा हुने संकुचन तथा जङ्गल, सिमसार, पानीले ओगटेको क्षेत्रहरुमा मानवीय प्रभाव वृद्धि हुने हुँदा जैविक तथा प्राकृतिक वातावरण तथा वातावरणीय सन्तुलन कायम गर्न एवम् दिगो स्रोत व्यवस्थापन पनि चुनौतिको रुपमा देखा परिरहेको अवस्था छ । विशेष गरी अविकसित तथा अल्पविकसित मुलुकहरुमा तीव्र जनसङ्ख्या वृद्धि, जथाभावी वस्ती विकास र अव्यवस्थित शहरीकरण व्याप्त छ ।

भू-उपयोग भन्नाले मानिसले जीवनयापन, उत्पादन, विकास तथा व्यवस्थापन गर्ने सन्दर्भमा पृथ्वीको सतहमा गरिने क्रियाकलाप र त्यसबाट सिर्जित परिणाम तथा असरलाई बुझिन्छ । भू-उपयोगले सीमित मात्रामा रहेको यस पृथ्वीको सतहलाई वर्तमान आवश्यकताहरु पूरा गर्दै भावी समय सम्मका लागि सन्तुलित र सुरक्षित राख्दै प्रयोग गर्ने योजनावद्ध पद्धतिलाई बुझाउँछ । भू-उपयोग योजना अन्तर्गत भूमि तथा भूमि श्रोतको उपयोग, योजनावद्ध प्रयोगको खाका, आवश्यक निर्णय तथा क्षमता विकास सम्मका कुरालाई समेटेको हुन्छ । दीर्घकालीन र वैज्ञानिक किसिमको भू-उपयोग योजनाले प्राकृतिक श्रोत र साधनको सन्तुलित प्रयोग तथा समुदायको सर्वाङ्गीण विकासको लक्ष्य लिएको हुन्छ । पछिल्ला दशकमा बढ्दो जनसङ्ख्यासँगै भूमिमा अत्याधिक दबाब परिरहेको छ । यससँगै भू-उपयोग योजनाको आवश्यकता पनि थप महशुश गरिएको छ । सीमित श्रोतबाट असीमित लाभ लिनका लागि भू-उपयोगका निश्चित सिद्धान्तहरु रहेका छन् । जसमध्ये जर्मन विकास नियोग (GIZ) ले निर्धारण गरेका भू-उपयोग योजनाका सिद्धान्तलाई प्रस्तुत गर्न सान्दर्भिक ठानिएको छ :

- भू-उपयोग योजना व्यावहारिक कार्यान्वयन योग्य र सहभागितामूलक हुनुपर्छ ।
- भू-उपयोग योजना समावेशीकरण, सहभागितामूलक तथा प्रतिनिधित्व गर्न सक्ने हुनुपर्छ ।
- भू-उपयोग योजना दीगो तथा सन्तुलित सर्वाङ्गीण विकासको लक्ष्यमा आधारित हुन्छ ।
- भू-उपयोग योजना सरोकारवाला निकायहरुको सहभागितामा तयार पारिने दस्तावेज हो ।
- सरोकारवालाको क्षमता अभिवृद्धि, पारदर्शी र दूरगामी प्रभाव राख्ने हुनुपर्छ ।

- भू-उपयोग योजना भौगोलिक विशेषतामा आधारित, कार्यन्वयनयोग्य तथा आर्थिक श्रोत र बजेट व्यवस्थापनसँग समन्वयात्मक किसिमको हुनुपर्छ ।

१.२ भू-उपयोग योजना तर्जुमाका विधिहरु

FAO 1976 ले भू-उपयोगको Framework तथा विभिन्न निर्देशिका तयार पारेको छ जसलाई विभिन्न विकसित एवम् विकासोन्मुख मुलुकले सन्दर्भ सामग्रीका रुपमा लिएको एवम् अवलम्वन गरेको पाइन्छ । यस Framework अनुसार FAO Framework for land manjgement ले भू-उपयोगको सन्दर्भमा भौतिक, आर्थिक, सामाजिक तथा संस्थागत पक्ष तथा योजना निर्माणका चरणहरुमा सरोकारवालाहरुको सक्रिय सहभागिता हुनुपर्ने पक्षलाई समेटेको छ । यस Framework ले भूमिलाई सीमितता (Limitation) का आधारमा अति उपयुक्त (Highly suitable), मध्यम उपयुक्त (Moderately suitable), न्यूनतम उपयुक्त (Marginally उपयुक्त) र अनुपयुक्त जमिनलाई हालका लागि अनुपयुक्त, दिर्घकालका लागि अनुपयुक्त एवम् संरक्षण क्षेत्र भनि विभाजन गरेको छ । भू-उपयोग योजना तर्जुमाका विविध विधिहरु हुन्छन् जसमध्ये Top-down, bottom-up र सहभागितामूलक विधिलाई यहाँ उल्लेख गरिएको छ ।

Bottom-up Approach

Bottom-up approach बाट तर्जुमा गरिएका योजनाहरु कम सैद्धान्तिक तथा बढी व्यवहारिक किसिमका हुन्छन् । यस अनुरुप योजना तर्जुमा गर्दा स्थानीय तथा सरोकारवालासँग गहन छलफल गरी स्थानीय भावना तथा आवश्यकतालाई सम्बोधन हुने किसिमले योजना वनाइन्छ । यस्ता विधिमा आधारित योजनाहरु कार्यान्वयन गर्न सहज तथा मितव्ययी एवम् व्यवहारिक भए पनि वैज्ञानिक अवधारणा, विज्ञका तर्कहरु तथा सैद्धान्तिक कुरासँग मेल नखाने हुनाले फितलो तथा असफल हुने हुन्छन् भनि आलोचना गर्ने पनि गरिन्छ ।

Top-down Approach

To-down approach बाट भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्दा विभिन्न विधाका विज्ञहरु, सैद्धान्तिक पक्ष र अवधारणालाई प्राथमिकतामा राखिएको हुन्छ । यस्ता योजनाहरु सैद्धान्तिक हिसाबले मजबुत देखिएता पनि स्थानीयस्तरका भावना तथा आवश्यकतालाई सम्बोधन नगर्ने किसिमका हुन्छन् भनि आलोचना गरिन्छ । साथै सरोकारवाला तथा स्थानीय आवश्यकता तथा आर्थिक पक्षबाट पनि मितव्ययी नहुने हुनाले यिनीहरु दस्तावेजमा मात्र केन्द्रित हुन्छन् ।

Participatory Approach

यस विधिमा विज्ञहरुले सैद्धान्तिक एवम् वैज्ञानिक तथ्य, सूचना तथा विधिहरुलाई आत्मसाथ गर्दै योजनाको खाका तयार गर्ने गर्दछन् जसलाई स्थानीय सरोकारवाला समक्ष छलफलका लागि प्रस्तुत गरी राय, सुझाव, सल्लाह सङ्कलन गरिन्छ । यसपछि स्थानीय स्तरमा रहेका निकायहरु मार्फत ऐन, नियम, निर्देशिका आदि आवश्यक दस्तावेज तयार गरी कानुनी प्रक्रिया पूरा गरी पारित गर्दै लागु गरिन्छ । यस विधिबाट निर्माण भएका योजनाहरुमा स्थानीय सरोकारवालाका जनभावना, आवश्यकता समेटिएका हुनाले स्थानीय स्तरमा स्वामित्व अनुभव हुने र कार्यान्वयन गर्न सहज हुने एवम् योजनाहरु दीर्घकालीन रुपमा प्रभावकारी हुने हुन्छ । जर्मन सहयोग नियोग (GIZ)

सहभागितामूलक भू-उपयोग योजनाका केही मूलभूत विशेषता उल्लेख गरेको छ जसलाई निम्न अनुसार पेश गरिन्छ :

- भू-उपयोग योजना निर्माण गर्न प्राविधिक तथा विज्ञको सैद्धान्तिक ज्ञान महत्वपूर्ण छन् यसका साथै स्थानीय भू-उपयोगको प्रचलन, सम्भाव्यता, उपयुक्तता, भौगोलिक, भौगर्भिक अवस्था, मौसम, माटो, चुनौती तथा अवसरको ज्ञान हुनु उत्तिकै जरुरी हुन्छ ।
- सहभागिता मूलक भू-उपयोग योजनाहरु सामाजिक रुपले न्यायपूर्ण, आर्थिक हिसाबले सम्भाव्य, प्राविधिक रुपमा उपयुक्त र वातावरणीय र साँस्कृतिक रुपमा दीर्घकालीन हुनुपर्छ ।
- सहभागितामूलक भू-उपयोग योजनाको कार्यान्वयन पनि एक महत्वपूर्ण पाटो भएकाले स्थानीय जनशक्ति, साधन र श्रोत तथा प्रविधिलाई विशेष ध्यान दिइनु पर्छ ।
- त्यसैगरी माटोको उर्वरता, माटोको गुण अनुरुप बालीको उपयुक्तता, बाली नाली छनोट, नक्साङ्कन, आदि कुरामा विज्ञका सुझाव तथा सैद्धान्तिक ज्ञान उपयुक्त हुन्छ । यी सम्पूर्ण कुराहरु स्थानीय सूचना, जानकारी, आवश्यकता तथा सफल/असफल प्रयोग तथा प्रयास एवम् परम्परागत ज्ञान र सीपलाई समेत समावेश गर्न सक्नु पर्छ ।
- आपसी सहयोग, संवाद र छलफलमा आधारित, पारदर्शी, समावेशी, बहु-आयामिक, सरल, सामान्य र कार्यान्वयन गर्न सकिने किसिमको हुनुपर्छ ।
- सहभागितात्मक भू-उपयोग योजना प्रक्रियामुखी, अपरिवर्तनीय र कठोर प्रकृतिको नभई परिवर्तनशील, समयानुकुल, लचक र परिमार्जन गर्न सकिने किसिमको हुनुपर्छ । कार्यान्वयनका क्रममा सुधार र संशोधन गर्नुपर्ने भएमा सजिलै गर्न सकिने किसिमको हुनुपर्छ ।

१.३ भू-उपयोग योजनाको आवश्यकता

दक्षिण एशियामा अवस्थित नेपालमा पनि केही दशक यता तीव्र रुपमा शहरीकरण शहरी जनसङ्ख्या वृद्धि भईरहेको छ । विशेष गरी प्रमुख शहरी केन्द्र, व्यापारिक क्षेत्रहरु तथा मुख्य सडक आसपास एवम् तराई भेगमा शहरीकरण एवम् जनसङ्ख्या वृद्धि तीव्र छ (Rimal et al 2019)। विशेष गरी तराई, पूर्व पश्चिम राजमार्गको आसपासका भेगहरुमा व्यापक रुपमा वस्ती विस्तार भएका छन् ।

नेपालको तराई भेग तथा मुख्य शहरी क्षेत्रमा शहरीकरणको विभिन्न आर्थिक-सामाजिक, राजनैतिक, नीतिगत तथा भौतिक कारणहरु रहेका छन् । शहरी केन्द्रहरुमा व्यवसायिक तथा रोजगारी, शिक्षा, स्वास्थ्य, यातायात, सञ्चार लगायतका समस्त क्षेत्रहरुमा सेवा सुविधा तथा अवसरहरु बोकेको हुनाले ग्रामीण भेग एवम् पहाडी भेगका मानिसहरु शहरी केन्द्र तथा सो आसपासका क्षेत्रहरुमा बसाइँ सरेर जाने क्रम बढ्दो छ । साथै जनसङ्ख्याको प्राकृतिक वृद्धि साथै बसाइँसराइको कारण ती भेगको जनसङ्ख्या बढिरहेको छ भने तीव्रतर रुपमा बढिरहेको जनसङ्ख्याहरु कृषियोग्य जमिनमा नयाँ वस्तीहरुमा व्यवस्थापन भईरहेका छन् । जसका कारणले ठूला ठूला खेतीयोग्य जमिनमा वस्ती विस्तार भईरहेका छन् । खेतीयोग्य जमिनको खण्डीकरणले उत्पादन र उत्पादकत्वमा ह्रास आएको छ भने खाद्यान्न संकटको जोखिम पनि बढ्दो छ ।

राप्ती सोनारी गाउँपालिका कृषि, लघुव्यवसाय, उद्योग, पशुपालन तथा मत्स्यपालनका हिसाबले सम्भावना बोकेको स्थान हो जहाँ कृषि पेशा अँगाल्ने घरपरिवारको सङ्ख्या बढी छ । यहाँको

खेतीयोग्य जमिन तरकारी, फलफुल, उखु, तोरी साथै अनाज समेत उत्पादन गर्न सकिन्छ तर एकातिर आधुनिक कृषि औजार, मल, विउ तथा अर्कातिर समस्याको रुपमा रहेको छ भने उपलब्ध जमिनको पनि वैज्ञानिक उपयोग हुन सकेको छैन । यो गाउँपालिका बाढी तथा भू-क्षयका हिसाबले सम्वेदनशील क्षेत्र हो । राप्ती नदी यहाँको मुख्य नदी हो भने उत्तरको चुरे तथा भावर हुँदै ठाडा खोलाहरु वर्षायाममा बग्दछन् । उपयुक्त हावापानी, माटो, पुर्वाधार आदिका आधारले यो गाउँपालिकाले व्यवसायिक कृषिको धेरै सम्भावना बोकेको छ तथापि राप्ती लगायतका अन्य खोलाहरुले सिमित परिमाणमा रहेको खेतीयोग्य जमिन वर्षेनी कटान गर्ने गर्दछ । वैज्ञानिक भू-उपयोग योजनाको अभावमा जथाभावी हुने वस्ती विस्तारलाई व्यवस्थित गर्न सकिएको छैन । जडीबुटी, दुग्ध उत्पादन, अन्नबाली, तथा पशुजन्य उत्पादनका योजनावद्ध विकास एवम् विस्तारका खाकाहरु पनि भू-उपयोग योजनाका अभावमा वनन सकेका छैनन ।

त्यस्तै जैविक विविधताले भरिपूर्ण यस गाउँपलिकामा पर्यटनको पनि व्यापक सम्भावना रहेको छ । यस गाउँपालिकामा मध्यवर्ती वन क्षेत्र लगायत ७४ वटा सामुदायिक वन छन् । यस गाउँपालिकामा बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज, ८ वटा पारिस्थितिकीय प्रणाली, १२४ वनस्पति, ३०० पंक्षी, ५८ माछा, ३२ स्तनधारी, २२ सरिसृप र ६ उभयचर उपलव्ध छन् । यहाँ जङ्गली हात्ती, पाटेबाघ लगायतका ११ प्रजातिका दुर्लभ स्तनधारी र ५० अन्तर्राष्ट्रिय दुर्लभ पंक्षीहरु छन् । यस सन्दर्भमा गाउँपालिकाको वन क्षेत्र तथा कृषियोग्य जमिनको संरक्षण एवम् सम्वर्द्धन अति नै अपरिहार्य रहेकाले गाउँपालिकाको दीगो विकास गर्न वैज्ञानिक भू-उपयोग योजना नै मुख्य आधार हुने भएकाले यसको थप महत्व महशुश गरिएको छ ।

१.४ भू-उपयोग योजनामा सरोकारवालाहरु

राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्दा मुख्य सरोकारवालाहरुका रुपमा स्थानीय जग्गाधनी, विभिन्न जातजाति, वर्ग, लिङ्ग, एवम् समुदायका व्यक्तिहरु, नागरिक समुदाय, सरकारी/गैरसकारी सङ्घ संस्थाहरुका प्रतिनिधिहरु हुन् । त्यसैगरी गाउँपालिकास्तरीय नापी कार्यालय, मालपोत, कृषि विकास कार्यालय, सडक, शिक्षा, खानेपानी, स्वास्थ्य आदिसँग सम्बन्धित कार्यालयहरु पनि सरोकारवालाको रुपमा लिन सकिन्छ । गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्दा, स्थानीय जनप्रतिनिधि, टोल विकास समिति सदस्य, बुद्धिजीवी, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सरकारी कर्मचारी आदि, बीच छलफल गरिएको छ । सोही सरोकारवालाहरुसँगको छलफल र अद्यावधिक गरिएका डाटाबेस नै भू-उपयोग योजना तर्जुमाको मुख्य आधार हो ।

१.५ चुनौती तथा अवसर

गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजनाको मुख्य चुनौती भनेको बढ्दो जनसङ्ख्याको प्रवाहलाई व्यवस्थित गर्नु, कृषियोग्य जमिनको खण्डीकरणलाई नियन्त्रण गर्नु, साना खोला खोल्साले हुने डुबान कटान र विस्तारित वस्तीहरुलाई व्यवस्थित गर्नु एवम् भौतिक पुर्वाधारयुक्त वनाउनु नै हो । सहभागितामूलक भू-उपयोग योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनका लागि फरक फरक विचारधारा तथा मत राख्ने स्थानीय सरोकारवाला तथा प्रतिनिधिहरु बीचबाट सबैको अपेक्षालाई सम्बोधन हुने किसिमको योजना तर्जुमा एवम् कार्यान्वयन आफैमा थप चुनौती हो । यस चुनौतीलाई सामना गर्न

गाउँपालिकाले स्थानीय भू-उपयोग योजना वनाई भविष्यमा विस्तार हुनसक्ने शहरी क्षेत्र, व्यवसायिक क्षेत्र, कृषि पकेट क्षेत्र, वन क्षेत्र, खोलानालाले ओगटेको र औद्योगिक क्षेत्र एवम् सार्वजनिक उपयोगका क्षेत्र छुट्याई भू-उपयोग योजना वनाइएको छ । स्थानीय स्तारमा निर्माण गरिएको यस भू-उपयोग योजनालाई गाउँपालिकाले आगामी दिनमा एक अवसरको रुपमा लिई विविध दीर्घकालीन एवम् प्रभावकारी योजनाहरु निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्न सकिन्छ । योजनाको लक्ष हासिल गर्नकालागि जमिनको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नु, भू-क्षमता तथा प्रकारको आधारमा खेतीबाली पहिचान, छनोट गरी बढीभन्दा बढी लाभ लिन सक्ने क्षमता विकास गर्नु आवश्यक छ ।

१.६ कानुनी/नीतिगत प्रावधानहरु

जनसङ्ख्या वृद्धि, बसाई सराईका कारणले हुने अव्यवस्थित बसोबास, शहरी विस्तार कृषियोग्य जमिनको निरन्तर घट्दो अवस्था, वनजङ्गल, नदी नाला, ताल तलैया साँस्कृतिक पुरातात्विक एवम् सार्वजनिक जग्गा जमिनमाथिको दबाब आदि कुराहरु सन्तुलित एवम् दीगो सर्वाङ्गीण सामाजिक एवम् वातावरणीय विकासका लागि प्रत्युत्पादक हुने भएकाले पछिल्ला दशकमा भू-उपयोग योजनालाई प्राथमिकता एवम् महत्वपूर्ण विषयमा राखिएको छ । सीमित मात्रामा रहेको भूमिकाको समुचित उपयोग, व्यवस्थापन र त्यसबाट हुने लाभको न्यायोचित वितरण गर्दै सन्तुलित तथा विकसित वातावरण र सन्तुलित दिगो विकासलाई वैज्ञानिक भू-उपयोग योजनाले मद्दत गर्ने गर्दछ । स्थानीय स्तरका योजनाहरु स्थानीय जनताको लाभ र हानीसँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने भएकाले सहभागिता मूलक भू-उपयोग योजना आजको आवश्यकता हो । यसर्थ सरकारी तवरबाट पनि भू-उपयोग योजनालाई विभिन्न प्रावधानका साथ प्राथमिकीकरण गरेको छ ।

- राष्ट्रिय भू-उपयोग नीति २०६९ जारी गरी सो नीति कार्यान्वयनका लागि भू-उपयोग कार्यक्रम कार्यान्वयन निर्देशिका २०६९ जारी भएको छ ।
- भू-उपयोग नीति २०७२ र भूमि तथा भू-उपयोग कार्यान्वयनका सम्वनधमा भू-उपयोग नीति २०७२ नै मूल नीति हुनुपर्ने उल्लेख गरेको छ साथै कार्यान्वयनका लागि भू-उपयोग सम्वन्धी ऐन, कार्याविधि, मापदण्ड, नियमावली, निर्देशिका तर्जमा गरी लागू गरिने कानूनी व्यवस्था छ । त्यसै गरी, कार्यान्वयनको संस्थागत व्यवस्थाको सन्दर्भमा भू-उपयोग व्यवस्थापन विभाग र माताहतमा डिभिजन कार्यालय स्थापना गरिनेछ भने सङ्घीय, प्रादेशिक र स्थानीय तहमा कार्यान्वयन तथा समन्वय समिति गठन गरिने छ ।
- भू-उपयोग योजनाको कार्यान्वयनका लागि भूमि व्यवस्थापन सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय सञ्चालित छ । जसमा राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना क्रियाशील छ । यस योजनाले जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनका लागि भू-उपयोग नक्साङ्कन, माटो, भू-क्षमताको नक्साङ्कन, भू-उपयोग क्षेत्र वर्गिकरण र समग्र श्रोतको डाटाबेस तयार गर्ने कार्य गरिरहेको छ । जसका आधारमा स्थानीय निकायले अद्यावधिक स्थानीय भू-उपयोग योजना निर्माण गर्न सक्छन् । त्यसैगरी नेपाल सरकारले भूमि व्यवस्थापनका सन्दर्भमा पनि महत्वपूर्ण संवैधानिक व्यवस्था गरेको छ ।
- भू-उपयोग योजनाको स्थानीय निकायबाट हुने कार्यान्वयनका लागि स्थानीय स्वाायत्त शासन ऐन २०५५ का नियमहरुमा आवश्यक समयानुकुल समायोजन भएको छ ।

- भू-उपयोग ऐन २०७६ ले जमीनलाई १० वटा क्षेत्र- कृषि क्षेत्र, आवासीय क्षेत्र, व्यवसायिक क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, खानी तथा खनिज क्षेत्र, वन क्षेत्र, नदीनाला तथा ताल तलैया क्षेत्र, सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र, साँस्कृतिक तथा पुरातात्विक क्षेत्र र अन्य क्षेत्र गरी विभाजन गरेको छ ।
- सोही ऐनको दफा १८ ले स्थानीय भू-उपयोग परिषद्को गठन गर्न सक्ने व्यवस्था गरेकोछ ।
- सोही ऐनको दफा ६ ले स्थानीय सरकारले आवश्यकता बमोजिम भू-उपयोग योजना निर्माण गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ ।

नेपालको संविधान २०७२

नेपालको संविधान, २०७२ ले स्थानीय निकायले नीति कानुन योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्न, कार्य विभाजन एवम् सम्पादन सम्वन्धी नियम वनाई लागू गर्न, स्थानीय सेवाको गठन र सञ्चालन गर्न, संविधान र कानुनको परिधिमा रही कर लगाउन सक्ने लगायतका व्यवस्था गरेको छ साथै सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहलाई सङ्घीय एकाइको रुपमा परिभाषित गरी निश्चित अधिकारहरु तय गरेको छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ अन्तर्गत स्थानीय गाउँपालिका/न.पा.ले तथ्याङ्क सङ्कलन तथा अभिलेख सङ्कलन, व्यवस्थापन अद्यावधिक गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था यस ऐनको दफा ११ को उपदफा २(च), २(ड) र २(ध) मा व्यवस्थित गरेको छ । यही व्यवस्था अनुसार नगरपालिका वा गाउँपालिकाको जनसङ्ख्या, प्राकृतिक, साँस्कृतिक, भौतिक, रोजगारी, प्रतिव्यक्ति आय, कृषि आदि यावत विषयसम्वन्धी तथ्याङ्क भू-उपयोग योजना निर्माण गर्ने आधारहरु हुन् । उपरोक्त सम्बन्धित सङ्कलित तथ्याङ्कलाई व्यवस्थापन र प्रशोधन गरी पार्श्वचित्र, नक्साङ्कन तथा अभिलेखनका क्रियाकलापहरुलाई नगरपालिका/गाउँपालिकाको कर्तव्य तथा अधिकार क्षेत्रभित्र राखिएको छ ।

स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ अनुसार नगरपालिका वा गाउँपालिकाले वार्षिक योजना ताथ बजेट तर्जुमा पूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक एवम् पूर्वाधारको विवरण अद्यावधिक गरी सार्वजनिक गर्नुपर्ने उल्लेख छ ।

भू-उपयोग नीति २०७२

भू-उपयोगको सन्दर्भमा भू-उपयोग नीति नै प्रमुख नीति रहने व्यवस्था जस भित्र रहेर भू-उपयोग सम्वन्धी ऐन कार्यविधि, मापदण्ड, नियमावली निर्देशिका तर्जुमा गरी लागू गर्न सक्ने व्यवस्था छ । कार्यान्वयनको संस्थागत व्यवस्थाका लागि भू-उपयोग व्यवस्थापन विभाग र मातहतमा डिभिजन कार्यालय स्थापना गरिने र सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहमा कार्यान्वयन समन्वय समिति रहने व्यवस्था छ । त्यसैगरी राष्ट्रिय भू-नीति २०७५ स्थानीय स्तरमा भू-उपयोग योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्दा अवलम्वन गर्ने विधिहरुको व्यवस्था गरेको छ ।

भू-उपयोग ऐन २०७६

यस ऐनले भने भूमिको वर्गिकरण, शुद्धीकरण, उचित उपयोग र व्यवस्थापनको व्यवस्था गरेको छ । भू-उपयोग सम्वन्धी व्यवस्थापन गर्न वनेको ऐन (भू-उपयोग ऐन २०७६) अनुसार प्रत्येक स्थानीय

तहमा एक भू-उपयोग परिषद् रहने छ । गाउँ वा नगर कार्यपालिकाले स्थानीय भू-उपयोग परिषदको रुपमा काम गर्ने तथा भू-उपयोग परिषद्को बैठक आवश्यकता अनुसार बस्ने, कार्य सम्पादनलाई विज्ञको सेवा लिन सक्ने तथा वैठक सम्वन्धी कार्यविधि आफैं निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

भू-उपयोग नियमावली २०७९

भू-उपयोग ऐन २०७६ कार्यान्वयनका लागि भू-उपयोग नियमावली २०७९ जारी भएको छ । यस नियमावली अनुसार जग्गाको वर्गिकरण भू-क्षमता, वनोट, जमिनको उपयुक्तता र आवश्यकताका आधारमा गरिनु पर्ने उल्लेख छ । भू-उपयोग नक्साङ्कन वर्गिकरणको आधार, क्षेत्रफल र मापदण्डको तय स्थानीय निकायले गर्नेछ ।

भू-उपयोग नियमावली २०७९ के नियम ५ को उपनियम ७ ले कृषियोग्य जग्गा संरक्षण गर्नका लागि व्यवस्था गरेको छ जस अनुरुप नियमावली लागु भएको छ महिनाभित्र गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले ४ किल्ला खुलाई कृषि क्षेत्र तोक्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही नियमावलीले भू-उपयोग क्षेत्र निर्धारणका आधार, मापदण्ड र क्षेत्रफल सम्वन्धी व्यवस्था समेत गरेको छ ।

प्रमुख विशेषता

- जग्गाको खण्डीकरणलाई निरुत्साहित तथा एकीकरणलाई प्रोत्साहन गरेको । जग्गालाई तोकिएको मापदण्ड भन्दा सानो टुक्रामा विभाजन गर्न पाइने छैन । कृषि योग्य जमिन ५०० वर्ग मि. भन्दा सानो गरी टुक्र्याउन नपाउने, आवसीय जग्गा १३० व.मि. भन्दा कम गरी टुक्र्याउन नमिल्ने ।
- वस्ती विकास, जग्गा एकीकरण, सामुहिक तथा सहकारी खेती सम्वन्धी आधार तथा मापदण्ड वनाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने अधिकार प्रदेश सरकारलाई दिएको छ भने स्थानीय तहलाई भने कृषिको यान्त्रिकीकरण, व्यवसायिकरण, सामुहिक खेती, आदिका लागि जग्गाधनीको सहमतिमा जग्गा एकीकरण गर्न पाउने अधिकार दिएको छ ।
- जग्गाधनी लालपुर्जा अद्यावधिक गर्ने र सो वखतमा जग्गाको वर्गिकरण गरिने:

✓ कृषियोग्य क्षेत्र
✓ व्यवसायिक शहरी क्षेत्र
✓ उत्खनन क्षेत्र
✓ धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र
✓ वन तथा वनस्पति क्षेत्र
✓ औद्योगिक क्षेत्र
✓ सार्वजनिक क्षेत्र
✓ आवास क्षेत्र
✓ नदी तथा ताल तलैया क्षेत्र
✓ अन्य क्षेत्र

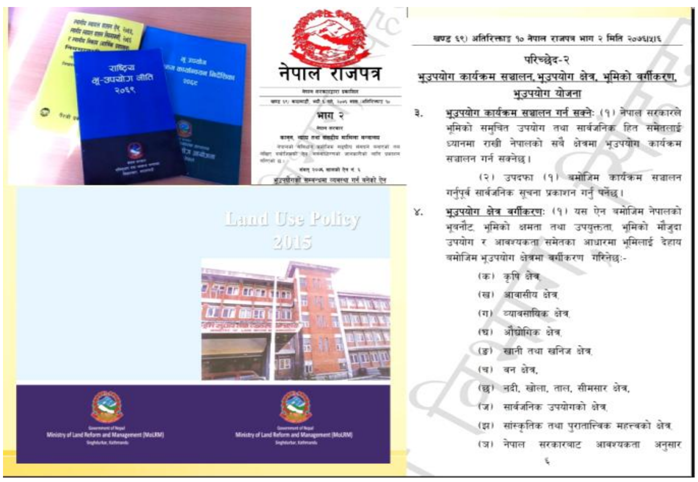

- भू-उपयोग नियमावली कार्यान्वयनका लागि कार्ययोजना तयार गरी लागू गरिने छ ।

१.७ स्थानीय भू-उपयोग योजनाका काम, कर्तव्य र अधिकार

यस ऐनमा अन्यत्र उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त स्थानीय भू-उपयोग परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुने छ ।

(क) स्थानीय भू-उपयोग योजना स्वीकृत गर्ने,
(ख) भूमि सम्वन्धी लगत सङ्कलन, विश्लेषण र उपयोग गर्ने,
(ग) आफ्नो तहको भू-उपयोग क्षेत्र नक्सा अद्यावधिक गराउने,
(घ) आवश्यकता अनुसार आफ्नो तहको भू-उपयोग उपक्षेत्र वर्गिकरण गर्ने,
(ङ) भू-उपयोग क्षेत्र वर्गिकरण सम्वन्धी सूचना तोकिए बमोजिम सरोकारवालाको पहुँचमा पुऱ्याउन स्थानीय भू-उपयोग कार्यान्वयन समितिलाई निर्देशन दिने,
(च) स्थानीय तहको भू-उपयोग योजना कार्यान्वयनका प्रक्रिया र मापदण्ड तयार गरी लागू गर्ने,
(छ) भू-उपयोग योजना कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने,
(ज) भू-उपयोग परिवर्तनको लागि स्पष्ट आधार र कारण सहित सिफारिस गर्ने,
(झ) तोकिएको उपयोगभन्दा फरक उपयोग गरेकोमा कारवाही गर्ने,
(ञ) भू-उपयोगमा उल्लेखनीय योगदान गर्ने व्यक्ति, परिवार वा संस्थालाई पुरस्कृत गर्ने,
(ट) धार्मिक, ऐतिहासिक, साँस्कृतिक, पुरातात्विक, सार्वजनिक, सामुदायिक स्थलहरुको संरक्षण गर्ने ।
(ठ) आफ्नो तहको भू-उपयोग सम्वन्धी आवश्यक नीतिहरु तुर्जमा गरी पारित गर्ने ।

<u>कार्यान्वयन समितिः</u> स्थानीय भू-उपयोग परिषद्को कार्यमा सहयोग गर्न प्रत्येक स्थानीय तहमा देहाय बमोजिमको एक भू-उपयोग कार्यान्वयन समिति रहने छः

(क) सम्बन्धित गाउँ कार्यपालिका वा नगर कार्यपालिकाको अध्यक्ष वा प्रमुख - अध्यक्ष
(ख) सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष - सदस्य
(ग) स्थानीय तहका कृषि, वन, भूमि, सहरी विकास र भौतिक पूर्वाधारसँग सम्बन्धित शाखाका प्रमुखहरु - सदस्य
(घ) सरोकारवालामध्येबाट स्थानीय भू-उपयोग परिषद्ले तोकेको दुई जना महिला सहित चार जना - सदस्य
(ङ) सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - सदस्य सचिव
(२) उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिम तोकिएका सदस्यहरुको पदावधि तीन (३) वर्षको हुने छ ।

१.८ उद्देश्य

यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्नु हो । यसको विशिष्ट उद्देश्य स्थानीय भूमिलाई आवश्यकता र उपयुक्तताको आधारमा, शहरी क्षेत्र कृषि, बसोबास, व्यवसायिक, औद्योगिक, वन जङ्गल र सार्वजनिक उपयोगका क्षेत्रहरुमा वर्गिकरण गरी गाउँपालिकाले निर्धारण गरेका भू-उपयोग वर्गका आधारमा कृषि योग्य जग्गाको संरक्षण गरी उत्पादन वृद्धि, सुरक्षित र व्यवस्थित बसोबास, व्यवसायिक र औद्योगिक क्षेत्र, वातावरणीय सन्तुलन, जैविक विविधताको संरक्षणको लागि आवश्यक वन जङ्गल क्षेत्रको संरक्षण र व्यवस्थापन र उच्चतम सार्वजनिक हितको लागि सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र सुनिश्चित गर्ने रहेको छ ।

परिच्छेद २: विधि

यस भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्दा सहभागितामूलक विधि अपनाएर तर्जुमा गरिएको छ । योजना तर्जुमाको विधिलाई समष्टिगत रुपमा **प्रारम्भिक चरण, सुझाव सङ्कलन र अन्तिम मस्यौदा** चरणमा प्रस्तुत गरिएको छ :

प्रारम्भिक चरण : यस प्रारम्भिक चरणमा विज्ञहरुको टोलीले भू-उपयोग योजनाको प्रतिवेदन तयार गरिएको छ । तथ्याङ्क सङ्कलन अन्तर्गत कार्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित वडास्तरीय तथा गाउँपालिकाको सूचना, नक्सा तथा अन्य सम्बन्धित सूचना सङ्कलन गरिएको छ । सङ्कलित नक्सा तथा तथ्याङ्कका आधारमा गाउँपालिकाको आधार नक्सा तयार पारिएको छ । आधार नक्सामा मुख्य:तया वस्ती, वस्तीहरू जोड्ने सडक सञ्जाल, खोला नाला, नदीहरू साथै अन्य भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधारहरू देखाइएको छ । सम्बन्धित ऐन, कानुन तथा नियमावलीहरू सङ्कलन गरी तिनीहरूको अध्ययन गरिएको छ । जस अन्तर्गत विभिन्न शीर्षकहरूमा तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको छ ।

सुझाव सङ्कलन : यस चरणमा विज्ञ टोलीले तयार पारेको प्रारम्भिक प्रतिवेदन माथि स्थानीय सरोकारवालाहरु बीच छलफल तथा अन्तरक्रिया पश्चात् सल्लाह, सुझाव तथा प्रतिक्रिया सङ्कलन गरिएको छ ।

अन्तिम मस्यौदा : स्थानीय सरोकारवालाहरुबाट प्राप्त सुझावलाई समावेश गरी भू-उपयोग योजनालाई अन्तिम रुप प्रदान गरिएको छ ।

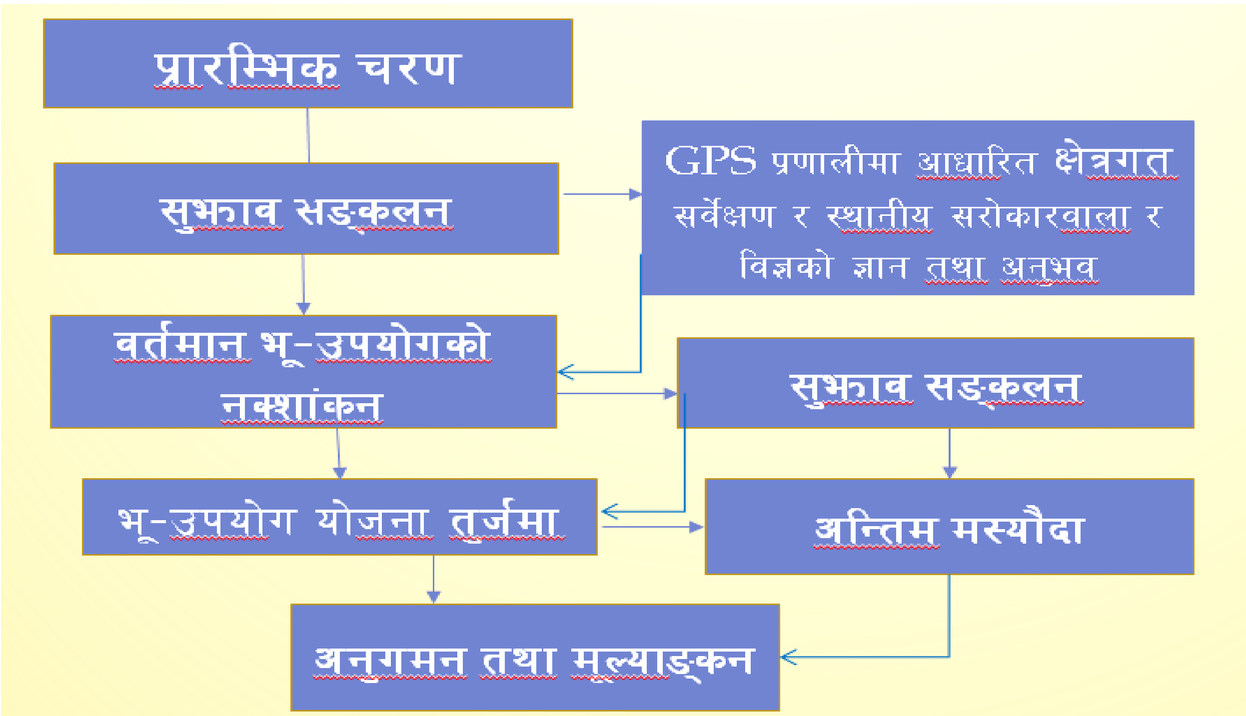

चित्र १ : भू-उपयोग योजना तर्जुमा विधि

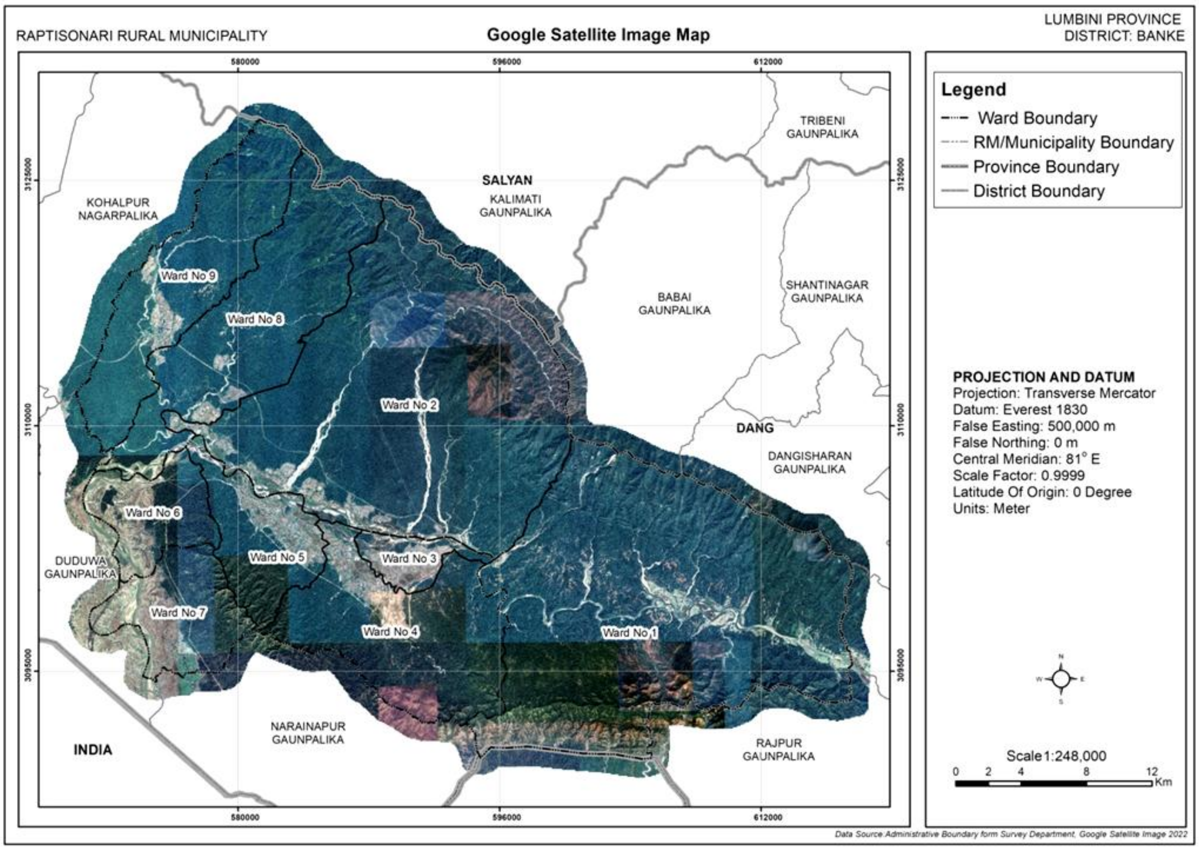

नक्सा १ : हालको भू-उपयोग वर्गीकरणका लागि भू-उपग्रह नक्सा

२.१ विज्ञ समूह गठन

स्थानीय स्तरको आवश्यकता र सम्बोधनलाई सुनिश्चित हुने गरी स्थानीय स्तरमा भू-उपयोग, नाप नक्सा, भू-सूचना प्रविधि, कृषि, वन, शहरी विकास तथा सामाजिक एवम् आर्थिक क्षेत्रलाई समेट्ने क्षमतावान् विज्ञहरुको गठन गरिएको छ ।

२.२ स्थानीय सरोकारवालासँगको छलफल

गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्दा गाउँपालिकाले वनाएको guideline, भू-उपयोग ऐन २०७६, भू-उपयोग योजनाविद्, स्थानीय जनप्रतिनिधि, टोल विकास समिति सदस्य, बुद्धिजीवि, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सरकारी कर्मचारी, आदि बीच छलफल गरिएको छ । यसका साथसाथै स्थानीय सूचना तथा डाटाहरु सङ्कलनको कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ ।

गाउँपालिकाको भू-उपयोग योजना तर्जुमा गर्दा स्थानीय स्तरमा रहेका सडक, खोलानाला, धार्मिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, औद्योगिक, पुरातात्विक, शैक्षिक, सामुदायिक, व्यवसायिक, कृषि पकेट क्षेत्र, आवासीय क्षेत्र एवम् सार्वजनिक महत्व लगायतका क्षेत्र तथा तिनका मापदण्ड माथि छलफल गरिएको छ ।

फोटो १ : सरोकारवालाहरुसँग छलफलका झलकहरु

प्राथमिक डाटाका रुपमा भूमिको सम्भावित उपयोग, सम्भाव्यता तथा सीमाहरुलाई समेट्ने किसिमका डाटा सङ्कलन गर्नका लागि स्थलगत भ्रमण, स्थानीय जनतासँगका छलफल, अन्तरक्रियाहरु जस्ता विधि अपनाइएको छ । आर्थिक, जनसांख्यिक लगायतका डाटाहरु गाउँपालिका स्थित स्थानीय निकायहरुबाट सङ्कलन गरिएको छ (**अनुसुची १** र २) ।

२.३ वर्तमान भू-उपयोगको नक्साङ्कन

भू-उपयोगको हालको अवस्थाको वर्गिकरणका लागि भू-उपग्रह चित्र सहायता लिइएको थियो भने क्षेत्रगत डाटाको सङ्कलनका लागि भने GPS प्रणालीमा आधारित क्षेत्रगत सर्वेक्षण र स्थानीय सरोकारवाला र विज्ञको ज्ञान तथा अनुभवको प्रयोग गरिएको थियो । प्रत्येक वडामा अवस्थित विद्यालयहरू, स्वास्थ्य संस्था, वडा कार्यालय, मठमन्दिर, ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक स्थलहरू, खानेपानीका टचाङ्की, कोट, पार्क तथा सडक, आदिको स्थलगत सर्वेक्षण गरी आधार नक्सा तयार गरिएको छ । यी सम्पूर्ण विधिबाट सङ्कलित भौगोलिक तथा भू-उपयोग सम्बन्धित जानकारीहरुको प्रशोधन पछि यसलाई गाउँपालिकाले निर्धारण गरेका भू-उपयोग वर्गका आधारमा १० वटा वर्गमा विभाजन गरिएका छन् ।

- कृषियोग्य क्षेत्र
- व्यवसायिक शहरी क्षेत्र
- औद्योगिक क्षेत्र
- उत्खनन क्षेत्र
- धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र
- वन तथा वनस्पति क्षेत्र
- सार्वजनिक क्षेत्र
- आवास क्षेत्र
- नदी तथा तालतलैया क्षेत्र
- अन्य क्षेत्र

भू-उपयोग ऐन २०७६ ले निर्धारण गरेका मापदण्डहरु तथा विज्ञ टोली तथा स्थानीय सरोकारवालाको संयुक्त प्रयासबाट वनाइएको हालको भू-उपयोगको आधारमा आगामी ५-१५ वर्षमा हुने गाउँपालिकाको भू-उपयोगको अवस्थालाई प्रक्षेपण गरिएको छ । हालको भू-उपयोग तथा आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको आधारमा स्थानीय सरोकारवालाको राय सुझाव तथा विज्ञको रायलाई समायोजन गरी भू-उपयोग योजना तयार गरिएको छ ।

यसरी तयार गरिएको मस्यौदालाई एक पटक पुनः सरोकारवालाहरुको माझमा लगी छलफल गरी आम सरोकारहरुको राय सुझाव, जानकारी एवम् छलफलका लागि पेश गरि सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुबाट प्राप्त राय, सल्लाह, सुझाव तथा टिप्पणीहरुलाई सम्बोधन गरी भू-उपयोग योजनालाई अद्यावधिक गरिएको छ। यसरी गाउँपालिकास्तरमा निर्माण गरिएको सहभागितात्मक भू-उपयोग योजनालाई एक औपचारिक समारोहका बीच हस्तान्तरण गरिएको छ । जसलाई उपस्थिति सबै सरोकारवालाहरुले पूर्ण पालना एवम् कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता जनाएसँगै पूर्ण रुपमा योजना तर्जुमा सम्पन्न गरिएको छ ।

२.४ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

भू-उपयोग योजनाको उद्देश्य, लक्षित उपलब्धी, हासिल उपलब्धी तथा हासिल गर्न बाँकी उपलब्धी समेतलाई समय समयमा स्वःमूल्याङ्कनले गरिएको छ । भू-उपयोग योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन स्वमूल्याङ्कन र अनुगमनका आधारमा गरिएको छ । कार्यक्रमका प्रभाव, आवश्यक संशोधन, सुधार र समायोजनका सन्दर्भमा भने सरोकारवालाबीच छलफल, बहस, अन्तरक्रियालाई माध्यम वनाइने व्यवस्था छ । यसरी तर्जुमा गरिएको भू-उपयोगका आगामी परिवर्तनहरुलाई गाउँपालिकास्तरका प्राविधिकहरुका सहयोगमा अद्यावधिक गर्न सकिने छ । आगामी दिनमा यस गाउँपालिकाले आवश्यकता अनुसार परिवर्तन एवम् परिमार्जन गर्न सक्ने छ ।

परिच्छेद ३: गाउँपालिकाको संक्षिप्त विवरण

३.१ गाउँपालिकाको परिचय

भौगोलिक विविधताले भरिपुर्ण राप्ती सोनारी गाउँपालिका बाँके जिल्लाका सबै पालिकामध्ये ठुलो पालिका हो । २०७३ सालमा साविकका ६ वटा गाविसहरु खासकुश्मा, कचनापुर, बैजापुर, विनौना, फत्तर र महादेवपुरी गाभेर राप्ती सोनारी गाउँपालिका निर्माण गरिएको हो । कुल १,०४१.४२ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको यो गाउँपालिका ९ वटा वडाहरुमा विभाजन गरिएको छ । यस गाउँपलिकाको पुर्वमा दाङ, पश्चिममा कोहलपुर नगरपालिका र डुडुवा गाउँपालिका, उत्तरमा दाङ र सल्यान र दक्षिणमा नरैनापुर र भारतसँग जोडिएको छ । यसको उत्तरमा भावर र चुरे पर्वत श्रृंखला तथा बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज पर्दछ । मुख्य जलाधार क्षेत्रहरुमा राप्ती नदी जलाधार क्षेत्र, करेकुवा खोला जलाधार क्षेत्र, पथहरिया, खोला जलाधार क्षेत्र, गोजरहवा खोला जलाधार क्षेत्र र भुतहुवा खोला जलाधार क्षेत्र रहेका छन् । २०७८ को जनगणनाको प्रारम्भिक नतिजा अनुसार यस गाउँपालिकको जनसख्या ६७७८२ रहेको छ । बसोबास गर्ने मध्ये ५४.२ प्रतिशत जनजाति, तथा २८.२ प्रतिशत बाहुन क्षेत्री रहेका छन् । कुल जनसङ्ख्याको ९५.५ प्रतिशत हिन्दु धर्मावलम्बी, ४७.२ प्रतिशत नेपालीभाषी, र ४१.६ प्रतिशत थारुभाषी छन् ।

राष्ट्रिय गौरवको सिक्टा सिंचाईको आयोजना यसै भेगमा परे तापनि हालसम्म यस स्थानका किसानहरु आकाशे पानीमा नै निर्भर रहेका छन् । तर उपयुक्त हावापानी, माटो, पुर्वाधार आदिका आधारले यो गाउँपालिकाले व्यवसायिक कृषिको धेरै सम्भावना बोकेको छ । यस गाउँपालिकाको ठुलो भू-भाग वन क्षेत्रले ओगटेको छ र खेतीयोग्य, झाडी र घाँसे मैदानले पनि केही क्षेत्र ओगटेको छ । यहाँ जनसङ्ख्याको खासै चाप छैन । वस्तीहरु तराइका भू-भागमा छरिएर बसेका छन् । उपलब्ध खेतीयोग्य जमिनमा धान, मकै, गहुँ, चना, मुसुरो, आलु उत्पादन हुन्छ । जसमध्ये शमशेरगञ्जमा तरकारी, वडा नं. ३ धान पकेट क्षेत्र, भवानीपुर आँप पकेट क्षेत्र, र फत्तर मकै पकेट क्षेत्रको रुपमा रहेका छन् । यसरी आम्दानीको मुख्य श्रोतका रुपमा कृषि व्यवसाय रहेको छ ।

यसका साथसाथै, जैविक विविधताले भरिपुर्ण यस गाउँपलिकामा पर्यटनको पनि व्यापक सम्भावना रहेको छ । यस स्थानमा बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज, सिक्टा सिंचाई बाँध, राप्ती नदी, खस्रे ताल लगायतका ताल एवम् वनस्पति उद्यान, गाइलेक र मठमन्दिर पर्यटनका आकर्षणका केन्द्र वनन सक्दछन् । यी स्थानहरुमा, जङ्गल सफारी, होमस्टे, फिसिंग, डुंगा सयर, लगायत पर्यटन सम्वन्धी व्यवसायहरुको सम्भावना रहेको छ । साथसाथै यस स्थानका आकर्षणका अन्य केन्द्रमा ढकेरी वनस्पति उद्यान, सिक्टा बाँध जलाशय, राप्ती पकरील, झोलुङे पुल, गौशाला, कन्याराज, खरभन्टी गुफा, खर्चे ताल आदि छन् । तसर्थ यस गाउँपालिकालाई साँस्कृतिक संग्रहालयका रुपमा समेत विकास गर्न समेत सकिन्छ ।

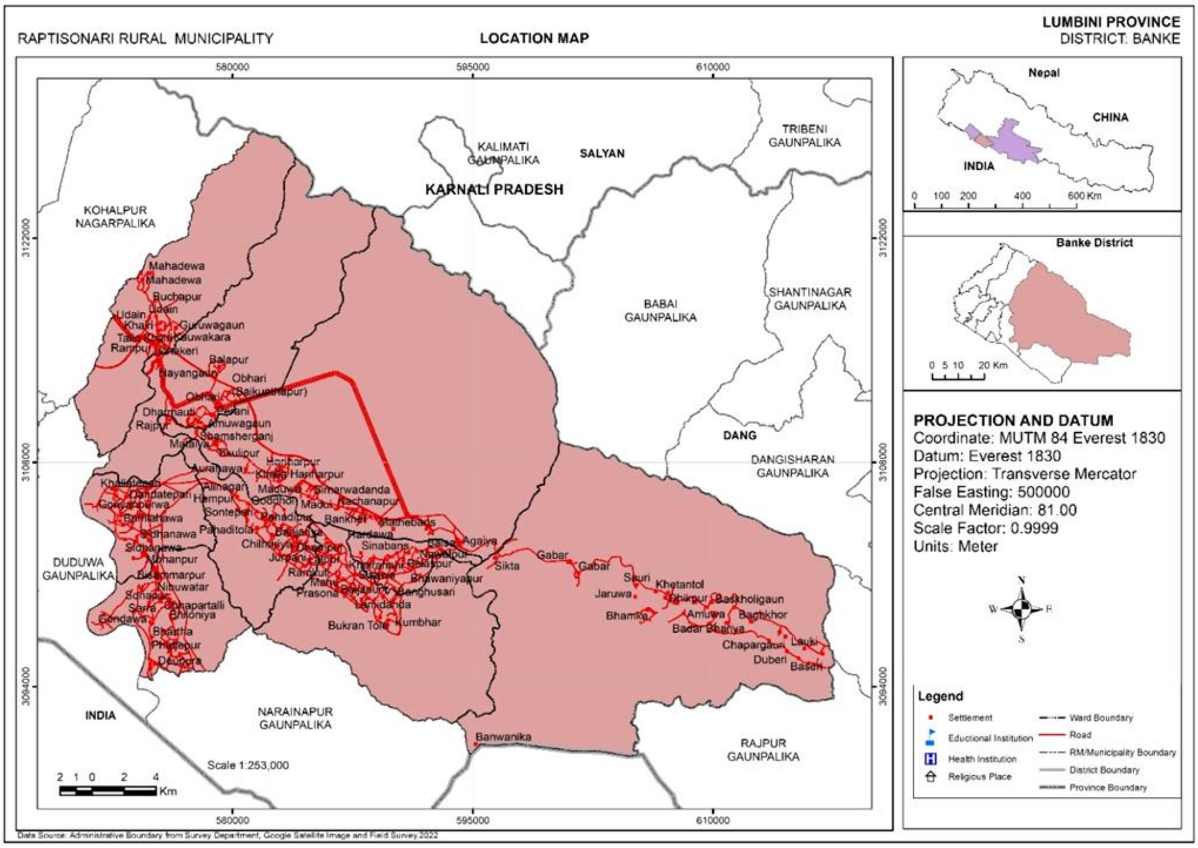

नक्सा २ : गाउँपालिकाको अवस्थिति नक्सा

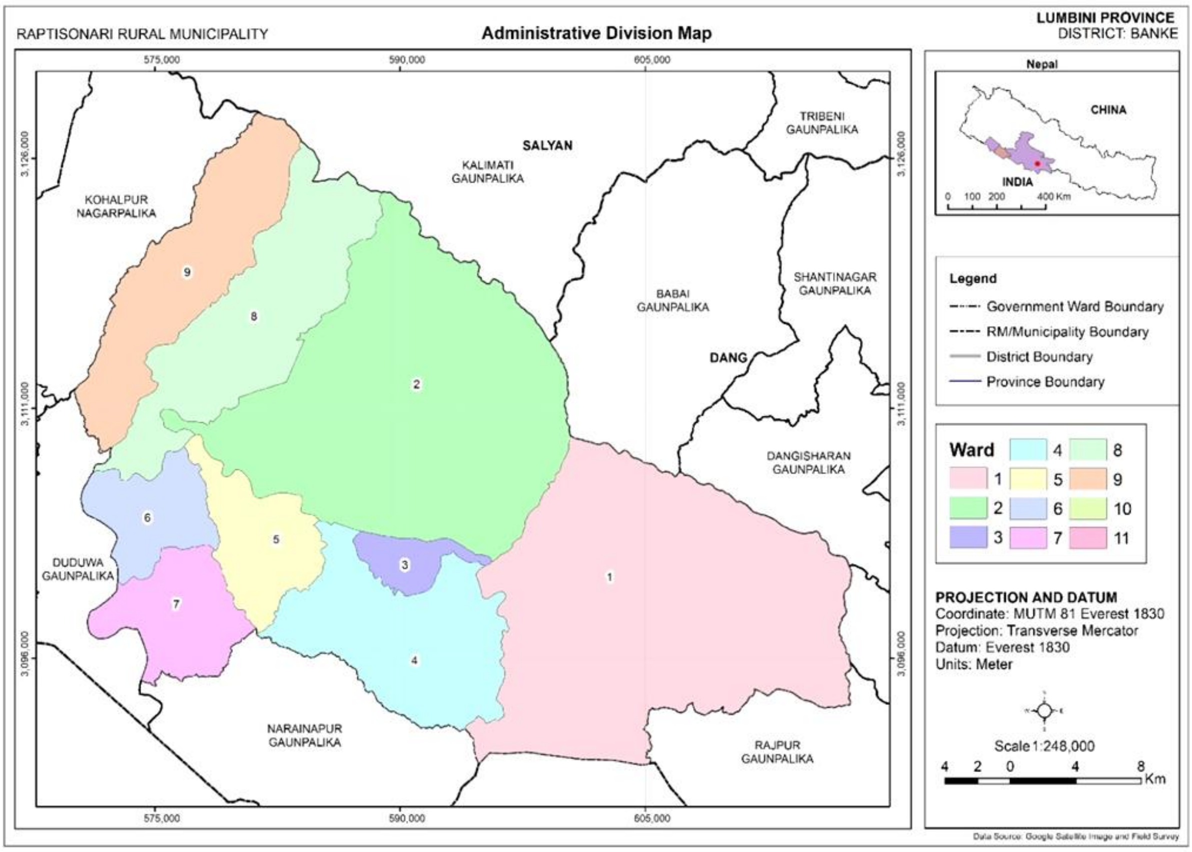

नक्सा ३ : गाउँपालिकाको प्रशासनिक विभाजन नक्सा

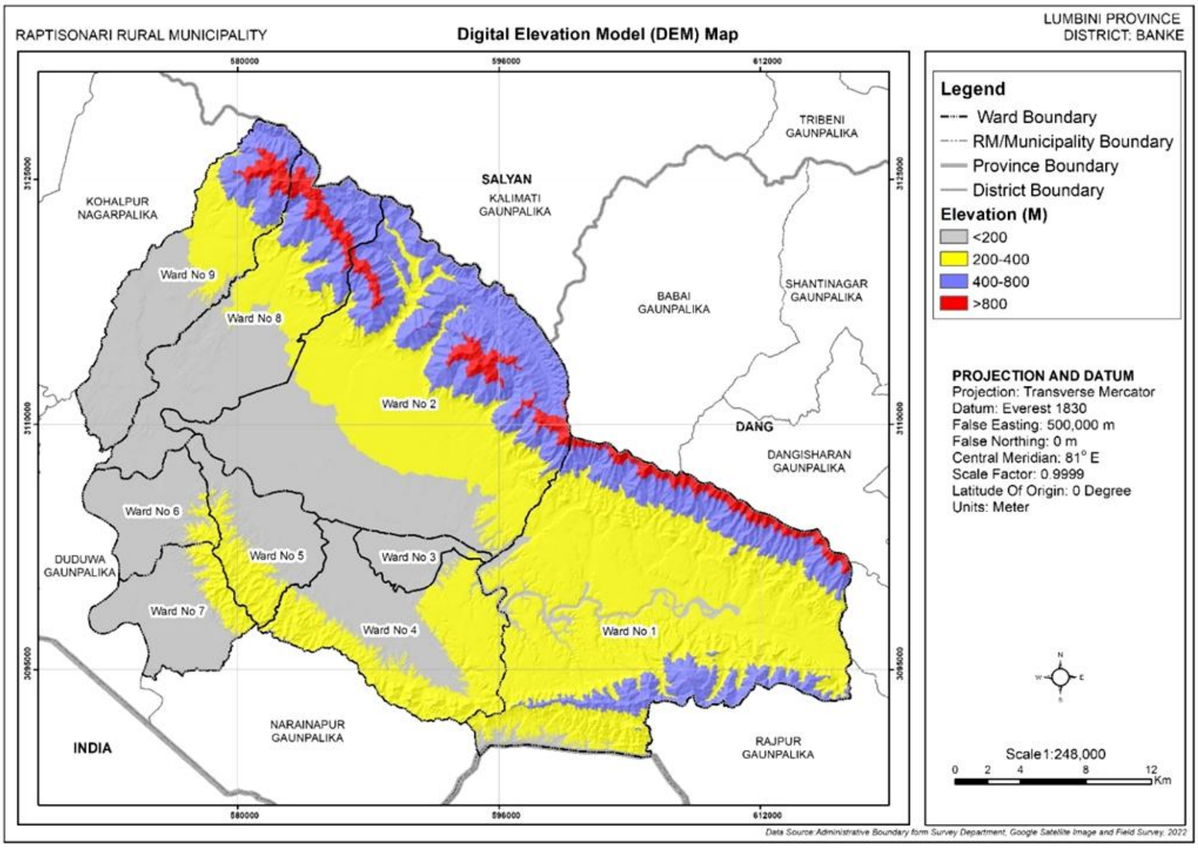

नक्सा ४ : गाउँपालिकाको DEM नक्सा

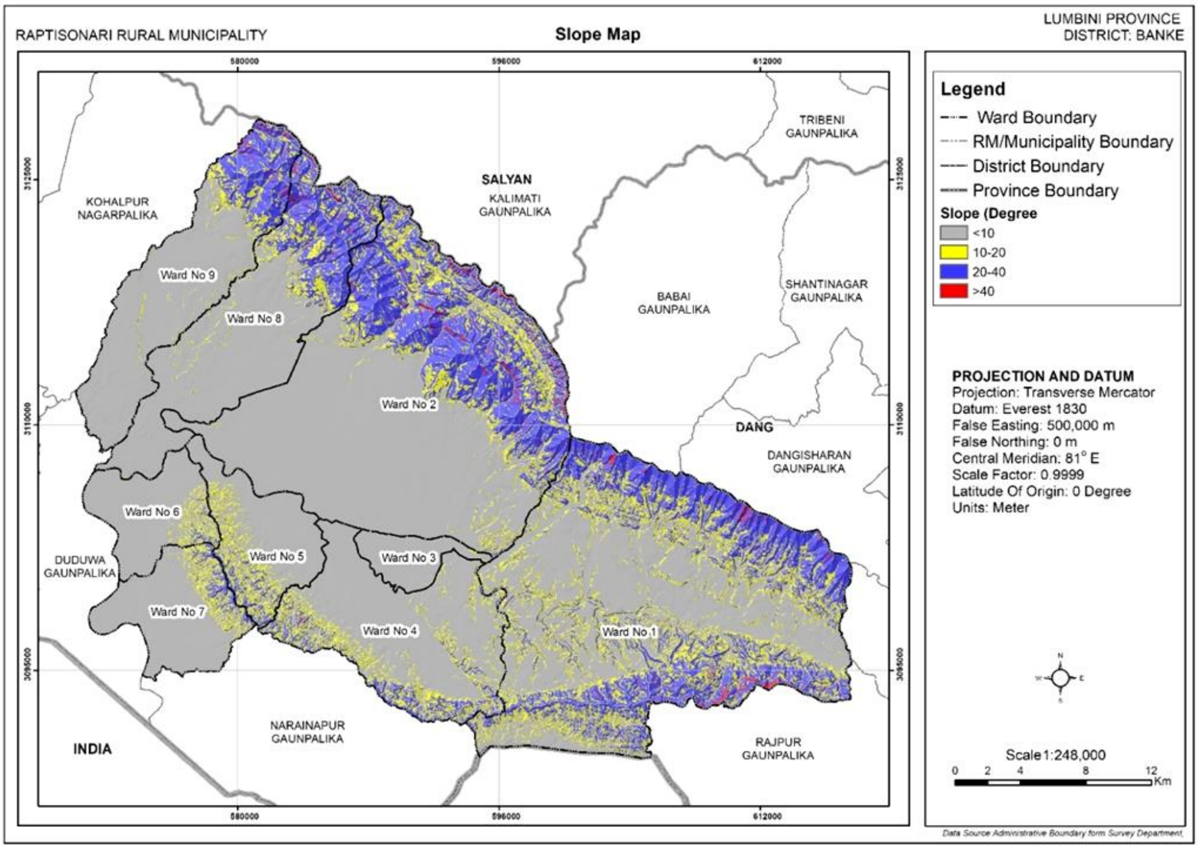

नक्सा ५ : गाउँपालिकाको Slope नक्सा

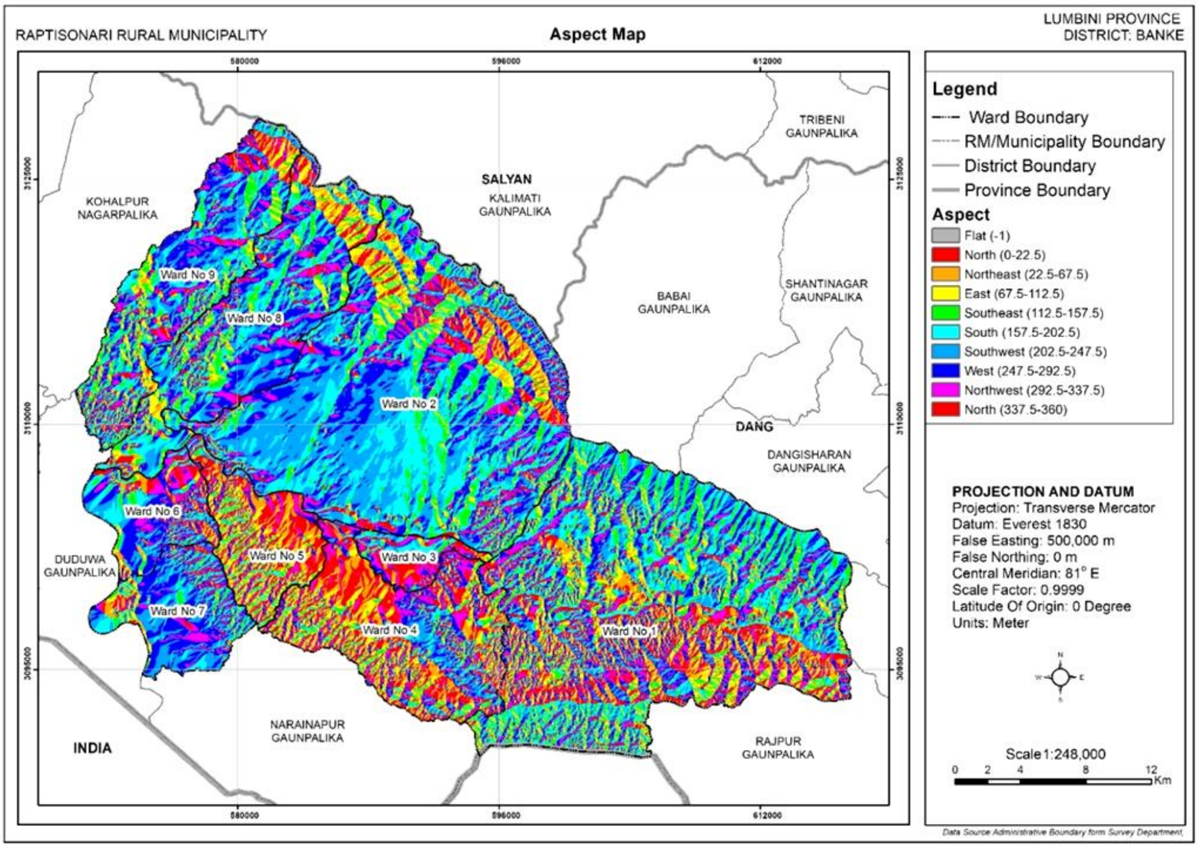

नक्सा ६ : गाउँपालिकाको Aspect नक्सा

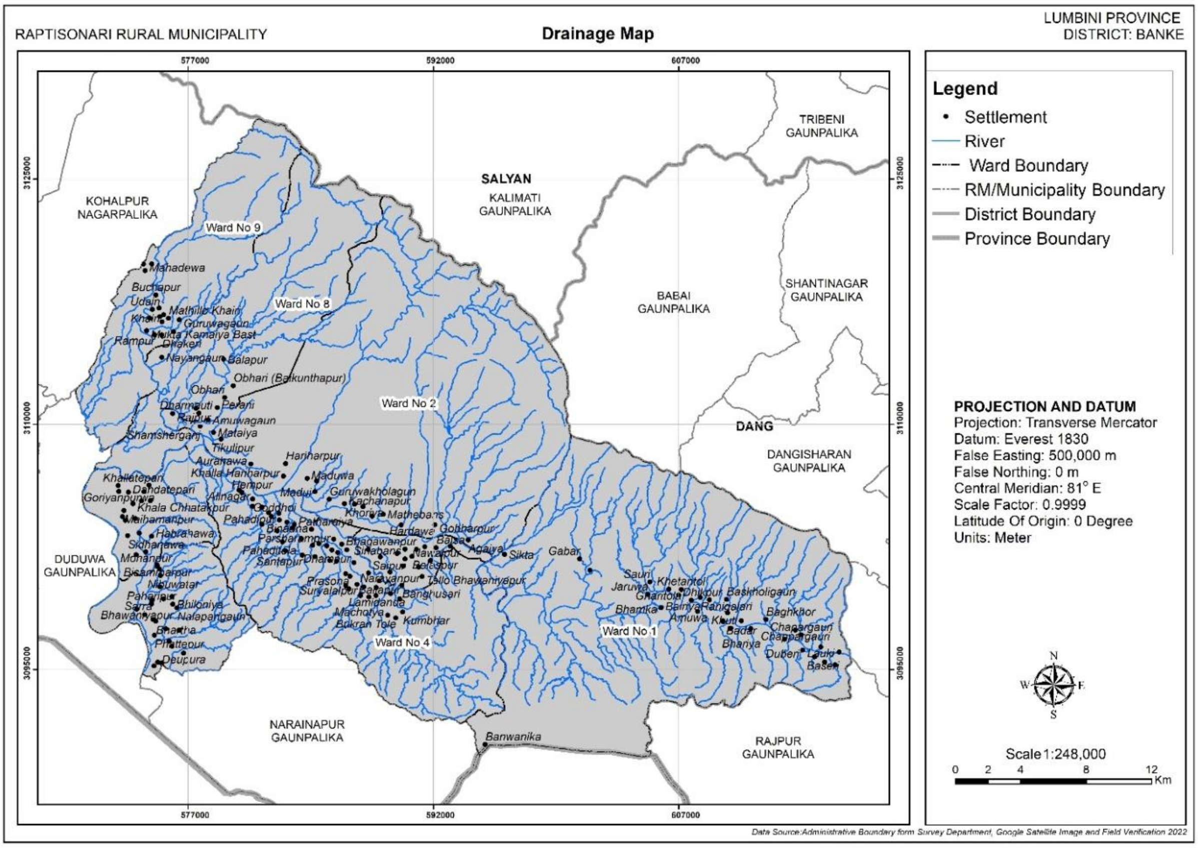

नक्सा ७ : गाउँपालिकाको Drainage नक्सा

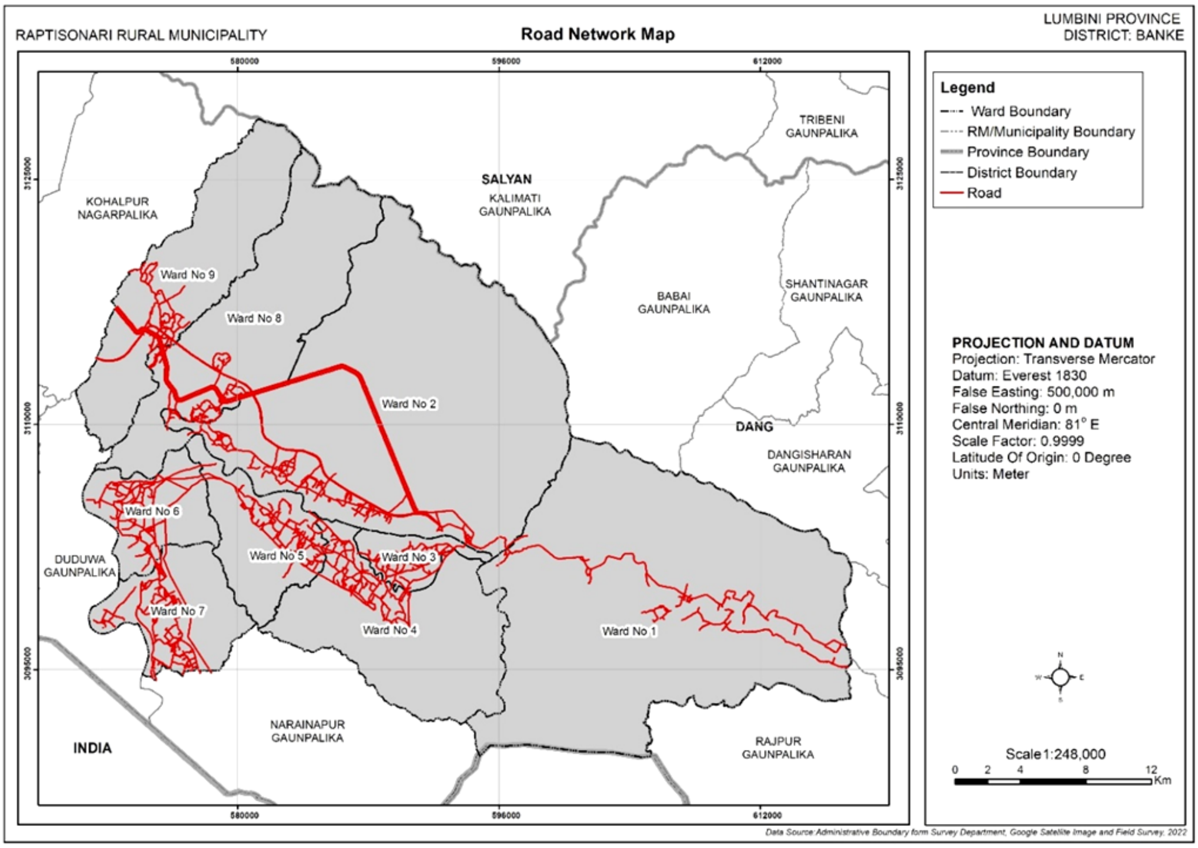

नक्सा ८ : गाउँपालिकाको सडक सञ्जाल नक्सा

परिच्छेद ४: वर्तमान भू-उपयोगको अवस्था

४.१ वर्तमान भू-उपयोग

गाउँपालिकाको भू-उपयोगलाई जम्मा १० वटा वर्गमा वर्गिकरण गरेर व्याख्या गर्न सकिन्छ :

- कृषियोग्य क्षेत्र
- व्यवसायिक शहरी क्षेत्र
- औद्योगिक क्षेत्र
- उत्खनन क्षेत्र
- धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र
- वन तथा वनस्पति क्षेत्र
- औद्योगिक क्षेत्र
- सार्वजनिक क्षेत्र
- आवास क्षेत्र
- नदी तथा तालतलैया क्षेत्र
- अन्य क्षेत्र

४.२ गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्थालाई हेर्दा गाउँपालिकाको सबभन्दा ठुलो भू-भाग वन तथा वनस्पति (८८,०७४.८९ हेक्टर वा ८४.३८%) र कृषि क्षेत्रले (८,८५२.८५ हेक्टर) ओगटेको छ । सबैभन्दा धेरै वन तथा वनस्पतिले ओगटेको क्षेत्र वडा नं. ४ (८,५९९.४४ हेक्टर) र वडा नं. ९ (८,४९९.१० हेक्टर) मा रहेको छ भने सबैभन्दा धेरै खेतीयोग्य जमिन वडा नं. ७ मा १०५.७२ हेक्टर रहेको छ । भू-उपयोगको वर्तमान अवस्थाको सम्पुर्ण अवस्थाको वर्तमान विवरण तालिका १ देखि ११ र नक्सा १० देखि १९ सम्म देखाइएको छ ।

तालिका १ : गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

भू-उपयोग वर्गिकरण	**जम्मा क्षेत्रफल (हे.)**
कृषि क्षेत्र	८,८५२.८६
व्यवसायिक क्षेत्र	१८.१६
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	१०.१३
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	८८,०७४.८९
औद्योगिक क्षेत्र	१.५८
सार्वजनिक क्षेत्र	५११.५७
आवास क्षेत्र	७९७.१४
नदि तथा ताल तलैया	५,६९५.१६
उत्खनन क्षेत्र	२३.४१
अन्य	१०३.४९
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**१,०४,०८८.३९**

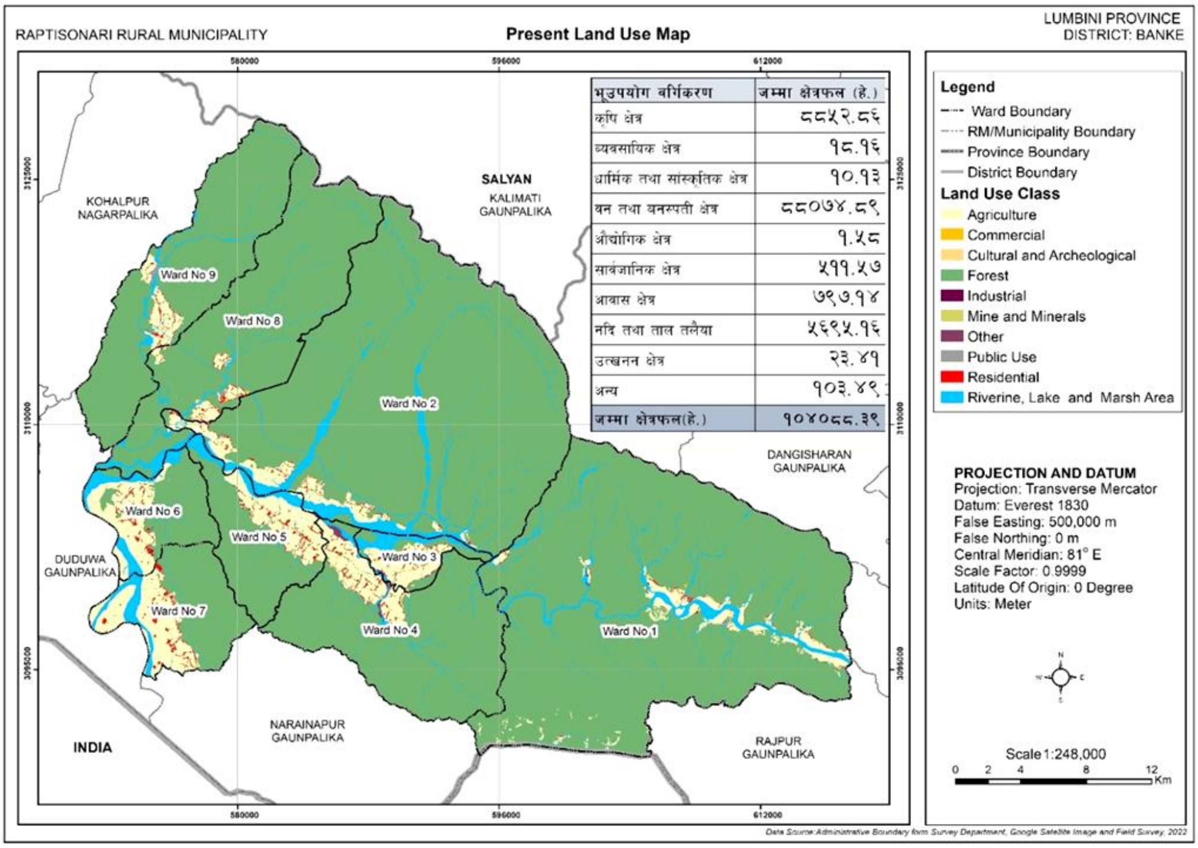

नक्सा ९ : गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था नक्सा

तालिका २ : गाउँपालिकाको वडागत भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

भू-उपयोग वर्गिकरण	१	२	३	४	५	६	७	८	९	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	११२१.४६	१०३९.६५	७५५.०३	१०६१.८२	११४९.९३	१२६८.०९	१६५२.५३	३४९.३४	४५५.००	**८८५२.८५**
व्यवसायिक क्षेत्र	४.७७	२.६४	०.०८	१.३०	०.५४	०.७८	१.१७	६.३७	०.५१	**१८.१६**
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	२.१५	०.०८	२.०७	१.५४	०.०६	०.३२	१.३९	२.१४	०.३८	**१०.१३**
उत्खनन क्षेत्र	०.००	१८.२३	०.००	०.००	०.००	५.१९	०.००	०.००	०.००	**२३.४१**
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	२७४९८.३४	२५२६०.०३	३९७.५९	८५९९.४४	२९४८.२७	१९१४.८७	२५९०.९७	१०३६६.२९	८४९९.१०	**८८०७४.८९**
नदि तथा ताल तलैया	१२६४.५४	१६९३.४३	३६१.९४	३०३.९३	३९३.९९	४९४.४५	३८६.२१	५२७.०५	२६९.६३	**५६९५.१६**
औद्योगिक क्षेत्र	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१.५८	०.००	०.००	०.००	**१.५८**
अन्य	३.९०	२.५७	१६.५७	७३.५३	६.९१	०.००	०.००	०.००	०.००	**१०३.४९**
सार्वजनिक क्षेत्र	५७.४७	८८.५४	३६.३५	४५.४७	४९.८३	५९.०६	५५.६०	४९.८४	६९.४१	**५११.५७**
आवास क्षेत्र	९२.५८	९५.७८	७०.९७	९६.०५	१०५.७२	८८.४५	११७.५९	६८.०५	६१.९७	**७९७.१४**
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**३००४५.२१**	**२८२००.९५**	**१६४०.५९**	**१०१८३.०७**	**४६५५.२४**	**३८३२.७८**	**४८०५.४७**	**११३६९.०७**	**९३५६.००**	**१०४०८८.३८**

तालिका ३ : वडा नं. १ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

भू-उपयोग वर्गिकरण	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	१,१२१.४६
व्यवसायिक क्षेत्र	४.७७
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	२.१५
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	२७,४९८.३४
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजनिक क्षेत्र	५७.४७
आवास क्षेत्र	९२.५८
नदि तथा ताल तलैया	१,२६४.५३
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	३.९०
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**३०,०४५.२१**

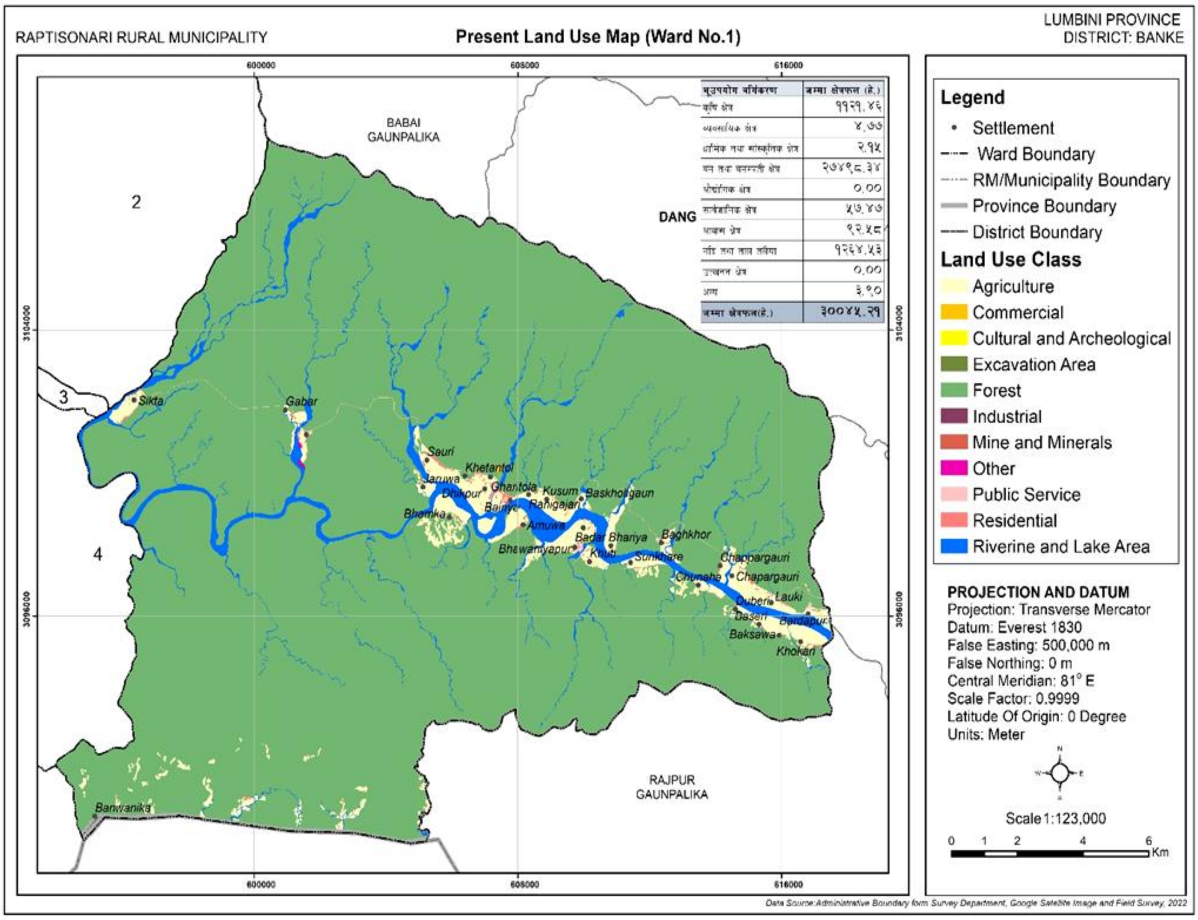

नक्सा १० : वडा नं. १ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था नक्सा

तालिका ४ : वडा नं. २ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

भू-उपयोग वर्गिकरण	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	१,०३९.६५
व्यवसायिक क्षेत्र	२.६४
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	०.०८
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	२५,२६०.०३
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजनिक क्षेत्र	८८.५४
आवास क्षेत्र	९५.७८
नदि तथा ताल तलैया	१,६९३.४३
उत्खनन क्षेत्र	१८.२३
अन्य	२.५७
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**२८,२००.९५**

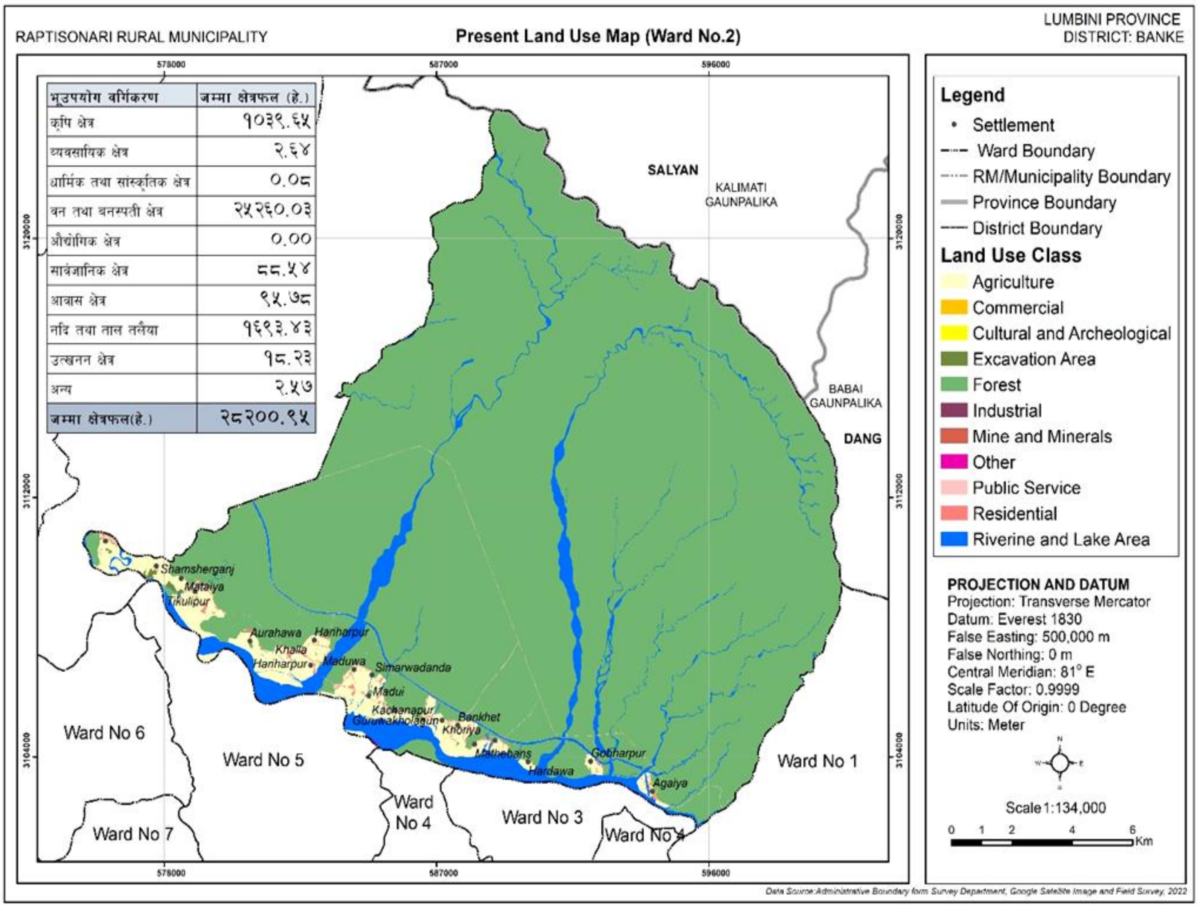

नक्सा ११ : वडा नं. २ को भू-उपयोगको नक्सा

तालिका ५ : वडा नं. ३ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

भू-उपयोग वर्गिकरण	**जम्मा क्षेत्रफल (हे.)**
कृषि क्षेत्र	७५५.०३
व्यवसायिक क्षेत्र	०.०८
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	२.०७
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	३९७.५९
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजनिक क्षेत्र	३६.३५
आवास क्षेत्र	७०.९७
नदि तथा ताल तलैया	३६१.९४
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	१६.५७
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**१,६४०.५९**

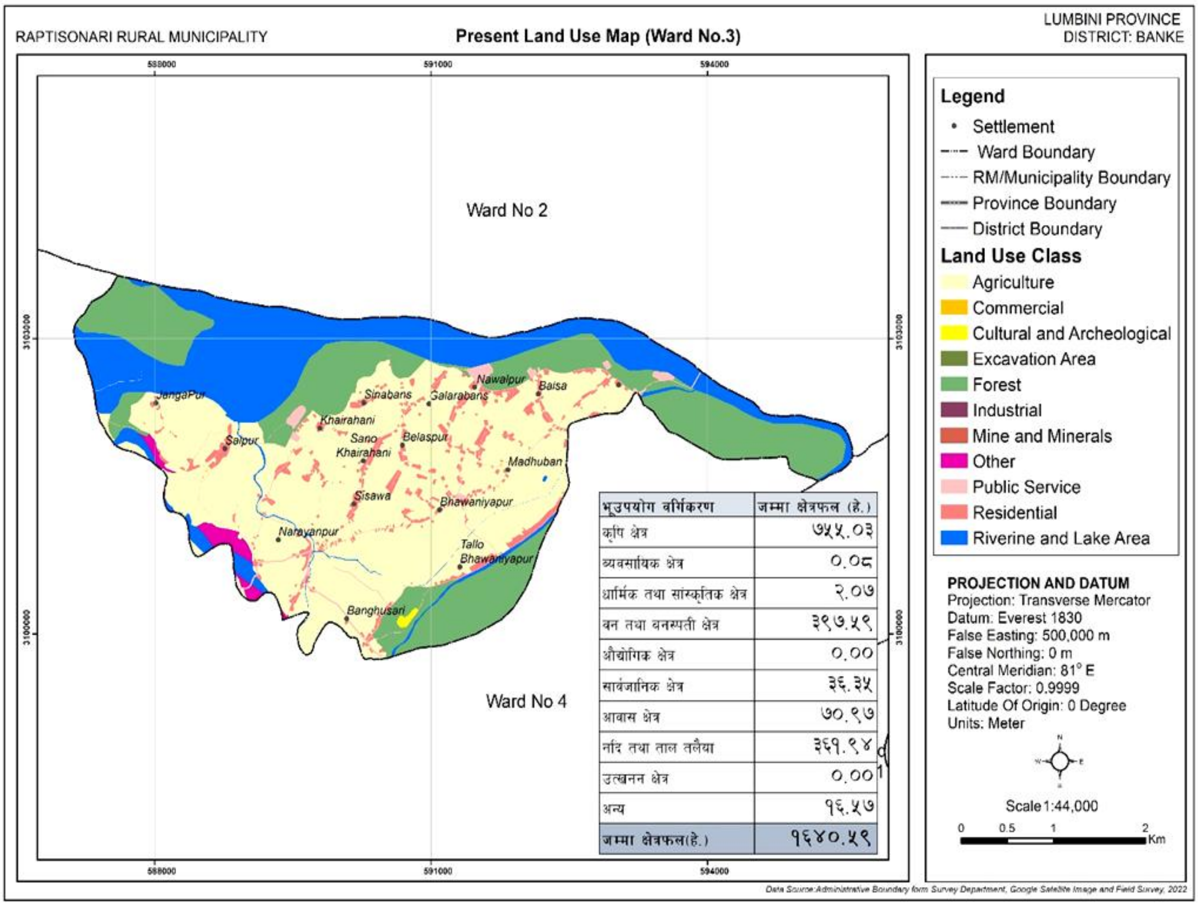

नक्सा १२ : वडा नं. ३ को भू-उपयोगको नक्सा

तालिका ६ : वडा नं. ४ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

भू-उपयोग वर्गिकरण	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	१,०६१.८२
व्यवसायिक क्षेत्र	१.३०
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	१.५४
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	८,५९९.४४
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजनिक क्षेत्र	४५.४७
आवास क्षेत्र	९६.०५
नदि तथा ताल तलैया	३०३.९३
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	७३.५३
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**१०,१८३.०७**

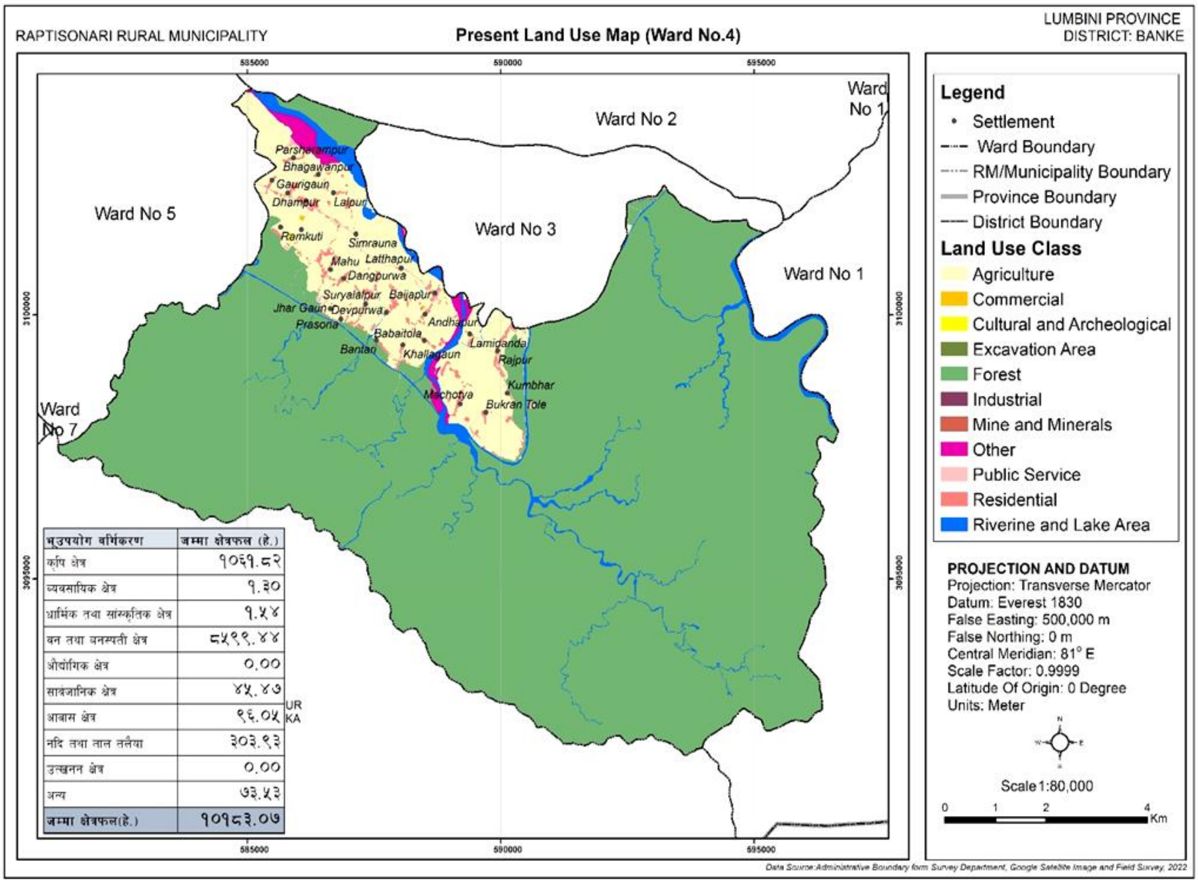

नक्सा १३: वडा नं. ४ को भू-उपयोगको नक्सा

तालिका ७ : वडा नं. ५ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

भू-उपयोग वर्गिकरण	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	१,१४९.९३
व्यवसायिक क्षेत्र	०.५४
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	०.०६
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	२,९४८.२७
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजनिक क्षेत्र	४९.८३
आवास क्षेत्र	१०५.७२
नदि तथा ताल तलैया	३९३.९९
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	६.९१
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**४,६५५.२४**

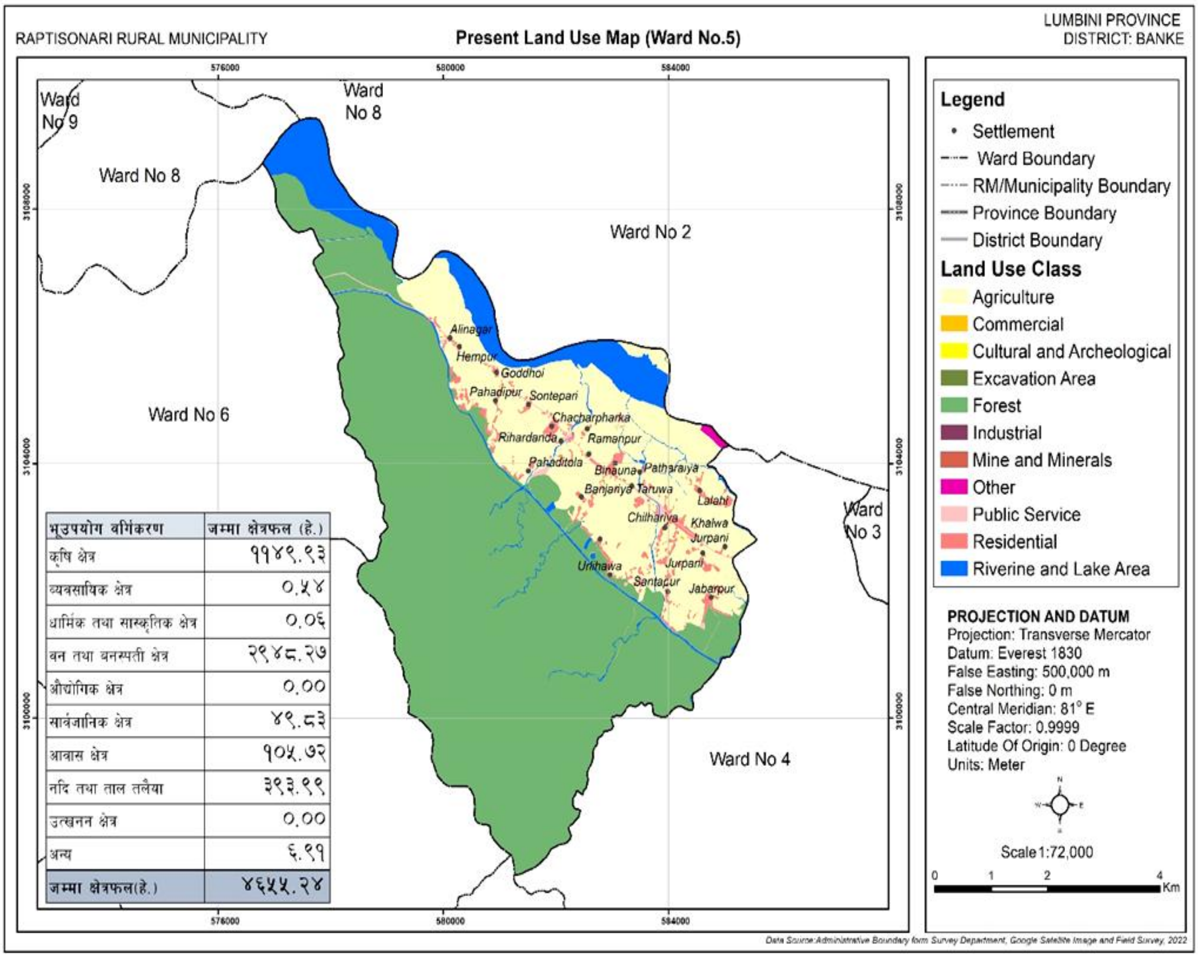

नक्सा १४ : वडा नं. ५ को भू-उपयोग नक्सा

तालिका ८ : वडा नं-को भू ६ .उपयोगको वर्तमान अवस्था

भू-उपयोग वर्गिकरण	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	१,२६८.०९
व्यवसायिक क्षेत्र	०.७८
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	०.३२
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	१,९१४.८७
औद्योगिक क्षेत्र	१.५८
सार्वजनिक क्षेत्र	५९.०६
आवास क्षेत्र	८८.४५
नदि तथा ताल तलैया	४९४.४५
उत्खनन क्षेत्र	५.१९
अन्य	०.००
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**३,८३२.७८**

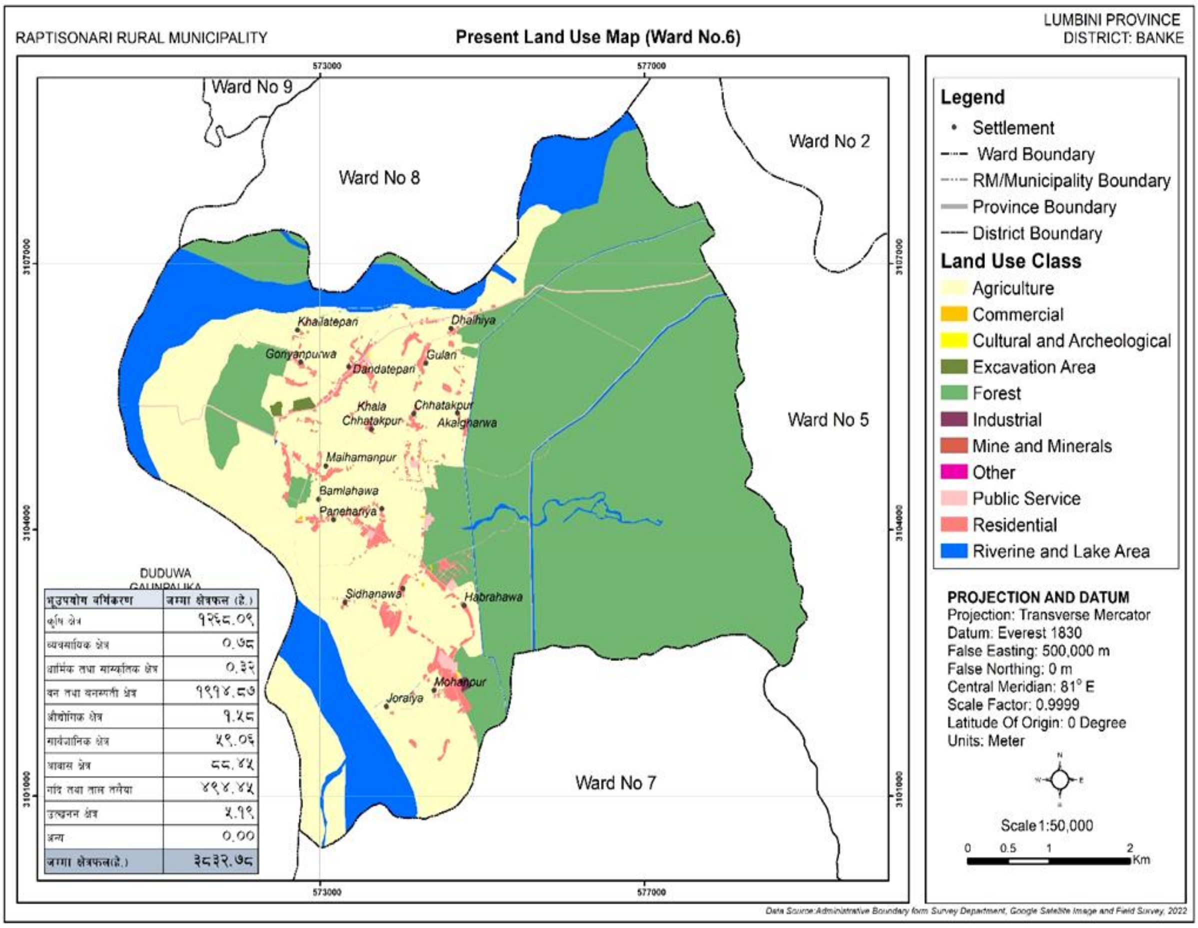

नक्सा १५ : वडा नं. ६ को भू-उपयोग नक्सा

तालिका ९ : वडा नं. ७ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

भू-उपयोग वर्गिकरण	**जम्मा क्षेत्रफल (हे.)**
कृषि क्षेत्र	१,६५२.५३
व्यवसायिक क्षेत्र	१.१७
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	१.३९
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	२,५९०.९७
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजनिक क्षेत्र	५५.६०
आवास क्षेत्र	११७.५९
नदि तथा ताल तलैया	३८६.२१
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	०.००
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**४,८०५.४७**

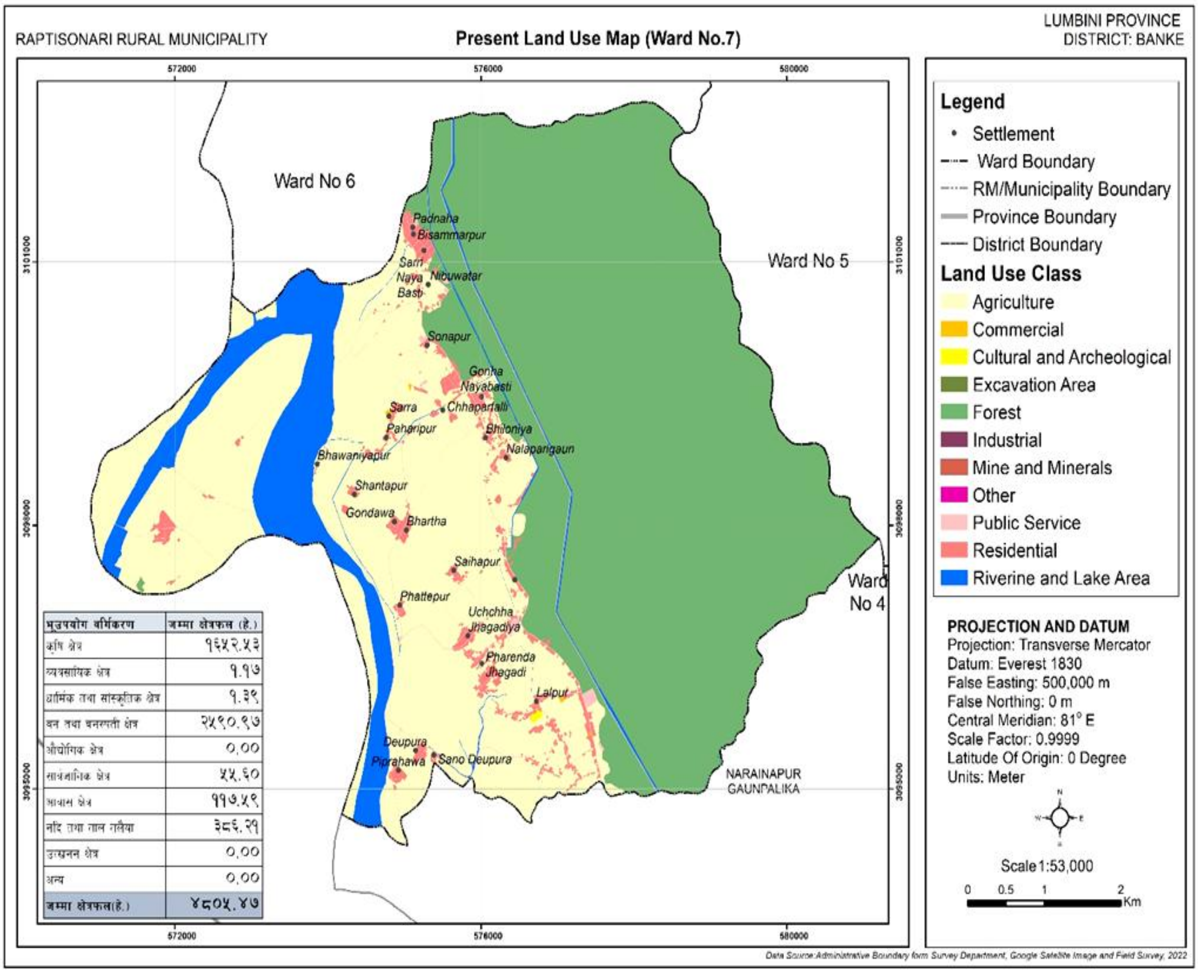

नक्सा १६ : वडा नं. ७ को भू-उपयोग नक्सा

तालिका १० : वडा नं. ८ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

भू-उपयोग वर्गिकरण	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	३४९.३४
व्यवसायिक क्षेत्र	६.३७
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	२.१४
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	१०,३६६.२९
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजनिक क्षेत्र	४९.८४
आवास क्षेत्र	६८.०५
नदि तथा ताल तलैया	५२७.०५
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	०.००
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**११,३६९.०७**

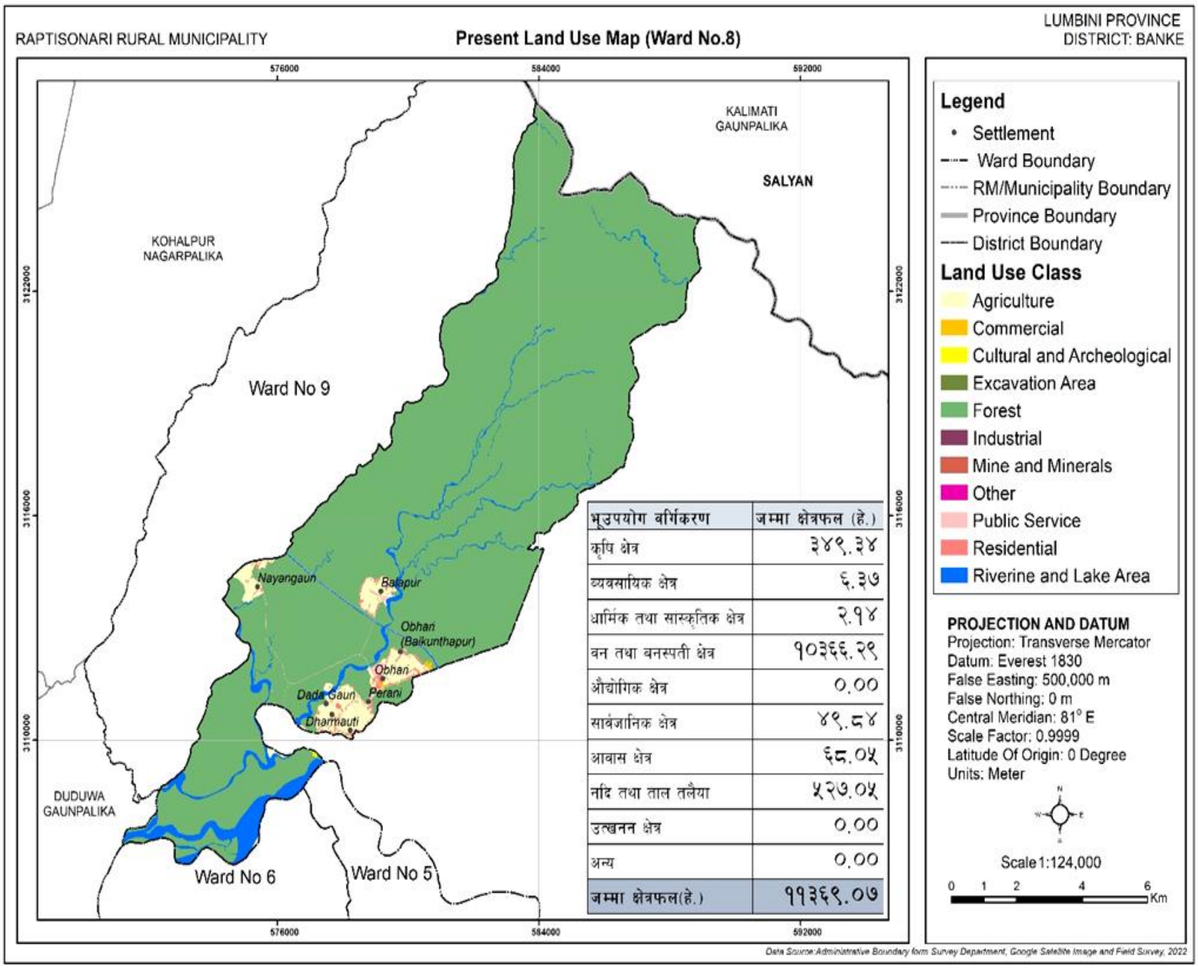

नक्सा १७ : वडा नं. ८ को भू-उपयोग नक्सा

तालिका ११ : वडा नं. ९ को भू-उपयोगको वर्तमान अवस्था

भू-उपयोग वर्गिकरण	**जम्मा क्षेत्रफल (हे.)**
कृषि क्षेत्र	४५५.००
व्यवसायिक क्षेत्र	०.५१
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	०.३८
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	८,४९९.१०
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजनिक क्षेत्र	६९.४१
आवास क्षेत्र	६१.९७
नदि तथा ताल तलैया	२६९.६३
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	०.००
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**९,३५६.००**

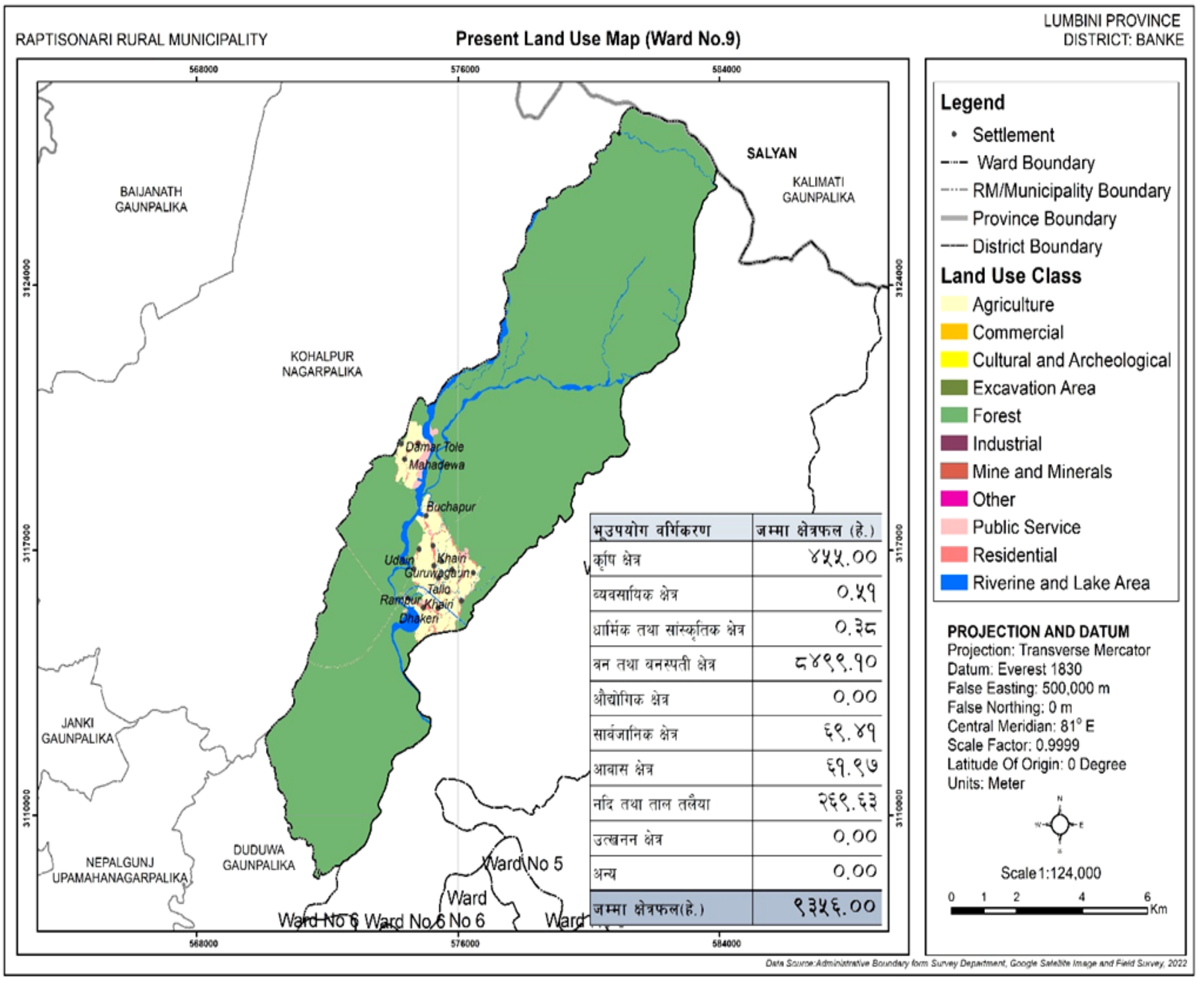

नक्सा १८ : वडा नं. ९ को भू-उपयोग नक्सा

४.३ गाउँपालिकाको आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको वडागत प्रक्षेपण

राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्थालाई भू-उपयोगको आगामी ५-१५ वर्षको तथ्याङ्कसँग तुलना गर्दा कृषि, व्यवसायिक तथा आवासले ओगटेको क्षेत्रफलमा व्यापक परिवर्तन आएको हुनेछ । कृषियोग्य जमिन हालको अवस्था भन्दा १,७७४.०९ हेक्टरले घटेर ७०७८.७७ हेक्टरमा सीमित हुनेछ भने व्यवसायिक क्षेत्र ५४७.०८ हेक्टरले वृद्धि भई ५६५.२४ हेक्टरमा फैलिनेछ। त्यस्तै आवास क्षेत्र ७९७.१४ बाट वृद्धि भई ११९८७.११ हेक्टरमा फैलिनेछ । यसरी कृषियोग्य जमिन मासिनु र व्यवसायिक तथा आवास क्षेत्र बढ्नुमा जनसङ्ख्याको प्राकृतिक वृद्धि साथै बसाइँसराइको कारण मुख्य छन् । तीव्रतर रुपमा बढिरहेको जनसङ्ख्याहरु कृषियोग्य जमिनमा नयाँ वस्तीहरुमा व्यवस्थापन भईरहेका छन् । जसले गर्दा ठूला ठूला खेतीयोग्य जमिनमा वस्ती विस्तार भईरहेका छन् र आवास, व्यवसायिक र खेतीयोग्य जमिनको क्षेत्रफलमा व्यापक परिवर्तन हुने विश्लेषण गरिएको हो । यी भू-उपयोगका वर्ग बाहेक धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र, उत्खनन, वन तथा वनस्पति, नदी तथा ताल तलैया, सार्वजनिक, तथा अन्य क्षेत्रको क्षेत्रफलमा भने आगामी ५-१५ वर्षको अवधिमा खासै परिवर्तन नआउने देखिन्छ । राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको वडागत प्रक्षेपणको अवस्थालाई नक्सा नं. २० देखि २९ सम्म र तालिका १२ देखि २१ सम्म देखाइएको छ ।

तालिका १२ : गाउँपालिकाको आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण

भू-उपयोग वर्गिकरण	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	७,०७८.७७
व्यवसायिक क्षेत्र	५६५.२४
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	१०.१३
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	८८,०७४.८९
औद्योगिक क्षेत्र	४७.०९
सार्वजनिक क्षेत्र	५११.५६
आवास क्षेत्र	१,९८७.११
नदि तथा ताल तलैया	५,६९५.१६
उत्खनन क्षेत्र	२३.४१
अन्य	९५.०२
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**१,०४,०८८.३९**

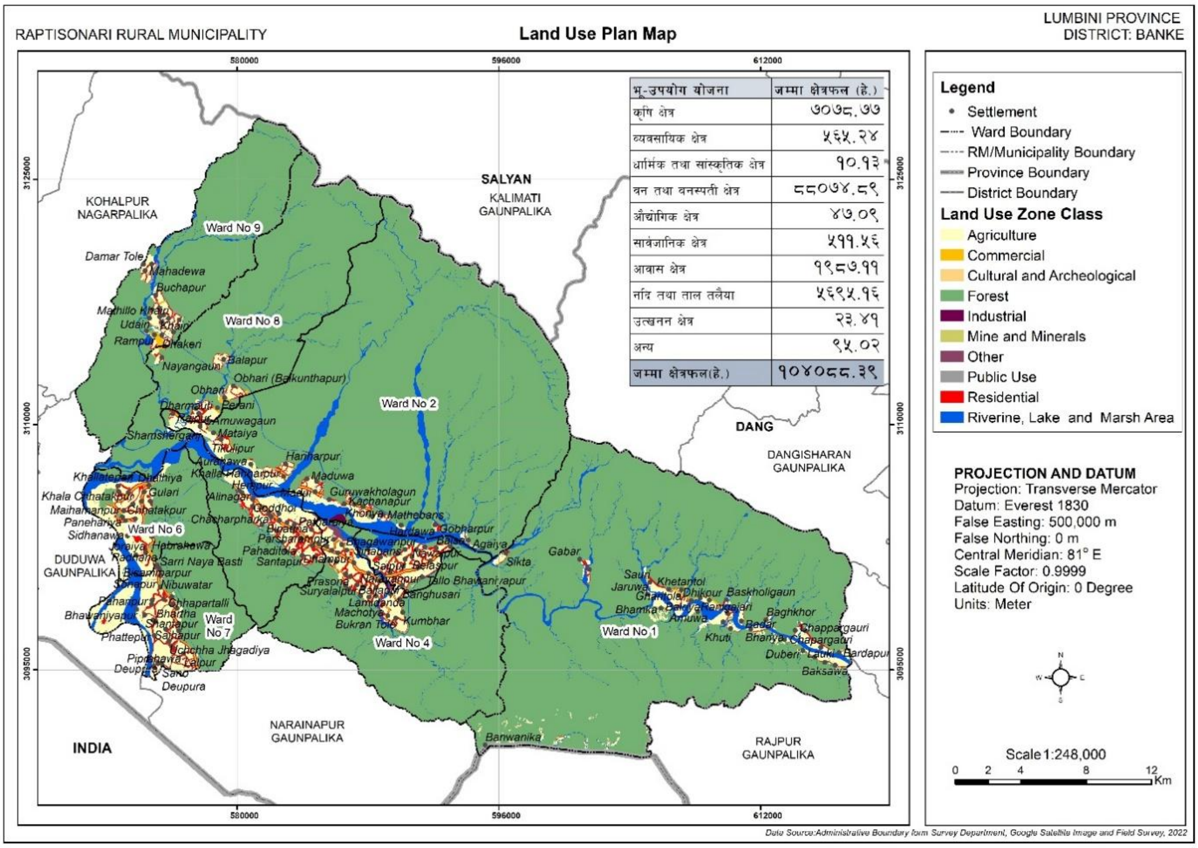

नक्सा १९ : गाउँपालिकाको आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा

तालिका १३ : वडा नं. १ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण

भू-उपयोग वर्गिकरण	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	१,०२२.७६
व्यवसायिक क्षेत्र	३४.१८
धार्मिक तथा सॉस्कृतिक क्षेत्र	२.१५
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	२७,४९८.३४
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजनिक क्षेत्र	५७.४७
आवास क्षेत्र	१६१.८७
नदि तथा ताल तलैया	१,२६४.५४
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	३.९०
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**३०,०४५.२२**

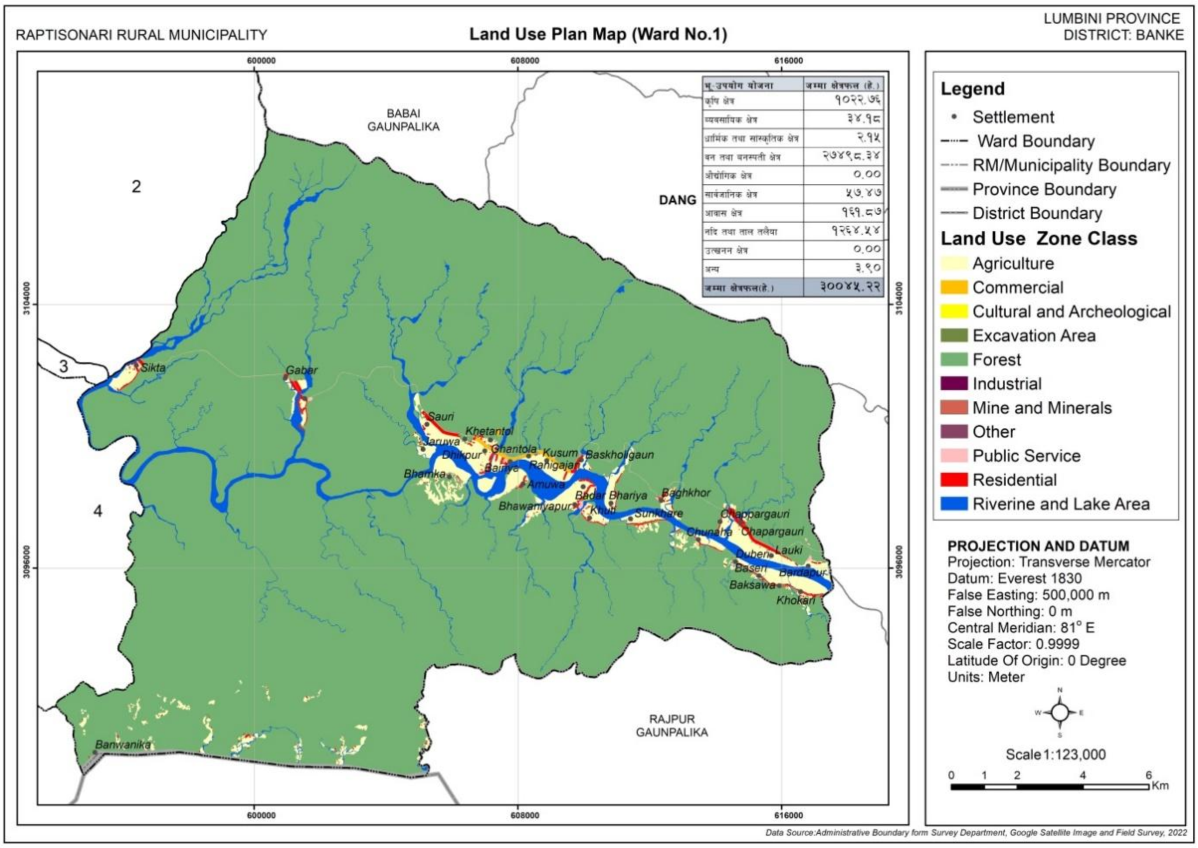

नक्सा २० : वडा नं. १ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण

तालिका १४ : वडा नं. २ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण

भू-उपयोग वर्गिकरण	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	८१३.१२
व्यवसायिक क्षेत्र	६४.६५
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	०.०८
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	२५,२६०.०३
औद्योगिक क्षेत्र	३७.०४
सार्वजनिक क्षेत्र	८८.५४
आवास क्षेत्र	२२३.२६
नदि तथा ताल तलैया	१,६९३.४३
उत्खनन क्षेत्र	१८.२३
अन्य	२.५७
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**२८,२००.९५**

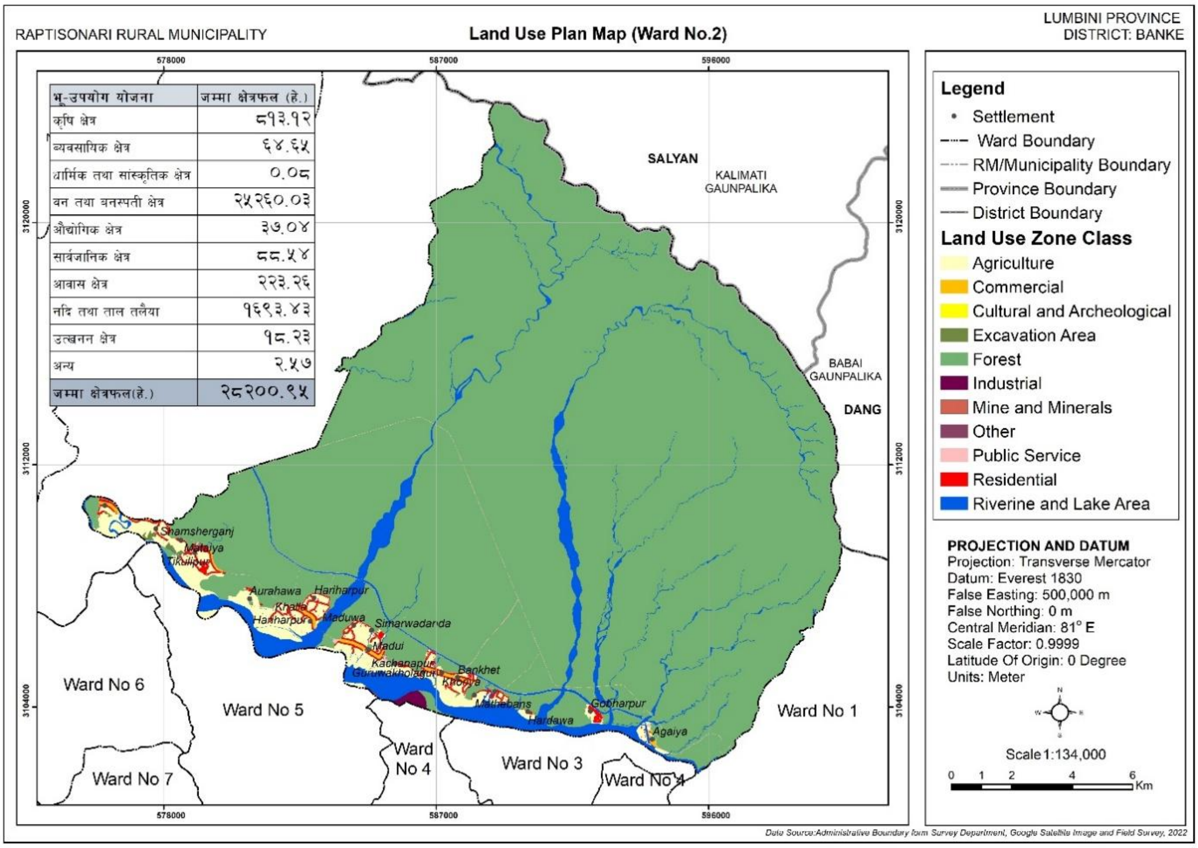

नक्सा २१ : वडा नं. २ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा

तालिका १५ : वडा नं. ३ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोग प्रक्षेपण

भू-उपयोग वर्गिकरण	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	५३०.०९
व्यवसायिक क्षेत्र	४७.४९
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	२.०७
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	३९७.५९
औद्योगिक क्षेत्र	२.०८
सार्वजनिक क्षेत्र	३६.३५
आवास क्षेत्र	२४८.५०
नदि तथा ताल तलैया	३६१.९४
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	१४.४९
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**१,६४०.५९**

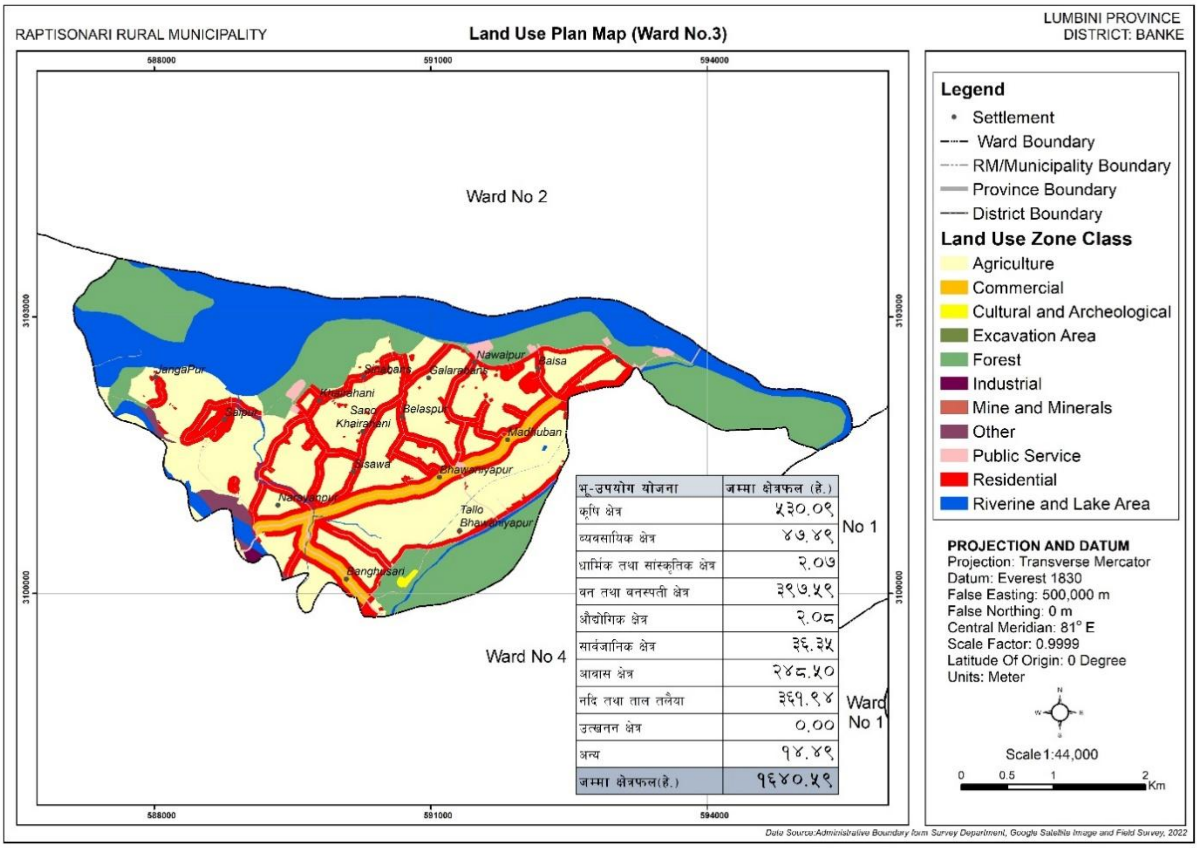

नक्सा २२ : वडा नं. ३ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा

तालिका १६ : वडा नं. ४ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण

भू-उपयोग वर्गिकरण	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	७७१.९४
व्यवसायिक क्षेत्र	१०८.३५
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	१.५४
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	८,५९९.४४
औद्योगिक क्षेत्र	६.३९
सार्वजनिक क्षेत्र	४५.४७
आवास क्षेत्र	२७८.८७
नदि तथा ताल तलैया	३०३.९३
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	६७.१५
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**१०,१८३.०७**

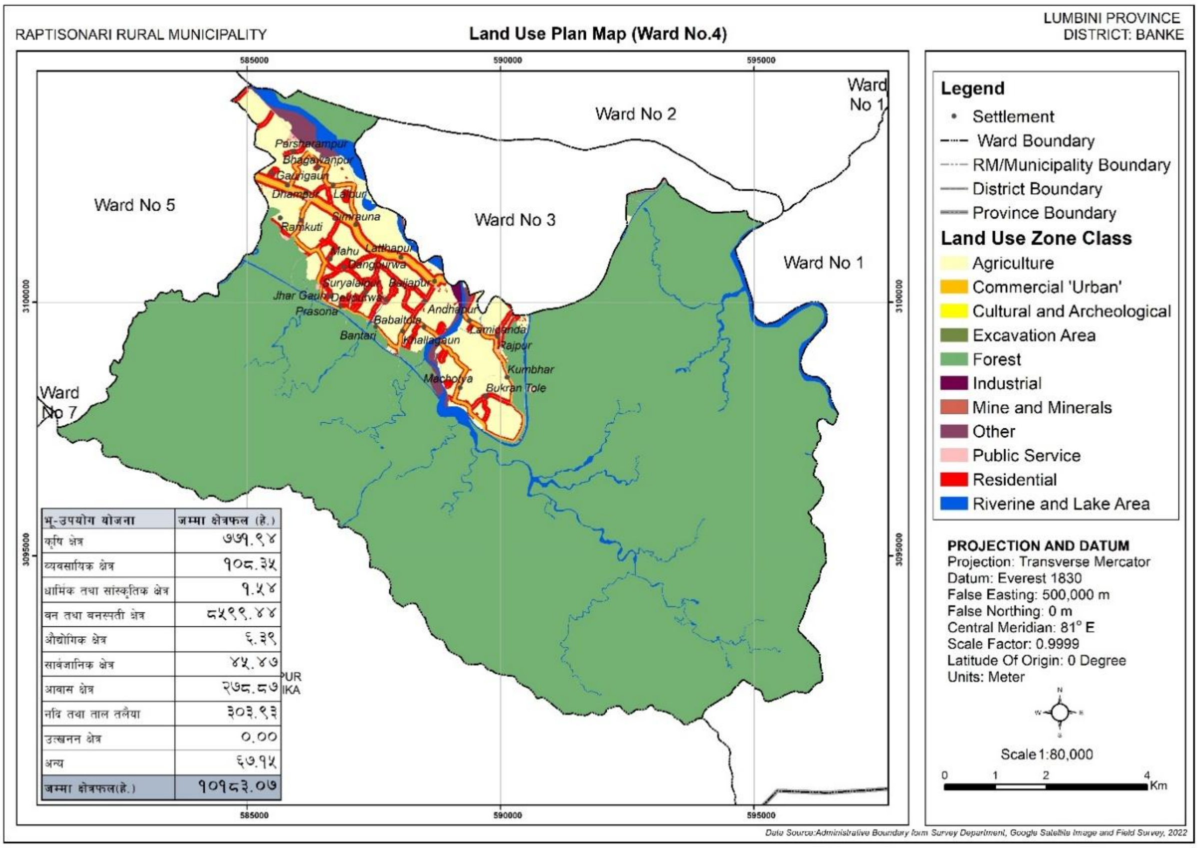

नक्सा २३ : वडा नं. ४ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोग प्रक्षेपण नक्सा

तालिका १७ : वडा नं. ५ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण

भू-उपयोग वर्गिकरण	**जम्मा क्षेत्रफल (हे.)**
कृषि क्षेत्र	८७६.७५
व्यवसायिक क्षेत्र	६३.२५
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	०.०६
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	२,९४८.२७
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजनिक क्षेत्र	४९.८३
आवास क्षेत्र	३१६.१९
नदि तथा ताल तलैया	३९३.९९
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	६.९१
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**४६५५.२४**

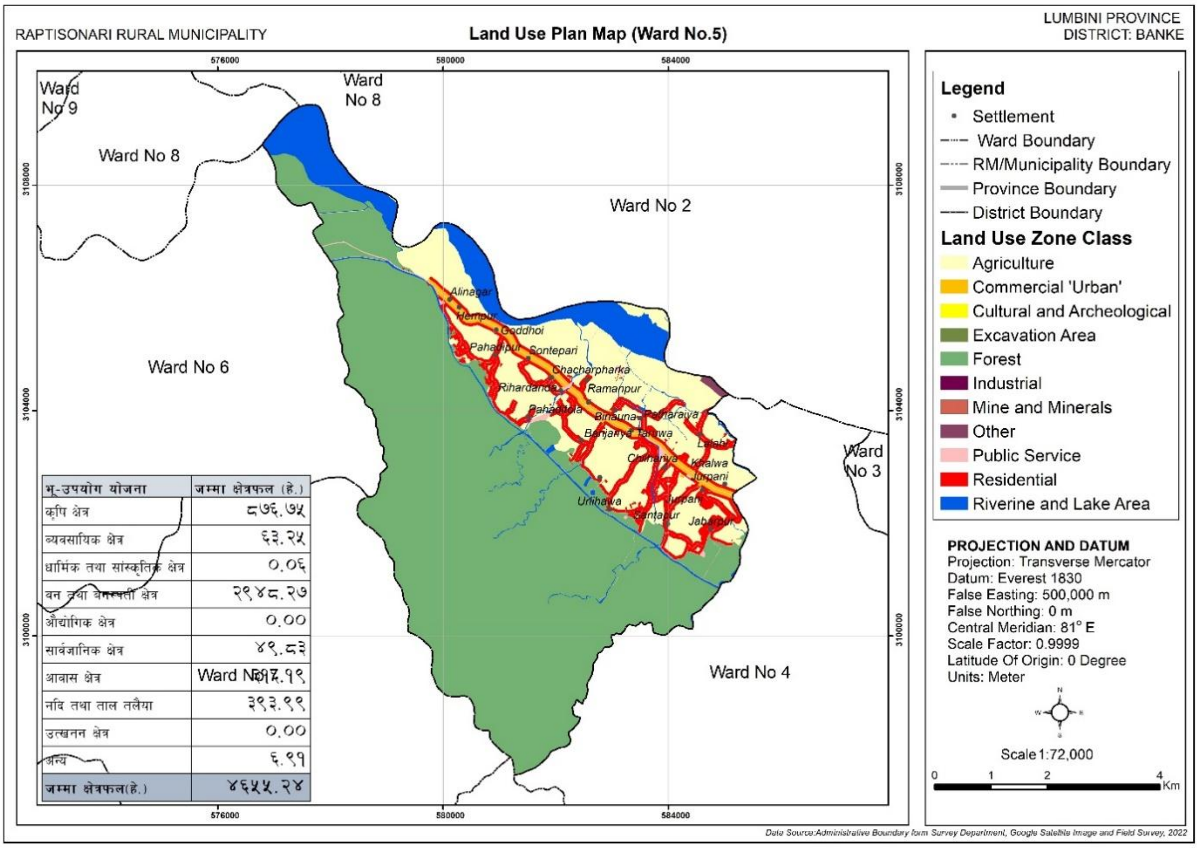

नक्सा २४ : वडा नं. ५ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा

तालिका १८ : वडा नं. ६ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण

भू-उपयोग वर्गिकरण	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	१,०२३.९५
व्यवसायिक क्षेत्र	१०२.१९
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	०.३२
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	१,९१४.८७
औद्योगिक क्षेत्र	१.५८
सार्वजनिक क्षेत्र	५९.०६
आवास क्षेत्र	२३१.१७
नदि तथा ताल तलैया	४९४.४५
उत्खनन क्षेत्र	५.१९
अन्य	०.००
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**३,८३२.७८**

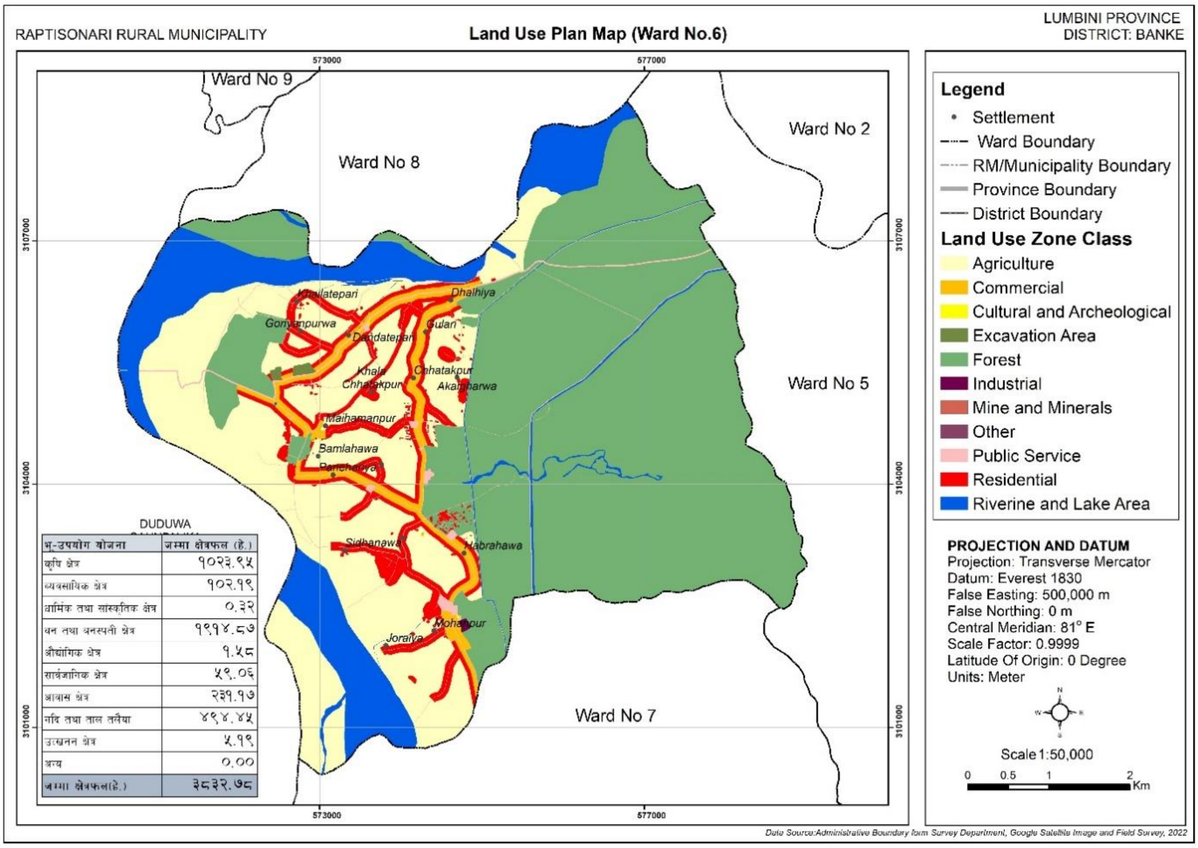

नक्सा २५ : वडा नं. ६ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा

तालिका १९ : वडा नं. ७ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण

भू-उपयोग वर्गिकरण	**जम्मा क्षेत्रफल (हे.)**
कृषि क्षेत्र	१४१८.५२
व्यवसायिक क्षेत्र	५५.९५
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	१.३९
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	२५९०.९७
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजनिक क्षेत्र	५५.६०
आवास क्षेत्र	२९६.७२
नदि तथा ताल तलैया	३८६.३३
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	०.००
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**४८०५.४७**

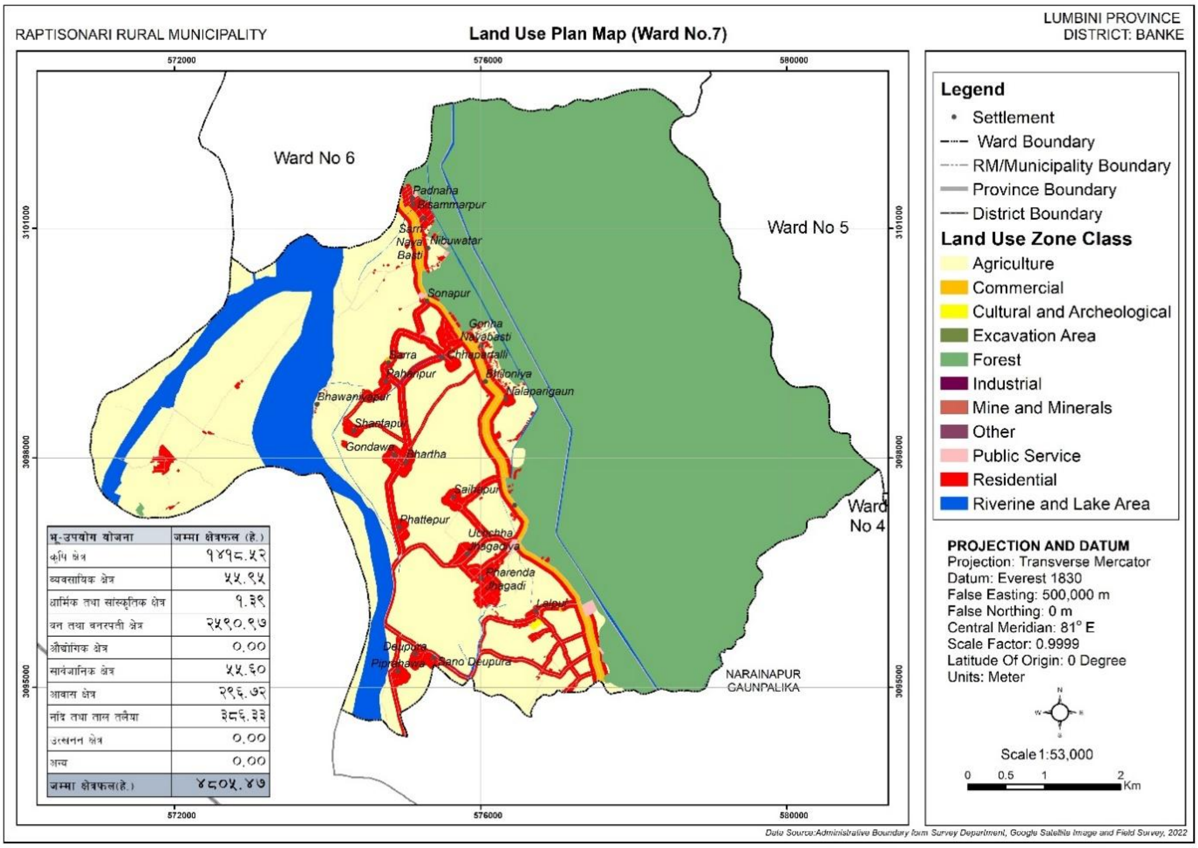

नक्सा २६ : वडा नं. ७ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा

तालिका २० : वडा नं. ८ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण

भू-उपयोग वर्गिकरण	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	२६९.५७
व्यवसायिक क्षेत्र	४६.३३
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	२.१४
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	१०,३६६.२९
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजनिक क्षेत्र	४९.८४
आवास क्षेत्र	१०७.८७
नदि तथा ताल तलैया	५२७.०५
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	०.००
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**११,३६९.०७**

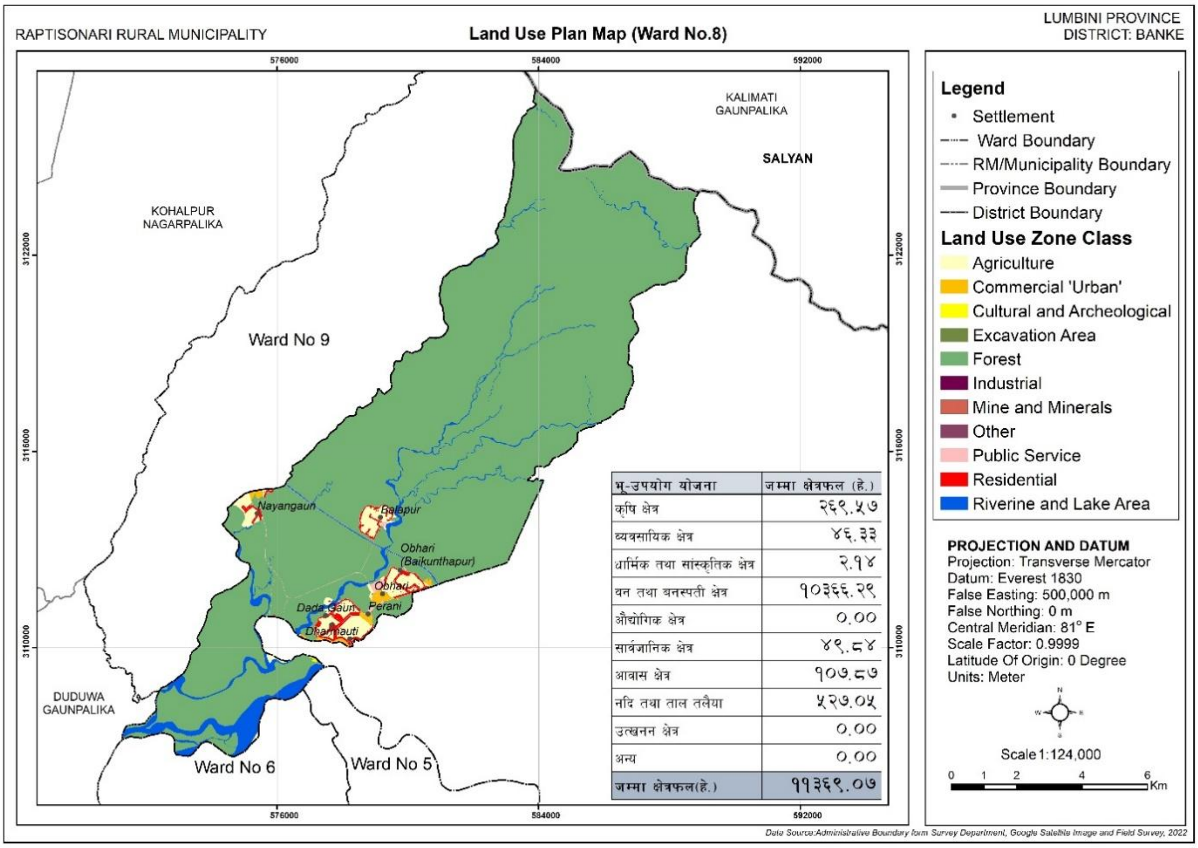

नक्सा २७ : वडा नं. ८ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा

तालिका २१ : वडा नं. ९ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण

भू-उपयोग वर्गिकरण	**जम्मा क्षेत्रफल (हे.)**
कृषि क्षेत्र	३५१.९५
व्यवसायिक क्षेत्र	४२.८७
धार्मिक तथा साँस्कृतिक क्षेत्र	०.३८
वन तथा वनस्पति क्षेत्र	८,४९९.१०
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजनिक क्षेत्र	६९.४१
आवास क्षेत्र	१२२.६६
नदि तथा ताल तलैया	२६९.६३
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	०.००
जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	**९,३५६.००**

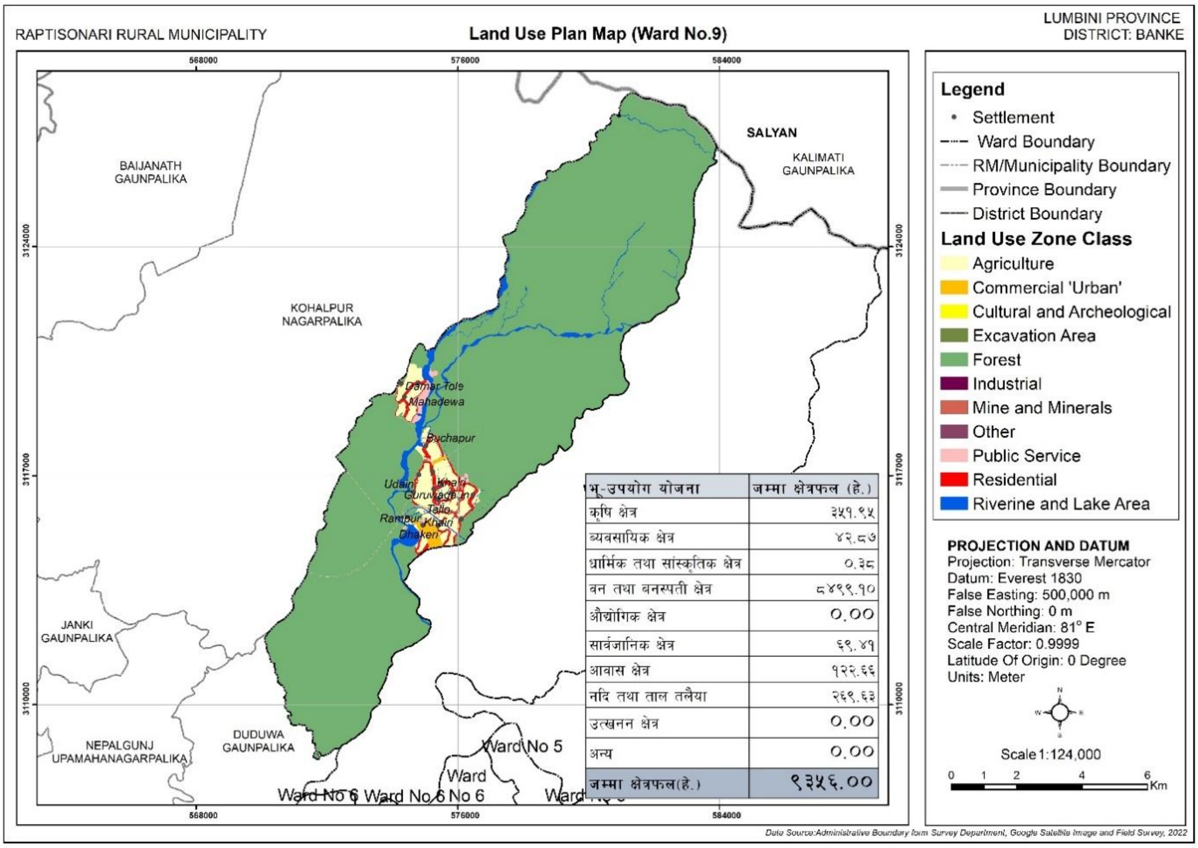

भू-उपयोग योजना	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)
कृषि क्षेत्र	३५१.९५
व्यवसायिक क्षेत्र	४२.८७
धार्मिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र	०.३८
वन तथा बनस्पती क्षेत्र	८४९९.१०
औद्योगिक क्षेत्र	०.००
सार्वजानिक क्षेत्र	६९.४१
आवास क्षेत्र	१२२.६६
नदि तथा ताल तलैया	२६९.६३
उत्खनन क्षेत्र	०.००
अन्य	०.००
जम्मा क्षेत्रफल(हे.)	९३५६.००

नक्सा २८ : वडा नं. ९ को आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगको प्रक्षेपण नक्सा

४.४. प्रकोप तथा जोखिम

राप्ती सोनारी गाउँपालिकामा मुख्य नदी राप्ती रहेको छ । यसका अतिरिक्त विभिन्न खोलानालाहरु यस गाउँपालिका छिचोलेर बग्ने गर्दछन् । र वर्षायाममा खोलानालाहरुमा आउने बाढीले आसपासका खेतीयोग्य जमिन डुबान तथा कटान गर्ने गर्दछ । वडा नं. १ का वैन्या, अमुवा, सुनखहरे, चुनाहा, डुबेरी, वर्दपुर खोलाको आसपासका क्षेत्र डुबान तथा कटानको जोखिममा रहेका छन् । वडा नं. २ को टिकुलीयापुर, गुरुवाखोला गाउँ डुबानको अति जोखिममा छन् । गुरुवाखोला तथा राप्ती नदीले वडाका विभिन्न वस्ती तथा खेतीयोग्य जमिनलाई जोखिममा पारेको हुनाले गुरुवाखोला तथा राप्ती नदीको दुवै तिर तटवनध वनाउन आवश्यक छ । त्यस्तै वडा नं. ३ का जंगपुर, साइपुर, सिनावाज, गर्लावाज क्षेत्र तथा वडा नं.४ को लालपुर, भगवानपुर, धामपुर क्षेत्र डुवानको जोखिममा छन् । वडा नं ५ मा धेरै स्थानहरु बाढी, कटान र डुबानको जोखिममा छन् । जुरपानी, जबरपुरमा बल्छैया खोलाको कारण डुबान कटान हुने गरेको, सन्तपुर, चिलाची, तरुवा, बिनौनामा घुमैया खोलाले कटान गर्ने गरेको छ । त्यस्तै बन्जरिया, बिनौना, टदुवा क्षेत्रमा मंसाही खोला डुबान कटान, चाचारफर्का, रिहार डाँडा, रमावनपुरमा छरहवा खोला कटान डुबान, गोर्धुइमा बनौरे खोला कटान डुबान, गोर्धुइ (धरमपुर टोल)मा नुथाला खोला कटान डुबान हुने गरेको छ । त्यसैगरी लालाही बिनौनाको भाग्रामा राप्ती डुबान र अलिनगरमा भने झुसिली खोला र अफिस खोला कटान डुबानको समस्या छ । वडा नं. ६ मा जौरैया मोहनपुरको तल्लो भागमा खहरे खोलाका कारण डुबान, हुन्छ । वडा नं. ८ को वालापुर र वडा नं. ९ का ढकेरी, गुरुवागाउँ, महादुवा टोल र बुच्चापुर पनि डुबान कटान प्रभावित स्थानहरु हुन् । राष्ट्रिय निकुञ्ज भएको कारणले वडा नं. ९

का वस्तीहरुमा वन्यजन्तुले मानवीय एवम् अन्न बालीमा असर गर्ने गरेको छ भने भक्ता खोला र चुके नालाको डुबान कटानको जोखिम पनि रहेको छ । खोलानालाहरुबाट हुने डुबान तथा कटानबाट हुने क्षति न्युनीकरण गर्न खोला किनारका आसपासमा वस्ती भएका ठाउँमा तटबन्ध निर्माण गर्नु अपरिहार्य रहेको छ ।

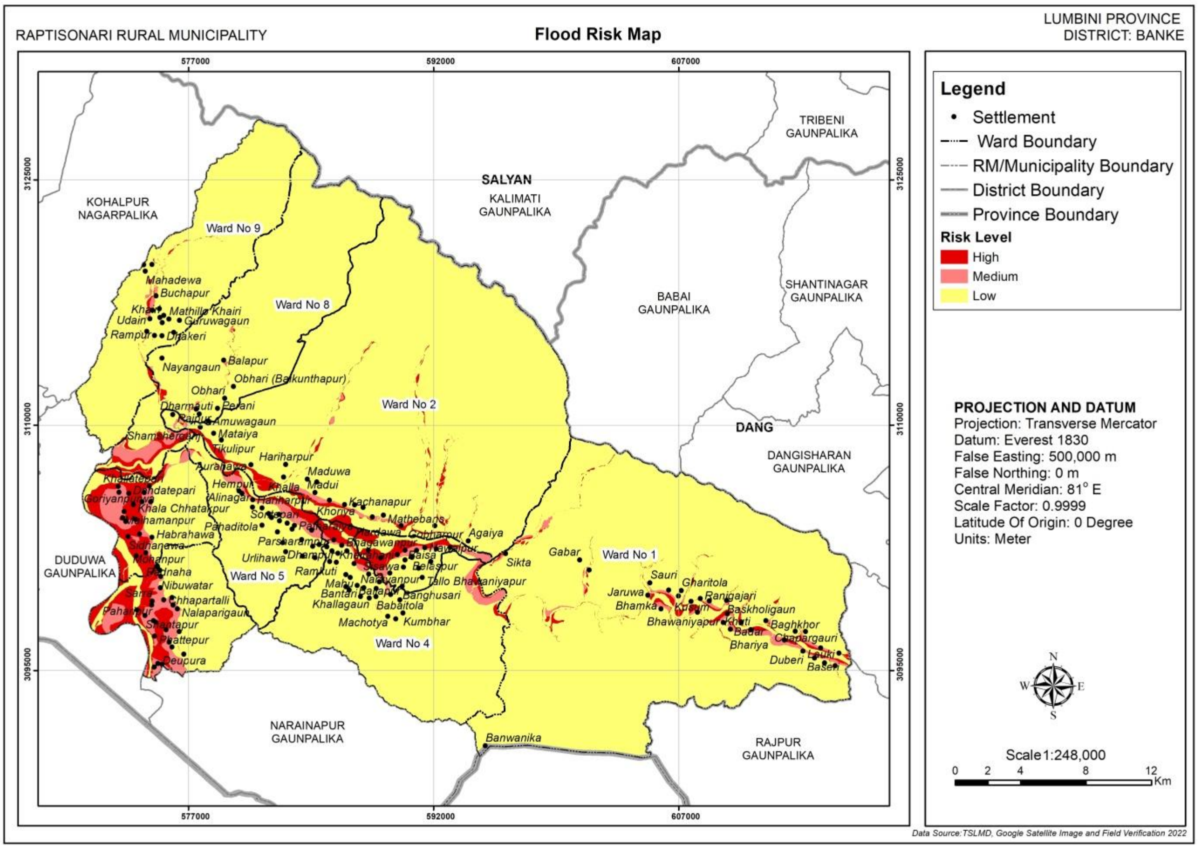

नक्सा २९ : राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको प्रकोप तथा जोखिम नक्सा

परिच्छेद ५ : निश्कर्ष

५.१ निश्कर्ष

राप्ती सोनारी गाउँपालिका प्राकृतिक श्रोतमा धनी क्षेत्र हो । विभिन्न भौतिक, सेवा, सुविधा, जस्तै शिक्षा, स्वास्थ्य, आर्थिक सम्भावना एवम् उब्जाउ भू-भाग साथै भौतिक पूर्वाधारहरुको विकासका कारण यो क्षेत्रमा धेरै सम्भावना रहेका छन् । विकास निर्माणका क्रियाकलापहरुले भू-उपयोगमा परिवर्तन आउनु स्वभाविक रहेका र सोही अनुसार जनसङ्ख्या वृद्धि र वस्ती विकास हुने क्रम जारी रहने सजिलै पूर्वानुमान गर्न सकिन्छ । कृषि योग्य भू-भागहरु आवासीय क्षेत्रमा रुपान्तरण हुँदै गएका छन् भने नयाँ वस्तीहरु कृषि योग्य जमिनहरुमा विस्तार भइरहेका छन् । मानिसहरु बजार आसपासका क्षेत्रहरु तथा सडक सञ्जाल आसपासमा बढी केन्द्रित भएको पाइएको छ ।

राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको आगामी ५-१५ वर्षको भू-उपयोगलाई प्रक्षेपण गर्दा कृषि क्षेत्र, व्यवसायिक क्षेत्र र आवास क्षेत्रमा व्यापक परिवर्तन आउने देखिन्छ । कृषियोग्य जमिनमा वस्ती बस्दै जानाले जमिनको चक्लावन्दी हुन गई क्षेत्रफल, उत्पादन र उत्पादकत्व घट्ने निश्चित छ । व्यवसायिक तथा आवसीय क्षेत्रमा भने व्यापक बढोत्तरी हुनेछ । यस बाहेक अन्य भू-उपयोग बर्गहरु वन तथा वनस्पति क्षेत्र, धार्मिक एवम् साँस्कृतिक, सार्वजनिक, नदि तथा ताल तलैयाले ओगटेको क्षेत्रफल भने ५-१५ वर्षका अन्तरालमा पनि लगभग उस्तै नै रहने समेत प्रक्षेपण गरिएको छ । राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको भू-उपयोगको वर्तमान अवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्दा अर्को उल्लेख्य पाटो भनेको जोखिमका क्षेत्रहरु पनि हो । यस गाउँपालिकाका हरेक वडाका विभिन्न स्थानहरु स्थानीय खोला खोल्सामा आउने बाढीका कारण डुबान र कटानको जोखिममा रहेका छन् । साथै वस्तीहरुमा वन्यजन्तुले पार्ने असर पनि उत्तिकै छ ।

गाउँपालिकाका प्रत्येक वडाका निश्चित स्थानहरु नदी कटान र डुबानको जोखिममा रहेका छन् । राष्ट्रिय निकुञ्ज भएको कारणले वन्यजन्तुले मानवीय एवम् अन्न बालीमा असर गरेको छ । तसर्थ ती जोखिमका स्थानहरुमा जोखिम न्युनीकरणका उपायहरु अपनाउने तथा विकास निर्माण एवम् वस्ती विकासका सन्दर्भमा विशेष सम्वेदनशीलता अपनाउन तथा प्राथमिकतामा राख्न जरुरी छ ।

यसरी प्राकृतिक श्रोतको सन्तुलित एवम् दीगो उपयोग गर्दै गाउँपालिकाको विकासार्थ तयार गरिएको यो भू-उपयोग योजनालाई भू-उपयोग परिषद्को निर्णय अनुसार कार्यान्वयन गर्न वा वर्गीकृत भू-उपयोगलाई परिवर्तन गर्न सकिने छ ।

Bibliography

Government of Nepal, Local Government Operation Act, 2074 B.S.

Consituation of Nepal, 2072

NLUP (National Land Use Project), (2012): National Land Use Policy 2012

NLUP (National Land Use Project), (2012): Land Use Plan Implementation Guidelines

NLUP (National Land Use Project), (2015): National Land Use Policy 2015,

Periodic Plan Report of Rapti Sonari Rural Municipality, 2079

UN-Habitat Nepal, Land Project Team (2015): Participatory Land Use Planning and Implementation Project.

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४

स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४:

राष्ट्रिय भू-नीति, २०७५

भू-उपयोग ऐन, २०७६

भू-उपयोग नियमावली, २०७९

अनुसूची १ गाउँपालिकाले निर्धारण गरेका आगामी भू-उपयोगका आधार

राप्ती सोनारी गाउँपालिका वडा नं १ देखि वडा नं. ९ सम्ममा अवस्थित क्षेत्रको भू-उपयोग योजना वर्गिकरण सम्वन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम (२०७९) को निर्णय तथा गाउँकार्यपालिका भू-उपयोग परिषद्को २०७९।०८।२३ को निर्णय नं. १ सँग सम्बन्धित

वडा नं. १

व्यवसायिक क्षेत्र

- मुख्य बजर क्षेत्र कुसुमको १/१ किमि वरपर (दक्षिणकाली देखि शिवपुर झोलुङ्गे पुल) दक्षिण १०० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र रहने ।
- चपरगौरी, गावर, सिक्टाको वरीपरी ५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र ।

आवास

- ग्राभेल सडक पुगेको ग्रामीण क्षेत्रमा सडकको ३०/३० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- लोकमार्गको दायाँ वायाँ १०० मीटर आवास क्षेत्र ।
- हुलाकी राजमार्गको दायाँ वायाँ ३०/३० मीटर आवास क्षेत्र ।

कृषि क्षेत्र

- गवार, सौरी, जरुवा, ढिकपुर, भम्का, बैरीया, अमुवा, कुसुम, बास्खोला, भवानीपुर, खुटी, बादरभैरीया, सुन्खरे, बागखोर, चपरगौरी, दुवेरी, बसेरी, लौकी, बाक्सवा, बरदापुर, खोकरी, सिक्टा (अन्य वर्गिकरणमा परेका क्षेत्रहरु बाहेकका) भागलाई कृषि क्षेत्रमा निर्धारण गर्ने ।

अन्य क्षेत्रहरुलाई कृषि क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, खानी तथा खनिज क्षेत्र, वन जङ्गलको क्षेत्र, नदी ताल तथा सिमसारको क्षेत्र, सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र, साँस्कृतिक तथा पुरातात्विक महत्वको क्षेत्र, अन्य क्षेत्रहरुमा क्षेत्रगत वर्गिकरण तथा नक्साङ्कन गरी भू-उपयोग वर्गिकरणलाई अन्तिम रुप प्रदान गरिएको छ ।

उद्यान

- बागबोट, सिक्टा चुनाहा, दुबेदी, बसेरी, भगरी, भौनियापुर, वागखोर, बाह्रटोल, उद्यान निर्माण गरिने ।

पर्यटन

- खर्चे ताल, गाई लेक, ओराल घारी गुफामा पर्यटनको सम्भावना रहेको छ ।

औद्योगिक क्षेत्र

- कुसुम आसपास क्षेत्रमा ठुला उद्योग निर्माण गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ ।
- ढोलिया खोलाको क्षेत्रमा कोइला, पत्थर पाएको अनुमान ।

वडा नं. २

व्यवसायिक क्षेत्र

- अगैया बजार पूर्व पश्चिम राजमार्गको दक्षिण राप्ती नदि सम्म २०० मीटर आसपास व्यवसायिक (बजार) क्षेत्र ।
- गवारपुरको हात्तिसारलाई ५० मीटर वरीपरी व्यवसायिक क्षेत्र ।
- माथेवारी, कचनापुर, सम्शेरगञ्ज चोक, राजपुर, (कम्दीकचनापुर सडक), वनखेत, खोरीया चोक, मधुवा, हरिहरपुर सडक दायाँ वायाँ ५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र ।

आवास क्षेत्र

- मूख्य सडक कामी कचनापुर सडक (माथेबास देखि राफ्रा सडक, प्रदेश नामाकरण)को दायाँ वायाँ ५०/५० मीटर आवास क्षेत्र ।
- वडा भित्र रहेका अन्य सडकहरु दायाँ वायाँ ३०/३० मीटर आवास क्षेत्र ।

कृषि क्षेत्र

- गोभरपुर, हरदव, माथेवास, वनखेत, खोरीया, कन्चनपुर, गुरुवाखोला गाउँ, मड्इ, सिमरवाडाँडा, मदुवा, हरीहरपुर, खल्लाहरीहरपुर, अरुहवा, टिकुलीपुर, मटैया, शमसेरगंज, राजपुर (अन्य वर्गिकरणमा परेका क्षेत्रहरु बाहेकका) भागलाई कृषि क्षेत्रमा निर्धारण गर्ने ।

अन्य क्षेत्रहरुलाई कृषि क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, खानी तथा खनिज क्षेत्र, वन जङ्गलको क्षेत्र, नदी ताल तथा सिमसारको क्षेत्र, सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र, साँस्कृतिक तथा पुरातात्विक महत्वको क्षेत्र, अन्य क्षेत्रहरुमा क्षेत्रगत वर्गिकरण तथा नक्साङ्कन गरी भू-उपयोग वर्गिकरणलाई अन्तिम रुप प्रदान गरिएको छ ।

जोखिम क्षेत्र

- टिकुलीयापुर, राप्ती नदी डुबान
- गुरुवाखोला गाउँ अति डुबान क्षेत्र ।
- परुवा खोलाको दुवै तर्फ तटवन्ध वनाउने ।
- वडा भरी राप्ती नदी किनार डुबान तथ कटान अति जोखिम क्षेत्र रहेको छ ।

औद्योगिक क्षेत्र

- वडा न २ र वडा नं. ४ को सिमाना औद्योगिक क्षेत्र रहने ।

पर्यटन

- सामुदायिक वन भित्र पर्यटकिय क्षेत्र वनाउने (कचनापुर र सम्शेरगञ्ज) ।
- अगैयामा रहेको स्मसान क्षेत्रलाई वडा न). २ को संशेरगञ्ज गौशलामा व्यवस्थापन गर्ने ।

वडा नं. ३

व्यवसायिक क्षेत्र

- नारायणपुर, भौनियापुर चोक वरीपरी ५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र ।
- बैशादेखि नारायणपुर मोरङा खोला पुलसम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र ।
- नारायणपुर चोक देखि पुर्व वनघुसरी सम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र ।

आवास

- बैशादेखि नारायणपुर मोरङा खोला पुलसम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र वाहेक अरु ५० मीटर आवास क्षेत्र
- नारायणपुर चोक देखि पुर्ब वनघुसरी सम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर व्यवसायिक बाहेक अरु ५० मीटर आवास क्षेत्र
- बैशा ईलाका सव बन डिभिजन देखि पश्चिम गलैराबासको सिमाना राप्ती नदि तटबन्ध सम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- बैशा बीच टोलको बाटो नवलपुर चोक हुँदै पश्चिम जनजागृति आ.वि. र उत्तर नवलपुरको बीच बाटो सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- भगैातीपुर डबल पुलदेखि पश्चिम दक्षिण नवलपुरको बीच बाटो त्रिवेणी चोक सम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- नवलपुर मिलन चोकदेखि दक्षिण सरस्वती मा.विं हुँदै पश्चिम बीचको बाटो बेलासपुर चोक हुँदै खैरहनी सम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- नवलपुर राजकुलो १ नं. शाखा देखि दक्षिण जाने बाटो भगवतीपुर को सिमाना सम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- बेलावसपुर चोकदेखि दक्षिण बर्गदी टोल हुँदै भवानीयापुरको बीच बाटो स्थानिय मुख्य मार्ग सम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- स्थानीय मुख्य मार्ग भवानियापुर पश्चिम जाने बीच बाटो ५० मीटर आवास क्षेत्र
- गलराबास राप्ती नदि तटबाँधदेखि बीच बाटो सानो खैरहनी, सिसवा हुँदै नारायणपुरसम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- गलराबास चोकदेखि कमैया टोल, सिनबास गणेस आ. वि. हुँदै साइपुर, जुङ्गपुरसडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- नारायणपुर पुलदेखि पश्चिम ठुलो खैरहनी हुँदै सिनाबास सिमाना र खैरहनी चोकदेखि दक्षिण सानो मोरंगा पार गरि बैजापुर् जाने बाटो मोरंगा पुल सम्म बीचको बाटो सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- सिशवा पुलदेखि पश्चिम खैरहनी खल्यानसम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र

- नारायणी पुल चोकदेखि पश्चिम ठुलो खैरहनी सिमानासम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- सरस्वती मावि देखि पूर्व भगैतीपुर चोकसम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- सिक्टाको पुर्वी नहर बाटो जङ्गल किनारको बाटो भगैवतीपुर देखि दक्षिण बनघुसरी हुँदै वडा नं. ४ को सिमाना चपरसोता सम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- बनघुसरी देखि बीचको बाटो खल्ला गाउँसम्म सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- सिनाबास गाउँको बीच बाटो सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- ठुलो खैरहनीको बीच बाटो सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- विस्तारित मार्गको सानो खैरहने देखि पश्चिम बीचको बाटो सिनाबास जोडने बाटो, भगवतीपुर ठुलो खोला देखि पश्चिम जाने बीच बाटो दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र ।

कृषि क्षेत्र

- वैसा, मधुवन, तल्लो भवानीपुर, भवानीपुर, नवलपुर, गलारावास, सिनावास, वेलासपुर, खैरेनी, सानो खैरेनी, सिसवा, नारायनपुर, वनघुसडी, साइपुर, जंगपुर (अन्य वर्गिकरणमा परेका क्षेत्रहरु बाहेकका) भागलाई कृषि क्षेत्रमा निर्धारण गर्ने ।

अन्य क्षेत्रहरुलाई कृषि क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, खानी तथा खनिज क्षेत्र, वन जङ्गलको क्षेत्र, नदी ताल तथा सिमसारको क्षेत्र, सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र, सॉस्कृतिक तथा पुरातात्विक महत्वको क्षेत्र, अन्य क्षेत्रहरुमा क्षेत्रगत वर्गिकरण तथा नक्साङ्कन गरी भू-उपयोग वर्गिकरणलाई अन्तिम रुप प्रदान गरिएको छ ।

पर्यटन

- भुवर भवानी मन्दिर
- बैसा पिकनिक पार्क
- जंगपुर, साइपुर, सिनावाज, आधुनिक सिमसार क्षेत्र

डुवान तथा जोखिम क्षेत्र

- जंगपुर, साइपुर, सिनावाज, गर्लावाज

वडा नं. ४

व्यवसायिक क्षेत्र

- हुलाकी सडकको दायाँ वायाँ ५०/५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र ।
- रिंगरोडको स्थान हेरी २५/२५ मीटर दायाँ वायाँ व्यवसायिक क्षेत्र ।
- वैजायपुर वरिपरि ५०/५० मीटर दायाँ वायाँ व्यवसायिक क्षेत्र ।

आवास क्षेत्र

- वैजायपुर वरिपरि ५० मीटर व्यवसायिक बाहेक अरु ५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- हुलाकी सडकको दायाँ वायाँ ५०/५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र बाहेक अरु ५० मीटर आवास क्षेत्र ।
- रिंगरोडको स्थान हेरी २५/२५ मीटर व्यवसायिक क्षेत्र बाहेक अरु २५ मीटर आवास क्षेत्र ।
- अन्य सडकको हकमा ५०/५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।

कृषि क्षेत्र

- राजपुर, कुम्भार, भुक्रान, मचोट्या, लामीदायाँ वायाँ, बैजापुर, अन्धापुर, ववइ, खल्लागाऊ, वनतरी, प्रसोना, सुर्यलालपुर, देवपुर्वा, लट्ठापुर, भ्फारगाउ, मह्, दाङपुर्वा, सिम्रौना, रामकुट्टी, घामपुर, लालपुर, भगवानपुर, पर्शुरामपुर (अन्य वर्गिकरणमा परेका क्षेत्रहरु बाहेकका) भागलाई कृषि क्षेत्रमा निर्धारण गर्ने ।

अन्य क्षेत्रहरुलाई कृषि क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, खानी तथा खनिज क्षेत्र, वन जङ्गलको क्षेत्र, नदी ताल तथा सिमसारको क्षेत्र, सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र, सॉस्कृतिक तथा पुरातात्विक महत्वको क्षेत्र, अन्य क्षेत्रहरुमा क्षेत्रगत वर्गिकरण तथा नक्साङ्कन गरी भू-उपयोग वर्गिकरणलाई अन्तिम रुप प्रदान गरिएको छ ।

जोखिम क्षेत्र

- लालपुर, भगवानपुर, धामपुरमा डुबानको जोखिम क्षेत्र

पर्यटन

- गोपाल मन्दिर रामकुटी, बाबा बर्धानी मन्दिर, गोवर्धन मन्दिर

औद्योगिक क्षेत्र

- वडा कार्यालयको पूर्व र फुटवल मैदानको उत्तर पूर्वको भागलाई आद्योगिक क्षेत्र वनाउने ।

वडा नं. ५

व्यवसायिक क्षेत्र

- हुलाकी सडकको दायाँ वायाँ ५०/५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र ।

आवास क्षेत्र

- हुलाकी सडकको दायाँ वायाँ ५०/५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र बाहेक अरु ५० मीटर आवास क्षेत्र ।
- रिङ्गरोडको दायाँबायाँ ५०/५० मीटर आवास क्षेत्र ।
- अन्य सडकको हकमा सडकको दायाँबायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र ।

कृषि क्षेत्र

- जवारपुर, सन्तपुर, जुरपानी, खल्लाजुरपानी, उर्लौहवा, चिलरीया, ललही, वनजरीया, विनौना, पत्हरीया, पहाडीपुर, रमनपुर, चाचारफर्का, सोनटेपरी, पहाडीपुर, हेमपुर, आलीनगर (अन्य वर्गिकरणमा परेका क्षेत्रहरु बाहेकका) भागलाई कृषि क्षेत्रमा निर्धारण गर्ने ।

अन्य क्षेत्रहरुलाई कृषि क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, खानी तथा खनिज क्षेत्र, वन जङ्गलको क्षेत्र, नदी ताल तथा सिमसारको क्षेत्र, सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र, साँस्कृतिक तथा पुरातात्विक महत्वको क्षेत्र, अन्य क्षेत्रहरुमा क्षेत्रगत वर्गिकरण तथा नक्साङ्कन गरी भू-उपयोग वर्गिकरणलाई अन्तिम रुप प्रदान गरिएको छ ।

जोखिम क्षेत्र

- जुरपानी, जबरपुर डुबान कटान हुने गरेको - बल्छैया खोलाको असर
- घुमैया खोला कटान - सन्तपुर, चिलाची, तरुवा, बिनौना
- मंसाही खोला डुबान कटान - बन्जरिया, बिनौना, टदुवा
- छरहवा खोला कटान डुबान, चाचारफर्का, रिहार डाँडा, रमावनपुर
- बनौरे खोला कटान डुबान- गोर्धुइ
- नुथाला खोला कटान डुबान -गोर्धुइ धरमपुर टोल
- राप्ती डुबान - लालाही बिनौनाको भाग्रा
- झुसिली खोला-कटान डुबान- अलिनगर
- अफिस खोला कटान डुबान -अलिनगर

पर्यटन

- सिमसार क्षेत्र -ताल तलैया अँधेरी खोला, सिद्देस्वरी सामुदायिक वन, रेहारताल
- कन्येश्वरी सिमसार क्षेत्र (कन्येश्वरी सामुदायिक वन)
- वैश्णव देवी
- समय भवानी
- कर्नेराजा

वडा नं. ६

व्यवसायिक क्षेत्र

- हुलाकी सडकको दायाँ वायाँ ५०/५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र ।

आवास क्षेत्र

- हुलाकी सडकको दायाँ वायाँ ५०/५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र वाहेक अरु ५० मीटर आवास क्षेत्र ।
- कुण्डा चोकदेखि ठलैवा चोकसम्म हुलाकी सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र ।
- सिदनहवा चोकदेखि ठ्लेवा चोक सम्म सडकको ५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- सिदनहवा चोकदेखि सिद्धेश्वर मा.वि. सम्म सडकको ५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- पचरैया नालाको पुल देखि छोकडीको पुल देखि पवासम्म सडकको ५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- मोहनपुर चोक देखि लजोरिया सम्म सडकको ५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- पदनाहा देखि वस्ती भएको सम्म सडकको ५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- पनेरिया चोक रिङ्गरोड पुरानो सिद्धेश्वर मा.वि. सम्म सडकको ५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- महिमापुर देखि कमैया डाँडा सम्म सडकको ५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- उच्चा छटकपुरदेखि नहरसम्म पूर्व तर्फ सडकको ५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- महिमापुर देखि खल्ला पूर्व हुँदै हुलाकी रोडसम्म बाटोको पुर्व ५० मीटर आवास क्षेत्र ।
- खल्ला पश्चिम हुँदै डाँडा टपरी सम्म सडकको ३० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- डलैयादेखि ठाडा पूर्व हुँदै अकल गरुवा सम्म सडकको ५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।

कृषि क्षेत्र

- दल्हिया, गुलारी, छटकपुर, खल्ला छटकपुर, दायाँ वायाँटेपरी, खल्लाटेपरी, गोरीयानपुर्वा, मैहाभानपुर, पानहेरीया, सिधन्हवा, जोरैया, विसम्भारपुर (अन्य वर्गिकरणमा परेका क्षेत्रहरु बाहेकका) भागलाई कृषि क्षेत्रमा निर्धारण गर्ने ।

अन्य क्षेत्रहरुलाई कृषि क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, खानी तथा खनिज क्षेत्र, वन जङ्गलको क्षेत्र, नदी ताल तथा सिमसारको क्षेत्र, सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र, साँस्कृतिक तथा पुरातात्विक महत्वको क्षेत्र, अन्य क्षेत्रहरुमा क्षेत्रगत वर्गिकरण तथा नक्साङ्कन गरी भू-उपयोग वर्गिकरणलाई अन्तिम रुप प्रदान गरिएको छ ।

जोखिम क्षेत्र

- खहरे खोला डुबान, जौरैया मोहनपुरको तल्लो भाग

पर्यटन

- सिद्धबाबा मन्दिर वडा न ६
- सदाबहार सामुदायिक सिमसार क्षेत्र

वडा नं. ७

व्यवसायिक क्षेत्र

- हुलाकी सडकको दायाँ वायाँ ५०/५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र ।

आवास क्षेत्र

- हुलाकी सडकको दायाँ वायाँ ५०/५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र वाहेक अरु ५० मीटर आवास क्षेत्र ।
- सोनपुर चोकदेखि वडा कार्यलय ज्ञानुवा तथा फत्तेपुर हुँदै पिप्रुवा सम्म सडकको ५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- इदगाहा देखि देउपुरा हुँदै लालपुरासम्म सडकको दायाँ वायाँ ३० मीटर आवास क्षेत्र ।
- राधाकृष्ण चोक देखि कृषि सडक सम्म सडकको ३० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- हुलाकी सडक छपरथली चोक हुँदै स्वास्थ्य चौकी कृषि सडक सम्म सडकको ५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- हुलाकी सडक देखि ज्ञानुवाभर्ता कृषि सडक सम्म सडकको २० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- हुलाकी सडक झगडिया चोकदेखि आधारभूत स्कुल नपुग्दै सडकको ३० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- पोखरामाता चोकदेखि भल्दद्र घुइया सम्म सडकको ३० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- नाकापुर्देखि वरपिपल हुँदै नरैनापुर वडा नं. ६ को सिमाना सम्म ३० मीटर आवास क्षेत्र ।
- फएदा झगडियाको भित्रि सडकको ३० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- लालपुरको भित्रि सडकको ३० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- सैयापुर चोकदेखि भोरी गाउँ हुँदै झगडिया सम्म सडकको ३० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- पहाडीपुर कृषि सडकदेखि बसन्तपुर हुँदै ज्ञानुवापुर कृषि सडकसम्म सडकको ३० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।

कृषि क्षेत्र

- निवुवाटार, सर्रा, पहारीपुर, सोनपुर, भवानीयापुर, सन्तपुर, भर्ता, फत्तेपुर, सैयापुर, पिपरहवा, लालपुर, उच्चझगडीया (अन्य वर्गिकरणमा परेका क्षेत्रहरु बाहेकका) भागलाई कृषि क्षेत्रमा निर्धारण गर्ने ।

अन्य क्षेत्रहरुलाई कृषि क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, खानी तथा खनिज क्षेत्र, वन जङ्गलको क्षेत्र, नदी ताल तथा सिमसारको क्षेत्र, सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र, सॉस्कृतिक तथा पुरातात्विक महत्वको क्षेत्र, अन्य क्षेत्रहरुमा क्षेत्रगत वर्गिकरण तथा नक्साङ्कन गरी भू-उपयोग वर्गिकरणलाई अन्तिम रुप प्रदान गरिएको छ ।

खेल मैदान

- पोखारामाता सामुदायिक वनमा खेलमैदान ।
- सर्दी बजारमा संग्राहलय वनाउने ।

पर्यटन

- सन्तानेश्वर मन्दिर

वडा नं. ८

व्यवसायिक क्षेत्र

- श्मशेरगञ्ज क्षेत्र (मत्स्यपालन जाने बाटो चोक देखि पश्चिम साना किसन सम्म) लोकमार्गको करिब ७०० मीटर सम्म उत्तर २५० मीटर, मत्स्यपालन बाट दक्षिण लोकमार्ग सम्म र लोकमार्ग बाट दक्षिण जङ्गल सँगैको बाटो भित्र व्यवसायिक क्षेत्र ।
- लोकमार्ग पश्चिम ओभरी सडक दायाँ वायाँ ५० व्यवसायिक क्षेत्र ।

आवास क्षेत्र

- लोक मार्ग पश्चिम बाबरी सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र बाहेक अरु ५० मीटर आवास क्षेत्र ।
- नयाँ गाउँमा सडकको दायाँ वायाँ ३० मीटर आवास क्षेत्र ।
- बालापुरसडकको दायाँ वायाँ ३० मीटर आवास क्षेत्र ।
- पिरानी रिङ्गरोड भित्र सडकको दायाँ वायाँ ३० मीटर आवास क्षेत्र ।
- पिरानी देखि भेल्बास जाने मुख्य सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र ।
- मुख्य सडक बाहेक अन्य सडकको हकमा सडकको दायाँ वायाँ ३० मीटर आवास क्षेत्र ।

कृषि क्षेत्र

- अमुवा, धर्मौती, दायाँ वायाँगाउँ, पेरानी, ओभरी, बालापुर, नयागाउँ (अन्य वर्गिकरणमा परेका क्षेत्रहरु बाहेकका) भागलाई कृषि क्षेत्रमा निर्धारण गर्ने ।

अन्य क्षेत्रहरुलाई कृषि क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, खानी तथा खनिज क्षेत्र, वन जङ्गलको क्षेत्र, नदी ताल तथा सिमसारको क्षेत्र, सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र, साँस्कृतिक तथा पुरातात्विक महत्वको क्षेत्र, अन्य क्षेत्रहरुमा क्षेत्रगत वर्गिकरण तथा नक्साङ्कन गरी भू-उपयोग वर्गिकरणलाई अन्तिम रुप प्रदान गरिएको छ ।

जोखिम क्षेत्र

- बालापुरमा डुबान कटान हुने ।

भावी योजना

- साना किसानको दक्षिण पट्टिको भागमा कृषि व्यवसायिक क्षेत्र बनाउने ।
- जनशक्ति सामुदायिक भवनको उत्तरपट्टि खेल मैदान बनाउने ।

पर्यटन

- मनमोहन उद्यान तथा सामुदायिक वन भित्र इको टुरिजमको रुपमा विकास गर्ने ।
- कालिमाटी मन्दिर पर्यटकिय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने ।

वडा नं. ९

व्यवसायिक क्षेत्र

- पूर्वमा रिम्ना सामुदायिक वन देखि पश्चिममा मुत्तकमैया टोल सम्म लोकमार्गको दायाँ वायाँ १०० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र
- जनता मा. वि. देखि खानेपानी सडकको हात्तिसार सम्म सडक दायाँ वायाँ ५० मीटर व्यवसायिक क्षेत्र ।

आवास क्षेत्र

- महादेउदेखि कोहलपुर हाइवेसम्म सडकको दायाँ वायाँ ४० मीटर आवास क्षेत्र ।
- लोक मार्गदेखि उत्तर जनता मा. वि. सम्मको (Row ५ मीटर) सडक ५० मीटर दायाँ वायाँ आवास क्षेत्र ।
- जनता मा.वि.बाट महादेउसम्म जाने बाटोको पूर्वपट्टि ५० मीटर आवास क्षेत्र (खोला वारि)
- रिङ्ग रोड भित्र १२ मीटर सडकको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- शिव मन्दिरदेखि महुवा टोल हुँदै खैरी जाने बाटोको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र
- तल्लो खैरीबाट माथि खैरीसम्म जाने बाटोको दायाँ वायाँ ३० मीटर आवास क्षेत्र
- अर्गानिक होमस्टे (सिक्टा नहर) बाट मूलपानी हुँदै सरस्वती आ. वि. सम्म बाटोको दायाँ वायाँ ३० मीटर आवास क्षेत्र ।
- मूलपानी पूर्व रिङ्ग रोडसम्म कौवाकाँडा बाटोको दायाँ वायाँ ३० मीटर आवास क्षेत्र ।
- लोकमार्ग हुँदै बाह्रबिघाबाट थारु चोकसम्म बाटोको दायाँ वायाँ ३० मीटर आवास क्षेत्र ।
- सिमल चोकबाट लोकमार्ग झिझरी सामुदायिक वनसम्म जाने बाटोको दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र ।
- लोक मार्ग दक्षिणको रिङ्ग रोड दायाँ वायाँ ५० मीटर आवास क्षेत्र ।

कृषि क्षेत्र

- रामपुर, ढकेरी, कौवाकारा, खैरी, उडैन, गुरुवागाउँ, बुचापुर, महादेवा, डमार (अन्य वर्गिकरणमा परेका क्षेत्रहरु बाहेकका) भागलाई कृषि क्षेत्रमा निर्धारण गर्ने ।

अन्य क्षेत्रहरुलाई औद्योगिक, खानी तथा खनिज, नदी ताल तलैया क्षेत्र, वन जङ्गल, सार्वजनिक उपयोग, साँस्कृतिक तथा पुरातात्विक महत्व, अन्य क्षेत्रहरुमा वर्गिकरण गरी भू-उपयोग योजनालाई अन्तिम रुप प्रदान गरिएको छ ।

जोखिम क्षेत्र

- भक्ता खोला प्रभावित क्षेत्र (ढकेरी, गुरुवागाउँ)
- चुके नालाको प्रभावित क्षेत्र (महादुवा टोल र बुच्चापुर)

भावी योजना

- झिझरीमा पुल तथा तट बाँध
- सिक्टा नहरको दुवै तिर तटबन्ध साथै नहरबाट सिचाई सुबिधा
- TB को लागि उपलब्ध गराएको २ बिगाहा जग्गामा १०० शैयाको प्रादेशिक अस्पताल निर्माण भईराखेको छ
- गणेश मा.वि. लाई कृषि क्याम्पस बनाउने योजना भईरहेको छ ।

पर्यटन

- रिम्ना सामुदायिक वनमा पिकनिक स्पट बनाई पर्यटन विकासका लागि प्रवर्द्धन गर्ने ।
- जडिबुटी उद्यान तथा अनुसन्धान केन्द्रलाई पर्यटन विकासका लागि प्रवर्द्धन गर्ने ।
- हात्तिसार क्षेत्रलाई पर्यटन विकासका लागि प्रवर्द्धन गर्ने ।
- गौशला क्षेत्रलाई पर्यटन विकासका लागि प्रवर्द्धन गर्ने ।

अनुसुची १ राप्ती सोनारी गाउँपालिका, गाउँकार्यपालिका भू-उपयोग परिषद्को निर्णयसँग सम्बन्धित					
वडा नं. १					
१) शहरीकरण तर्फ उन्मुख रहेको वडा १ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने भू-भाग गैह्र कृषि गर्ने					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
-	-	-	-	-	गैह्र कृषि क्षेत्र
(ख) आंशिक वा अधिकांश भाग गैह्र कृषिमा पर्ने					
२) वडा नं. १ का सडकका दायाँ वायाँ १०० र ३० मीटर भित्र पर्ने तपशिल बमोजिमका सिट नं. हरु गैह्र कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
साविक खासकुस्मा १. क, ख, २ २.क, ख ३. क, ख ४. क, ख, ग, घ,ङ, ६.क, ख ७. क, ख, ८. क, ख, ग ९. क, ख ग, घ, ङ, च, छ	वडा नं. १ अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु	पर्ने	पर्ने	पर्ने	गैह्र कृषि क्षेत्र
(ग) सबै भू-भाग कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) वडा नं. १ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै भू-भागहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
साविक खासकुस्मा ५ र ६ ग	वडा नं. १ अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु	-	-	-	
(घ) आंशिक वा केही भू-भाग मात्र कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) वडा नं. १ को सडक दायाँ वायाँ १०० र ३० मीटर भन्दा बाहिर पर्ने तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै जग्गाहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
साविक खासकुस्मा १. क, ख, २ २.क, ख ३. क, ख ४. क, ख, ग, घ,ङ, ६.क, ख ७. क, ख, ८. क, ख, ग ९. क, ख ग, घ, ङ, च, छ,	वडा नं. १ अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				कृषि क्षेत्र
वडा नं. २					
(क) पुरै गैह्र कृषिमा पर्ने					
१) शहरीकरण तर्फ उन्मुख रहेको वडा २ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने भू-भाग गैह्र कृषि गर्ने ।					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
नरहेका	-	-	-	-	गैह्र कृषि क्षेत्र
(ख) अधिकांश भाग गैह्र कृषिमा पर्ने					
२) वडा न २ को सडक दायाँ वायाँ १०० र ५० मीटर भित्र पर्ने तपशिल बमोजिमका सिट नं. हरु गैह्र कृषि क्षेत्र कायम गर्ने					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
साविक ढकेरी ८. क, ख	वडा नं. २				गैह्र कृषि क्षेत्र

साविक विनौना ३. क, ख, ग, घ, ङ, च, छ, ज, ४.क, ख ५. क, ख ६. क, ख, ग	अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				
(ग) सबै भू-भाग कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) ग्रामीण तथा हाल कृषि उत्पादन भइरहेको तर बाटोको पहुँच नभएका वडा नं. २ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै भू-भागहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
नरहेका	-	-	-	-	कृषि क्षेत्र
(घ) आंशिक वा केही भू-भाग मात्र कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) वडा नं. २ का सडक दायाँ वायाँ १०० र ५० मीटर भन्दा बाहिर पर्ने तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै जग्गाहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
साविक ढकेरी ८. क, ख साविक विनौना ३. क, ख, ग, घ, ङ, च, छ, ज, ४.क, ख ५. क, ख ६. क, ख, ग	वडा नं. २ अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				कृषि क्षेत्र
वडा नं. ३					
(क) पुरै गैह्र कृषिमा पर्ने					
१) शहरीकरण तर्फ उन्मुख रहेको वडा ३ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने भू-भाग गैह्र कृषि गर्ने					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	प”र्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
नरहेको	-	-	-	-	गैह्र कृषि क्षेत्र
(ख) आंशिक वा केही भाग गैह्र कृषिमा पर्ने					
२) वडा नं. ३ का सडकका दायाँ वायाँ १०० र ५० मीटर भित्र पर्ने तपशिल बमोजिमका सिट नं. हरु गैह्र कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
साविक बैजापुर १. क, ख, ग, २. ग, ४. क, ५. क, ख, ग, घ, ६. क, ख, च	३ वडा अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				गैह्र कृषि क्षेत्र
(ग) सबै भू-भाग कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) हाल कृषि उत्पादन भइरहेको तर बाटोको पहुँच नभएका वडा नं. ३ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै भभागहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
साविक बैजापुर ९ ख					कृषि क्षेत्र
(घ) आंशिक वा केही भू-भाग मात्र कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) वडा नं. ३ का सडक दायाँ वायाँ १०० र ५० मीटर भन्दा बाहिर पर्ने तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै जग्गाहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र

साविक बैजापुर १. क, ख, ग, २. ग, ४. क, ५. क, ख, ग, घ, ६. क, ख, च	वडा नं. ३ अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				कृषि क्षेत्र
वडा नं. ४					
(क) पुरै गैह्र कृषिमा पर्ने					
१) शहरीकरण तर्फ उन्मुख रहेको वडा ४ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने भू-भाग गैह्र कृषि गर्ने					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
नरहेको	-	-	-	-	गैह्र कृषि क्षेत्र
(ख) आंशिक वा केही भाग गैह्र कृषिमा पर्ने					
२) वडा न ४ को सडक दायाँ वायाँ १०० र ५० मीटर भित्र पर्ने तपशिल बमोजिमका सिट नं. हरु गैह्र कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
बैजापुर २.क, ख, ग, घ, ङ, च, छ, ३. क, ख, ग, घ, ङ, ४. क, ख, ग, ७. क, ख, ८., ९. क, ख, ग, घ विनौना २. क, ख, ग	४ वडा अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				गैह्र कृषि क्षेत्र
(ग) सबै भू-भाग कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) बाटोको पहुँच नभएका वडा नं. ४ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै भू-भागहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
नरहेको	नरहेको	नरहेको	नरहेको	नरहेको	
(घ) आंशिक वा केही भू-भाग मात्र कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) वडा नं. ४ का सडक दायाँ वायाँ १०० र ५० मीटर भन्दा बाहिर पर्ने तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै जग्गाहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
बैजापुर २.क, ख, ग, घ, ङ, च, छ, ३. क, ख, ग, घ, ङ, ४. क, ख, ग, ७. क, ख, ८., ९. क, ख, ग, घ विनौना २. क, ख, ग	४ वडा अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				कृषि क्षेत्र
वडा नं. ५					
(क) पुरै गैह्र कृषिमा पर्ने					
१) शहरीकरण तर्फ उन्मुख रहेको वडा ५ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने भू-भाग गैह्र कृषि गर्ने ।					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
नरहेको					गैह्र कृषि क्षेत्र
(ख) आंशिक वा केही भाग गैह्र कृषिमा पर्ने					
२) वडा न ५ का सडकका दायाँ वायाँ १०० र ५० मीटर भित्र पर्ने तपशिल बमोजिमका सिट नं. हरु गैह्र कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					

साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
विनौना १. क, ख, ग, २. क, ख, ग, ७ क, ख, ८. क, ख, ग, ९. क, ख, ग, घ	५ वडा अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				गैह्र कृषि क्षेत्र
(ग) सबै भू-भाग कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) वडा नं. ५ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै भू-भागहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
विनौना ५. क, ख					कृषि क्षेत्र
(घ) आंशिक वा केही भू-भाग मात्र कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) वडा नं. ५ का सडक दायाँ वायाँ १०० र ५० मीटर भन्दा बाहिर पर्ने तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै जग्गाहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
विनौना १. क, ख, ग, २. क, ख, ग, ७ क, ख, ८. क, ख, ग, ९. क, ख, ग, घ	५ वडा अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				कृषि क्षेत्र
वडा नं. ६					
(क) पुरै गैह्र कृषिमा पर्ने					
१) शहरीकरण तर्फ उन्मुख रहेको वडा ६ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने भू-भाग गैह्र कृषि गर्ने					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
नरहेको	-	-	-	-	गैह्र कृषि क्षेत्र
(ख) आंशिक वा केही भाग गैह्र कृषिमा पर्ने					
२) वडा न ६ का सडकका दायाँ वायाँ १००, ५० र ३० मीटर भित्र पर्ने तपशिल बमोजिमका सिट नं. हरु गैह्र कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
फत्तेपुर ८.क, ख, ग,घ, ङ, च, छ, ज, झ, ञ ९. क, ख, ग, घ	६ वडा अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				गैह्र कृषि क्षेत्र
(ग) सबै भू-भाग कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) हाल कृषि उत्पादन भइरहेको तर बाटोको पहुँच नभएका वडा नं. ६ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै भू-भागहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
नरहेको	नरहेको	नरहेको	नरहेको	नरहेको	
(घ) आंशिक वा केही भू-भाग मात्र कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) वडा नं. ६ का सडक दायाँ वायाँ १००, ५० र ३० मीटर भन्दा बाहिर पर्ने तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै जग्गाहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					

नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
फत्तेपुर ८.क, ख, ग,घ, ङ, च, छ, ज, झ, ञ ९. क, ख, ग, घ	६ वडा अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				कृषि क्षेत्र
वडा नं. ७					
(क) पुरै गैह्र कृषिमा पर्ने					
१) शहरीकरण तर्फ उन्मुख रहेको वडा ७ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने भू-भाग गैह्र कृषि गर्ने ।					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
-	-	-	-	-	गैह्र कृषि क्षेत्र
(ख) अधिकांश वा केही भाग गैह्र कृषिमा पर्ने					
२) वडा न ७ का सडकका दायाँ वायाँ १००, ५० र ३० मीटर भित्र पर्ने तपशिल बमोजिमका सिट नं. हरु गैह्र कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
फत्तेपुर १. क, ख, २.क, ख, ३., ४., ५., ६. क, ख, ग, ७. क, ख, ग, घ, ङ, च, छ, ज, झ, ञ	७ वडा अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				गैह्र कृषि क्षेत्र
(ग) सबै भू-भाग कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) हाल कृषि उत्पादन भइरहेको तर बाटोको पहुँच नभएका वडा नं. ७ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै भू-भागहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
नरहेको	नरहेको	नरहेको	नरहेको	नरहेको	
(घ) आंशिक वा केही भू-भाग मात्र कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) वडा नं. ७ का सडक दायाँ वायाँ १००, ५० र ३० मीटर भन्दा बाहिर पर्ने तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै जग्गाहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
फत्तेपुर १. क, ख, २.क, ख, ३., ४., ५., ६. क, ख, ग, ७. क, ख, ग, घ, ङ, च, छ, ज, झ, ञ	७ वडा अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				कृषि क्षेत्र
वडा नं. ८					
(क) पुरै गैह्र कृषिमा पर्ने					
१) शहरीकरण तर्फ उन्मुख रहेको वडा ८ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने भू-भाग गैह्र कृषि गर्ने					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
०३५१२६३१, ०३५१२६३३ ढकेरी ८.क, ख	-	-	-	-	गैह्र कृषि क्षेत्र
(ख) आंशिक वा केही भाग गैह्र कृषिमा पर्ने					

२) वडा न ८ का सडकका दायाँ वायाँ २००, ५० र ३० मीटर भित्र पर्ने तपशिल बमोजिमका सिट नं. हरु गैह्र कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
०३५११४०, ०३५११४१, ०३५११४३, ०३५११४४, ०३५११८३, ०३५११८४, ०३५१२२४, ०३५१२२५, ०३५१२२३, ०३५१२६२, ०३५१२६३, ०३५१२६४	८ वडा अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				गैह्र कृषि क्षेत्र
(ग) सबै भू-भाग कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) हाल कृषि उत्पादन भइरहेको तर बाटोको पहुँच नभएका वडा नं. ८ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै भू-भागहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
नरहेको	नरहेको	नरहेको	नरहेको	नरहेको	
(घ) आंशिक वा केही भू-भाग मात्र कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) वडा नं. ८ का सडक दायाँ वायाँ २००, ५० र ३० मीटर भन्दा बाहिर पर्ने तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै जग्गाहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
०३५११४०, ०३५११४१, ०३५११४३, ०३५११४४, ०३५११८३, ०३५११८४, ०३५१२२४, ०३५१२२५, ०३५१२२३, ०३५१२६२, ०३५१२६३, ०३५१२६४	८ वडा अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				कृषि क्षेत्र
वडा नं. ९					
(क) पुरै गैह्र कृषिमा पर्ने					
१) शहरीकरण तर्फ उन्मुख रहेको वडा ९ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने भू-भाग गैह्र कृषि गर्ने					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
-	-	-	-	-	गैह्र कृषि क्षेत्र
(ख) आंशिक वा केही भाग गैह्र कृषिमा पर्ने					
२) वडा न ९ का सडकका दायाँ वायाँ २००, ५०,४० र ३० मीटर भित्र पर्ने तपशिल बमोजिमका सिट नं. हरु गैह्र कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
साविक नक्सा तथा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	गैह्र कृषि क्षेत्र
०३५०९४०, ०३५०९८०, ०३५०९८१, ०३५१०२०, ०३५१०२१, ०३५१६६०, ०३५१०६१, ०३५१०६२, ०३५११००, ०३५११०१, ०३५११०२, ०३५११००, ०३५११०१३, ०३५११०१, ०३५११०२, ०३५११४०,	९ वडा अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				गैह्र कृषि क्षेत्र

०३५११४१					
(ग) सबै भू-भाग कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) हाल कृषि उत्पादन भइरहेको तर बाटोको पहुँच नभएका वडा नं. ९ का तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै भू-भागहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
नरहेको	नरहेको	नरहेको	नरहेको	नरहेको	
(घ) आंशिक वा केही भू-भाग मात्र कृषि क्षेत्रमा पर्ने					
३) वडा नं. ९ का सडक दायाँ वायाँ २००, ५०,४० र ३० मीटर भन्दा बाहिर पर्ने तपशिल बमोजिमको नक्सा सिटमा पर्ने सबै जग्गाहरु कृषि क्षेत्र कायम गर्ने ।					
नक्सा सिट नं.	पूर्वी सिमा	पश्चिम सिमा	उत्तर सिमा	दक्षिण सिमा	कृषि क्षेत्र
०३५०९४०, ०३५०९८०, ०३५०९८१, ०३५१०२०, ०३५१०२१, ०३५१६६०, ०३५१०६१, ०३५१०६२, ०३५११००, ०३५११०१, ०३५११०२, ०३५११००, ०३५११०१३, ०३५११०१, ०३५११०२, ०३५११४०, ०३५११४१	९ वडा अन्तर्गतका नक्सा सिटहरुमा पर्ने जग्गाहरु				कृषि क्षेत्र

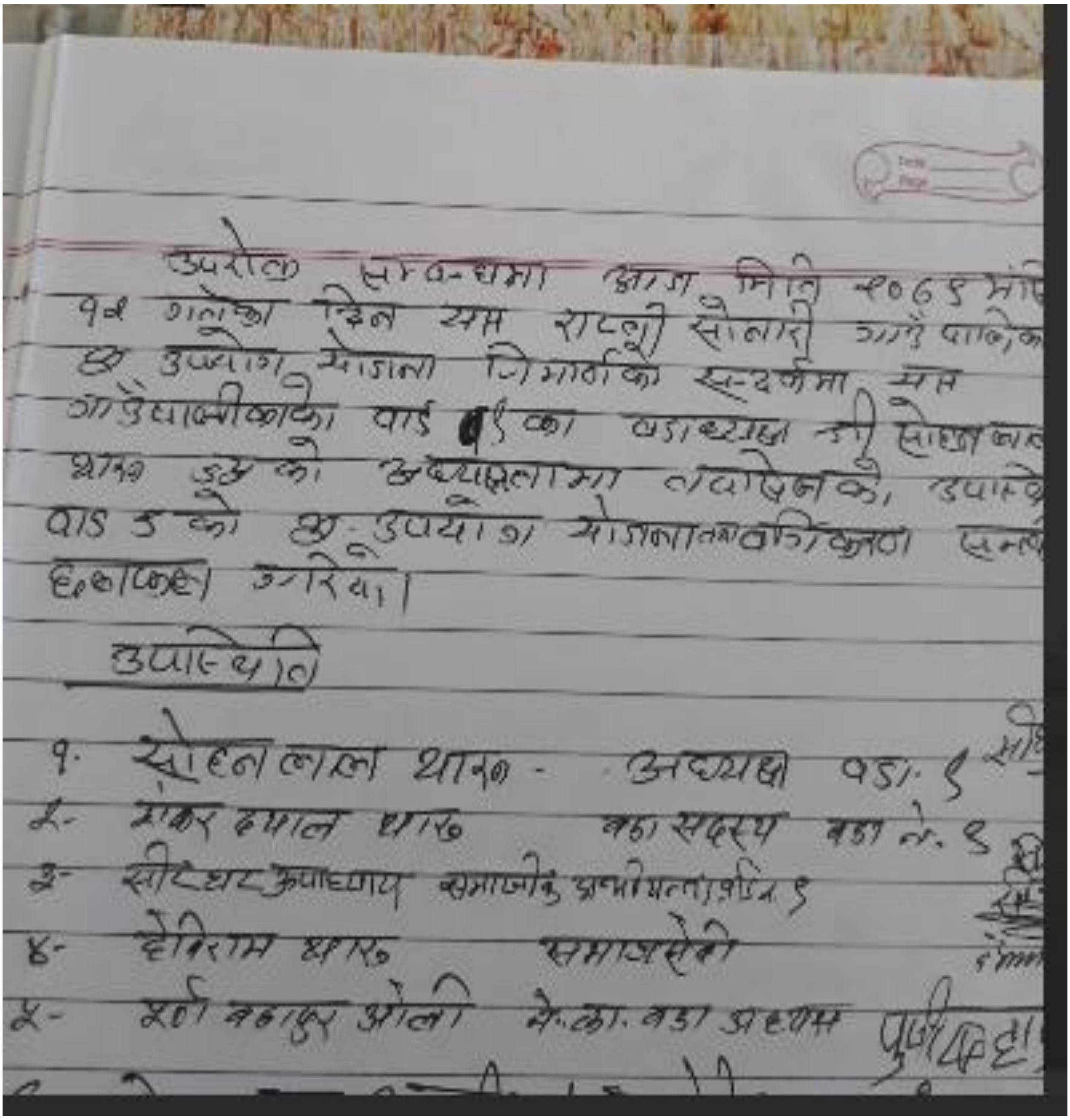

उपरोक्त सम्बन्धमा आज मिति २०६९ मंसिर १८ गतेका दिन यस राप्ती सोनारी गाउँ पालिका छ उपभोग योजना निर्माणको सन्दर्भमा यस गाउँपालिकाको वार्ड नं ६ का वडाध्यक्ष श्री सोहन लाल थारु ज्यूको अध्यक्षतामा लाभान्वित उपस्थित वार्ड ५ को छ उपभोग योजनाको लागि बैठक सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

१. सोहन लाल थारु - अध्यक्ष वडा ६
२. शंकर दयाल थारु वडा सदस्य वडा नं. ६
३. सीटधर उपाध्याय समाजिक अभियन्ता वडा ६
४. बैरिराम थारु समाजसेवी
५. दर्शी बहादुर ओली ने.का. वडा अध्यक्ष पूर्व वडा

आज मिति २०७६। मंसिर १२ गतेका दिन यस सत्यवती गाउँपालिकाको वा.नं. ८ को १ उपयोग योजना निर्माण तथा उपयोग व्यवस्थापन सम्बन्धि छलफल यस वडाका वडा अध्यक्ष श्री सालिक राम डाँगी ज्यूको अध्यक्षतामा तपशिलका उपस्थितिमा छलफल गर्दै सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

१. श्री सालिकराम डाँगी अध्यक्ष वा.नं. ८ [signature]
२. " खेमलाल थापा वडा सदस्य [signature]
३. " गौमा कुमारी डाँगी सदस्य " [signature]
४. " सुशिला कुमारी वि.क. " [signature]
५. " मन बहादुर कुँवर अध्यक्ष टोल विकास संस्था [signature]
६. " अमर बहादुर खड्का रेन्जर डि.फ. कृषि सचिव [signature]
७. " रोशन कुमार ओली वडा सचिव [signature]
८. " राजकुमार ओली [signature]
९. "

उपरोक्त सम्बन्धमा आज मिति २०७९ मंसिर १४ गतेका दिन यस राप्तीसोनारी गाउँपालिका अन्तर्गत वडा नं. ६ को ~~उ~~ उद्योग योजना वनाउने जनताको सशक्तिकरण कार्यक्रमको लागि वडा नं. ६ का वडाध्यक्ष श्री रामलखन थारु ज्यू को अध्यक्षतामा तपसिल को उपस्थितिमा छलफल भयो।

<u>उपस्थिति</u>

१. श्री रामलखन थारु अध्यक्ष वडा नं. ६- [signature]
२. श्री कलाही गद्दी वडा सदस्य - ६ [signature]
३. श्री जीतबहादुर श्रेष्ठ ,, ,, [signature]
४. श्री नसरुद्दिन शेख ने.का. प्रतिनिधि [signature]
५. श्री लोक बहादुर चौधरी ने.क.पा. एमाले प्रतिनिधि [signature]
६. श्री ऊषा चौधरी ने.क.पा. माओवादी प्रतिनिधि [signature]
७. श्री नाजिर अलि शेख समाजसेवी [signature]
८. श्री शालि बहादुर राना प्रहरी प्रमुख चौकी फत्तेपुर

१. उपरोक्त सम्बन्धमा आज मिति २०७६ साउन १४ गतेका दिन नाम राप्ती सोनारी गाउँपालिकाको अन्तर्गत वडा नं ६ को [illegible] उपभोक्ता योजना लागू गर्नको लागि यस वडाका वडाध्यक्ष श्री ओमराज रवेला ज्यू को अध्यक्षतामा बसेको उपस्थिति सभा

२. [illegible] योजना [illegible] डाउराको [illegible] सम्पन्न [illegible] गरियो ।

उपस्थिति:

१. श्री ओमराज रवेला अध्यक्ष वा. नं. ६
२. नर बहादुर पुन वडा सदस्य
३. पतनी हमाई वडा सदस्य
४. राम बहादुर बैडले ओ.पु.पा. वडा अध्यक्ष
५. कालीलाल थापा नै.क.पा. वडा अध्यक्ष
६. देवी आचार्य [illegible]
७. रमिता थापा राप्ती सोनारी-६
८. लाल बहादुर योगी राप्ती सोनारी-६
९. गोविन्द थापा राप्ती सोनारी-६
१० मुकुन्द पाण्डे [illegible]
११ विकास कुमार थापा रा.सो.-६ [illegible]
१२ निम बहादुर थापा राप्ती सोनारी ६
१३ सीता कुमारी थापा रा.सो. ६ [illegible]
१४ संगीता कुमारी थापा रा.सो. ६ [illegible]
१५ लोक बहादुर चौधरी रा.सो.६ - सामाजिक परिचालक
१६ सोहन्या थापा राप्ती सोनारी-६

उपरोक्त सम्बन्धमा आज मिति २०७६-०८-१३ गतेका दिन यस राप्ती सोनारी गाउँपालिका अन्तर्गत वडा नं. ५ को उपभोक्ता योजना तर्जुमा को लागि गर्ने वडाको वडा अध्यक्ष श्री नागरत थारु ज्यू को अध्यक्षतामा तपसिल को उपस्थितिमा वडा को उपभोक्ता बनिएको सम्बन्धी छलफल सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति -

१- श्री नागरत थारु - अध्यक्ष वडा-५- [illegible]

२ श्री शेर ब. वि.क. वडा सदस्य " [illegible]

३ कालकसाम थारु कमला वि.क. वडा " " [illegible]

४ सिता थारु वडा " " [illegible]

५ करन थारु . नेपाली कांग्रेस [illegible]

६ बालकराम थारु ने.क.पा एमाले [illegible]

७ जित ब. डांगी ने.क.पा एमाले [illegible]

८ लौटन थारु ने.क.पा माओवादी [illegible]

९ बाल किसन थारु नेपाली कांग्रेस [illegible]

१० हिर ब. गिरि ने.क.पा माओवादी [illegible]

११ ठाकुर प्रसाद थारु नेपाली कांग्रेस [illegible]

१२ माधव थारु नेपाली कांग्रेस [illegible]

१३ प्रकाश पुन ने.क.पा माओवादी [illegible]

१४ चन्द्र ब. गिरि ने.क.पा एस [illegible]

१५ हरि ब. वली ने.क.पा एमाले [illegible]

आज मिति २०६३/[illegible] गते [illegible] जिल्ला [illegible], राप्ती सोनारी गाउँ पालिका वडा नं ४ को [illegible] उपभोक्ता समिति [illegible] को [illegible] श्री [illegible] बहादुर बुढाथोकी ज्यू को अध्यक्षतामा [illegible] उपभोक्ता [illegible] उपयोग [illegible] सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

१. श्री [illegible] बहादुर बुढाथोकी - [illegible]
२. श्री [illegible] [illegible] - [illegible]
३. श्री [illegible] [illegible] - [illegible]

उपरोक्त सम्बन्धमा आज मिति २०८०।०४।१३ गतेका दिन यस राप्ती सोनारी गाउँपालिका वडा नं. ७ को उपभोक्ता योजना ... वडाको वडाध्यक्ष श्री मिठु कुमार चौधरी ज्यू को अध्यक्षतामा ... उपस्थितिमा छलफल सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

१- श्री मिठु कुमार चौधरी - [illegible] - [illegible]
२ पुष्पा थारु — वडा सदस्य — [illegible]
३ श्याम प्रकाश गिरी — टोल विकास — [illegible]
४- रिता परियार — वडा सदस्य — रिता
५ मायादेवि लस्का — टोल विकास संस्था — [illegible]
६ सुमित्रा थारु — वडा सदस्य — सुमित्रा
(७) मोतिना चौधरी — टोल विकास सचिव — [illegible]
(८) शिव प्रसाद थारु — सदस्य — [illegible]
(९) राम कुमार चौधरी — टोल विकास संस्था — [illegible]
(१०) दिलिप कुमार थारु — टोल विकास संस्था — [illegible]
(११) [illegible] थारु — [illegible] — [illegible]
(१२) ओपेन्द्र रावत — टोल विकास संस्था — [illegible]
१३ जि. बहादुर थारु — [illegible] — [illegible]
(१४) प्रेमराज श्रेष्ठ — [illegible]
(१५) मिना थारु — टोल विकास संस्था — [illegible]
(१६) सुशिला कु. थारु — टोल विकास संस्था — [illegible]
(१७) [illegible] — बहादुरपुर — [illegible]
(१८) [illegible] थारु — टोल विकास अध्यक्ष — [illegible]